

ABSTRACTS

MUNTLIGA PRESENTATIONER

Tema: Familjestöd och bemötande

01 - FÖRÄLDRASTÖD EN RÄTTIGHET FÖR ALLA BARN INOM HABILITERINGEN?

Carina Folkesson

HabQ,habiliteringscentrum Västerbotten, Umeå

Bakgrund: I EBH-rapport Föräldrastöd 2010 rekommenderades en basmodell med insatser för alla föräldrar och vid behov ett utökat stöd.

Syfte: Följa upp om habiliteringen ger föräldrastöd enligt rekommendationer

Metod: Uppföljning i kvalitetsregistret HabQ 2016, 2017.

Resultat: Inget landsting/region når målet om tidigt insatt föräldrastöd 2016. Delmål 80 % nåddes av två landsting. Andelen barn med genomförd basmodell inom 2 år var 17 %. Insatser som störst andel familjer fått var enskild information till närstående (90 %) och delaktighet i habiliteringsplanering (73 %). Därefter föräldrautbildning (52 %) och rådgivande psykosociala samtal (49 %). Lägst andel fick stöd i samordning (40 %). Endast 5 % av alla de familjer som ingick i föräldrastödsuppföljningen hade fått ett utökat fördjupat föräldrastöd. Det är för tidigt att utvärdera om familjer som genomgått basmodell upplever att habiliteringen är familjebaserad. De skattningar (13 %) som gjorts med MPOC-20 visar att inget landsting når målet att 80 % ska skatta minst 5 på skala 1-7 i de fem kvalitetsdimensioner som mäts. Bäst resultat inom området respektfullt och stödjande bemötande (73 %). Uppföljning av resultatet 2017 kan visa om habiliteringen förbättrat sitt resultat med stöd av kvalitetsregistret.

Slutsatser: Variationen mellan landsting/regioner men också mellan individer är stor när det gäller tillgång till föräldrastödsinsatser. Vi behöver kvalitetsregister för att förbättra föräldrastöd inom habiliteringen eftersom inga andra datakällor eller annan statistik finns.

Att alla barn med funktionsnedsättning får tillgång till ett riktat föräldrastöd vars syfte är att främja hälsa bör vara en rättighet oavsett bakgrund och bostadsort.

Kontaktperson - E-post carina.folkesson@vll.se

O2 - "NÅGON SÄTTER ORD PÅ DET JAG INTE ENS VISSTE ATT JAG KÄNNER" - BERÄTTELSE OM ATT BLI FÖRÄLDER TILL ETT ANNORLUNDA BARN

Cecilia Stocks

Ågrenska, Hovås

Bakgrund: Att få ett barn med en sällsynt sjukdom eller diagnos leder till en tid av osäkerhet och många kontakter med sjukvård och andra samhällsinstitutioner. Ofta är tillståndet okänt och det är svårt att förutse konsekvenser för barnet och familjen.

Många föräldrar upplever det som centralt att möta andra i liknande situation. Ågrenska anordnar föräldraträffar för föräldrar till barn som nyligen fått en sällsynt diagnos i samverkan med CSD, Centrum för sällsynta diagnoser, vid några av landets universitetssjukhus.

Syfte: Att fördjupa och illustrera vad föräldrar berättar gällande att dela erfarenheter av föräldraskap till barn med en sällsynt diagnos.

Metod: Två grupper föräldrar till barn som nyligen fått en sällsynt diagnos studerades med utgångspunkt från narrativt synsätt. Grupperna träffades vid tre tillfällen och antalet föräldrar varierade mellan fem och femton. Vid första tillfället presenterade föräldrarna sig utifrån svårigheter och bekymmer, vad de har som är till hjälp och nytta samt frågeområden till nästa träff.

Resultat: Erfarenhetsutbytet gällde insatser från samhället, familjens situation samt egna behov av bearbetning och kraftsamling. Viktigast var att kunna dela och ventilerat känslor, hantera framtidsoro, få tips och lärdomar, känna samhörighet och hopp.

Slutsats: Det finns många informationskanaler men att höra från andra föräldrar i liknande situation verkar göra informationen mer begriplig och användbar.

Föräldraskap till barn med funktionsnedsättning innehåller delar som kan vara svåra att klä i ord. Att möta andra i liknande situation ger föräldrarna ett sammanhang att referera sina egna erfarenheter till. Det minskar känslan av ensamhet.

Kontaktperson - E-post cecilia.stocks@agrenska.se

O3 - VI ÄR EN FRISK FAMILJ DÄR EN AV OSS HAR BLIVIT SJUK, VI ÄR INTE EN SJUK FAMILJ, VI ÄR EN FRISK FAMILJ: ATT LEVA MED ETT BARN MED OBOTLIG HJÄRNTUMÖR

Lena Eskilson Falck

Regionhabiliteringen, Göteborg

Nyckelord: Föräldrar, hjärntumör, barn med cancer, copingstrategier och anpassning. Denna studie har fokus på föräldrars berättelser hur de hanterar sin vardag då deras barn har insjuknat i hjärntumör med återkommande recidiv (återfall i sjukdomen).

Syfte:

Studiens syfte är att beskriva vilka erfarenheter föräldrar till barn med hjärntumör med återkommande recidiv har vad gällande strategier för att få ett fungerande vardagsliv och konsekvenser av detta.

Metod:

En kvalitativ metod har valts med semistrukturerade intervjuer. Deltagande föräldrarna hade barn som just påbörjat eller skulle påbörja en ny behandlingsomgång, men valde trots det att delge sin berättelse. Genom föräldrarnas egna beskrivningar av upplevelser och erfarenheter, har denna studie kunnat ge en inblick i hur man som familj kan hitta sina egna strategier för att få "en fungerande vardag" trots en osäker medicinsk framtid för det sjuka barnet.

Resultat:

Visar att denna grupp tvingas göra hårda prioriteringar för att kunna jämka ett nedprioriterat arbetsliv, att det finns en avsaknad av social gemenskap och att man som förälder prioriterar närvaro vid barnets behandlingar. Detta kan i sin tur ge sociala och ekonomiska konsekvenser. Dessa föräldrar kräver en förstående omgivning och ett stort stöd över tid. Det krävs en stor inre styrka hos dessa föräldrar för att orka fortsätta kämpa. Genom att få upp ögonen för dessa familjer och deras behov, kan det ge möjlighet till mer anpassade insatser, både inom sjukvården, skola och övriga stödinsatser i samhället.

Kontaktperson - E-post: Lena.falck@vgregion.se

O4 - MOTTAGANDEFASEN FÖR UNGDOMAR MED AUTISM - EN UTVÄRDERING AV MOTTAGANDEFASEN PÅ BOU

Johanna Pählstorp

Barn- och ungdomshabiliteringen, Lund

Bakgrund: Antalet ungdomar med diagnos autism har ökat markant inom barn- och ungdomshabiliteringen under de senaste åren, vilket ställer ökade krav på habiliteringen som verksamhet. Lagar och konventioner anger att barn har rätt att vara delaktiga i beslut om insatser och stöd.

Syfte: Syftet är att undersöka hur bou:s enheter tar emot ungdomar, som nyligen fått diagnosen autism och vilka arbetssätt som används för att öka ungdomarnas delaktighet. Syftet är även att undersöka hur ungdomarna och deras föräldrar upplever mottagandefasen på bou och hur delaktiga ungdomarna är i denna.

Metod: Studien har använt sig av tre kompletterande metoder: frågeformulär till enhetschefer eller teamledare på varje bou-enhet inom Region Skåne, intervjuer med ungdomar, samt frågeformulär till ungdomar och föräldrar som nyligen tagits emot på habiliteringen.

Resultat: Studien visar att enheterna anser att de gör stora anpassningar för att göra ungdomarna delaktiga. Föräldrarnas upplevelse är att deras ungdomar inte är särskilt delaktiga i mottagandefasen. Ungdomarna upplever ett behov av att känna sig lyssnade på och bli väl bemötta. Det är inte alltid tydligt vad habiliteringen kan göra för ungdomarna. Vidare har föräldrarna en avgörande roll för ungdomens habilitering.

Slutsats: Studien påvisar ett antal framgångsfaktorer för att engagera ungdomarna i sin habilitering, behovet av stöd till föräldrarna, samt behovet av att arbeta med att utveckla strukturer för ett mer likvärdigt mottagande på

enheterna. Förväntad nytta för habiliteringen är att medarbetare får mer kunskap om vad ungdomarna upplever har värde och mening i mottagandet och om hur ungdomarnas delaktighet kan öka.

Kontaktperson - E-post: johanna.pahlstorp@skane.se

O5 - BEMÖTANDE OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT TILL SMÅ BARN VID HANDORTOSTILLVERKNING

Git Lidman, Marika Persson

Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Bakgrund: På Regionhabiliteringen tillverkar vi många handortoser och vi har fått erfarenhet om hur vi kan bemöta barn i denna situation. Att vara förberedd och att förstå vad som ska hända är viktigt för att barn ska känna trygghet och ha förtroende för oss som vårdpersonal och arbetsterapeuter. När vi ska tillverka ortoser strävar vi efter att möta barnet på sin individuella nivå, anpassat till barnets ålder och dess kognitiva nivå.

Syfte: Att utvärdera föräldrars nöjdhet med en metod för att förbereda och tillverka handortoser.

Metod: Förberedelse sker före och under behandlingstillfället. Innan barnet kommer finns en hänvisning i remissen till en websida där det finns ett bildspel som beskriver de olika stegen vid ortostillverkning, det så kallade "Dundermaterialet". När barnet kommer till kliniken presenteras varje moment som ska hända med hjälp av en bok med text och bildstöd. Under tillverkningen används leksaker och filmvisning för att avleda uppmärksamhet. Om barnet är litet, 2-4 år, tillverkas en ortos på en docka tillsammans med barnet med syfte att bygga upp förtroende mellan arbetsterapeut och barn, så att tillverkningen av ortosen ska gå så smidigt som möjligt. I samband med botulinumtoxininjektioner, tillverkas ortoserna när barnen har fått lugnande medicin. Utvärdering sker genom enkät i direkt anslutning till behandlingstillfället.

Resultat: Utvecklingsprojektet planeras att genomföras under våren 2018.

Kontaktperson - E-post: gjt.lidman@vgregion.se

Tema: Olika aspekter på kropp och rörelse

O6 - RIDSJUKGYMNASTIK

Cecilia Mårtensson Lanner

Barn- och ungdomshabiliteringen, Ystad

Bakgrund: Ridsjukgymnastik finns på flera habiliteringar runt om i landet som behandling främst för barn med motoriska funktionsnedsättningar. Barnets sinnen stimuleras i ett meningsfullt sammanhang och behandlingen kan anpassas så att den både kan syfta till avspänning/lugn eller till aktivitet och ökat fokus.

Syfte: Syftet med insatsen är att barnet uppnår förbättringar på funktions-, aktivitets-, och delaktighetsnivå.

Metod: Målinriktad träning med hästen som behandlingsredskap. Ett bedömningsinstrument som används är Goal Attainment Scale (GAS), men beroende på målsättning kan även andra instrument som utvärderar exempelvis ledrörlighet, balans och gångförmåga användas.

Resultat: Barnets förmågor har visat sig förbättras avseende uthållighet, styrka, balans och gångförmåga, oftast utvärderat med hjälp av specifika GAS-mål. Positionen på hästen är tonusreducerande och töjande för muskler som ofta är påverkade vid spasticitet. Grov- och finmotorik utmanas.

Slutsats: Ridning kan användas som behandlingsmetod för att stimulera och utmana barnet på flera olika nivåer. Samtidigt ger samvaron med hästen ett mervärde i och med sin unika möjlighet till delaktighet, gemenskap och ett förbättrat självförtroende.

Kontaktperson - E-post: Cecilia.Martensson-Lanner@skane.se

O7 - IMPLEMENTERING AV FYSISK AKTIVITET PÅ RECEPT (FaR) INOM BARN- OCH UNGDOMSHABILITERINGEN

Stine Thorsted, Katarina Lauruschkus

FoU, Habilitering & Hjälpmedel, Region Skåne, Malmö

Bakgrund: Forskning visar att barn med funktionsnedsättningar är mindre fysiskt aktiva och mer stillasittande än andra barn. Fysisk aktivitet på Recept (FaR) är ett arbetssätt för att öka fysisk aktivitet och förbättra hälsa. FaR är en vedertagen metod för att främja en livsstilsförändring med en fysiskt aktivare vardag och metoden har sedan 2016 provats på bou i Region Skåne.

Implementeringsforskning visar att för att nya metoder ska införas måste förändringsarbetet organiseras och följas upp på ett strukturerat sätt. Arbetssättets relevans, användbarhet och nytta är bland annat avgörande för förändringsarbetets resultat.

Syfte: Syftet är att undersöka hur och i vilket omfång FaR har implementerats på bou samt att beskriva hämmande och främjande faktorer som påverkat processen.

Metod: Undersökningen är baserat på utvärderingar av hur fysioterapeuter beskriver användningen av FaR, deras upplevelse av metoden samt vad som har underlättat och hindrat användningen. Även projektledarens fältanteckningar ingår i studien.

Resultat: Implementeringsprocessen med samtliga fysioterapeuter på bou i Skåne har drivits enhetsövergripande under två år. Resultaten visar att de flesta fysioterapeuter har genomfört minst ett FaR med barn med funktionsnedsättning. Fysioterapeuterna upplevde att det var motiverande att mäta fysisk aktivitet objektivt. Fördröjningen av införskaffande av hård- och mjukvaran för rörelsemätarna blev en hindrande faktor för implementeringen. FaR-utbildningen och uppföljningar var främjande faktorer.

Slutsats: FaR är en relevant och användbar metod inom habiliteringen med nytta för patienter att öka fysisk aktivitet. Fortlöpande uppföljningar och utbildning för nya medarbetare behövs. En webbutbildning rekommenderas.

Kontaktperson - E-post: Kirstine.thorsted@skane.se

O8 - MOTORIK OCH AUTISM - INTERVENTIONER SOM FRÄMJAR MOTORISK FÖRMÅGA OCH FYSISK AKTIVITET HOS BARN OCH UNGDOMAR MED AUTISM

Katarina Lauruschkus, Anna Milesson
Barn- och ungdomshabilitering Lund

Bakgrund. Uppemot 80-90 % av barn och ungdomar med autism har nedsatt motorisk förmåga. De är också mindre fysiskt aktiva än andra barn, vilket kan leda till sämre fysisk och psykisk hälsa.

Syfte: Syftet är att undersöka vilka interventioner som har effekt på motorisk förmåga och fysisk aktivitet hos barn och ungdomar med autism och motoriska svårigheter och hur upplägget av interventionerna bör planeras.

Metod: En systematisk sökning i PubMed och MedSök för tidsperioden 2009–2016 kompletterades med en manuell sökning.

Resultat: Litteratursökningen visar att det finns interventioner som har effekt på motorisk förmåga och fysisk aktivitet hos barn och ungdomar med autism, vilket främjar deras fysiska och psykiska hälsa. Interventioner såsom träning av grundläggande motoriska färdigheter, interventioner i bassäng, ridning, datorspel, sensoriskt integrationsprogram och yoga visade effekt för målgruppen. Interventionerna kan beskrivas som fysiska aktiviteter som har effekt både på motorisk förmåga och på fysisk aktivitetsnivå, kondition och muskelstyrka.

Slutsats: Det finns interventioner som har effekt på motorisk förmåga och fysisk aktivitet hos barn och ungdomar med autism. Fysisk aktivitet visar effekter även på social förmåga, beteendesvärigheter, kommunikativa och sensoriska färdigheter och på kognitiva förmågor. Det är viktigt med individuell bedömning av motorisk förmåga och sensoriska processvärigheter för barn och ungdomar med autism för val av en lämplig intervention. Visuellt tydlighet, struktur och individuell sensomotorisk approach är avgörande för effekten av interventionerna. Resultaten av forskningsöversikten kan bidra till god kvalitet och förbättrad kunskap vid planering och genomförande av motoriska insatser för barn och ungdomar med autism.

Kontaktperson - E-post: katarina.lauruschkus@skane.se

O9 - VILLKORSSTYRT DELTAGANDE I FYSISK AKTIVITET BLAND UNGDOMAR MED AUTISM

Susann Arnell¹, Kajsa Jerlinder², Lars-Olov Lundqvist³

¹Barn- och ungdomshabiliteringen, Region Örebro län. Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Region Örebro län, Örebro, ²Högskolan i Gävle, Akademin för hälsa och arbetsliv, Gävle, ³Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Region Örebro län, Örebro

Bakgrund: Fysisk inaktivitet är ett aktuellt och uppmärksammat folkhälsoproblem. Den fysiska aktivitetsnivån och deltagandet i fysiska aktiviteter är speciellt lågt bland ungdomar med autism. Trots befintliga studier om fysiska aktivitetsvanor hos ungdomar med autism kvarstår frågan om hur ungdomarna själva upplever deltagandet i fysisk aktivitet.

Syfte: Syftet med denna studie var att beskriva ungdomar med autisms upplevelser, erfarenheter och reflektioner kring deltagande i fysisk aktivitet.

Metod: Tjugofyra ungdomar med autism, i 12-16 års ålder, deltog i studien. Datainsamlingen gjordes med kvalitativa intervjuer som analyserades innehållsmässigt kvalitativt.

Resultat: Ungdomarna som deltog i studien var en heterogen grupp beträffande deltagande i fysiska aktiviteter. De upplevde varierande utmaningar och svårigheter i olika fysiska aktivitetssammanhang. Gemensamt för ungdomarna var att deras deltagande ofta var villkorsstyrt utifrån personspecifika behov och önskemål. Deras deltagande villkorades utifrån upplevd fysisk förmåga, förmåga att anpassa sig till olika slags krav under fysisk aktivitet, motivation, förutsägbarhet och valfrihet.

Slutsats: Resultaten visar att ungdomarnas deltagande i fysiska aktiviteter i stor utsträckning styrs och påverkas av deras individuella behov och intressen, ofta uttryckta som villkor. Det villkorsstyrda beteendet kan ibland missuppfattas som ovilja att delta i fysisk aktivitet.

För att främja goda fysiska aktivitetsvanor och för att kunna erbjuda rätt stöd till ungdomar med autism är det väsentligt att de individuella behoven noteras och erkänns då habiliteringsinsatser i detta syfte planeras och genomförs.

Kontaktperson - E-post susann.arnell@regionorebrolan.se

O10 - UPPLEVELSE AV KROPP OCH RÖRELSE HOS UNGA VUXNA MED AUTISM

Ingrid Bertilsson¹, Amanda Lundvik Gyllensten², Gunvor Gard², Arve Opheim³, Catharina Sjödahl Hammarlund²

¹Habilitering & Hälsa, Skövde, ²Lunds Universitet, Lund, ³Habilitering & Hälsa, Göteborg

Bakgrund: Studier om hur personer med autism upplever kropp och rörelse är få. Annorlunda kroppsliga funktioner och kroppsuppfattning kan påverka individen negativt. Interventioner som är baserade på kroppskännedom och anpassad rörelse skulle kunna stärka individens inre resurser.

Syfte: Att få en djupare förståelse av upplevelserna av kropp och rörelse bland ungdomar/unga vuxna med autism, samt att undersöka hur två fysioterapeutiska instrument kan fånga dessa upplevelser.

Metod: Elva ungdomar/unga vuxna (16-22 år) med autism intervjuades om sina upplevelser av kropp och rörelse. De undersöktes med ett motoriskt test, Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency, och med

kroppskännedomsinstrumentet Body Awareness Scale Movement Quality and Experience. Intervjuerna analyserades deduktivt och integrerades med resultaten från de fysioterapeutiska instrumenten i en mixad metod design.

Resultat: Att uppleva konfliktfyllda känslor från kropp och rörelse ledde till låg förståelse av sig själv. Undersökningsinstrumenten fångade dessa erfarenheter relativt väl, gällande både rörelsekvälité och kvantitet. Positiva upplevelser och bättre rörelsekvälité kunde relateras till att ha tillgång till strategier för välmående i vardagen.

Slutsats: Att kombinera undersökning av både motorisk skicklighet och kroppskännedom var optimalt för att förstå deltagarnas upplevelser. Rörelsekvälité snarare än kvantitet gav mer information om hur väl deltagarna förstod sina kroppar och rörelser. Denna förståelse behövs för att skapa funktionella strategier i vardagen och förbättra välmåendet. Att utreda och behandla för rörelsekvälité och kroppskännedom kan utgöra ett värdefullt utvecklingsområde för Habiliteringen, för att ge personer med autism möjlighet att utveckla sina inre resurser och därigenom utöka möjlighet till delaktighet i samhället.

Kontaktperson - E-post: ingrid.bertilsson@vgregion.se

Tema: Barns rättigheter till delaktighet

O11 - UTVECKLING OCH VALIDERING AV ETT DIGITALT VERKTYG FÖR DELAKTIGHET

Elin Vinblad¹, Caroline Karlsson²

Barn och ungdomshabiliteringen Nordost, Kristianstad och Hässleholm, Halmstad Högskola

Bakgrund: Kartläggning av barnets styrkor och svagheter är grunden för alla habiliteringsinsatser. Kartläggningen utförs oftast med stöd av föräldrar och/eller personal genom intervjuer eller frågeformulär. Barnets delaktighet i habiliteringsplaneringen ska främjas.

Syfte: Projektets syfte är att stärka barnets delaktighet i sin habiliteringsplanering genom att utveckla, validera och utvärdera implementeringen av en intervention som baseras på ett digitalt verktyg för barn och ungdomar mellan 6-17 år.

Metod: Fas 1: kartläggning, utveckling och användartester. Vid kartläggningen genomförs intervjuer av barn med hjälp av fokusgrupper. I utvecklingsdelen kommer en prototyputveckling att ske där barn tillsammans med forskare/habiliteringspersonal utvecklar en prototyp (app). Vid användbarhetstestningen studeras barnets interaktion med det digitala verktyget. Fokus är barnets förståelse av bilder och/eller texter samt uppfattningar om verktyget när det gäller användarvänlighet, användbarhet och estetik.

Fas 2: implementeringsfasen. För att kunna dra slutsatser om vad som fungerar och förstå hur den genomförda interventionen har bidragit till förändring utvärderas även kontextuella faktorer som påverkar genomförandet, interventionsprocessen och utfallet.

Resultat: Våren 2018 fortsätter intervjuer med barn och vårdnadshavare samt analyser av dessa. Hösten 2018 påbörjas prototyputveckling och utvärdering av prototyp i arbetsgrupper med deltagarna.

Slutsats: Användningen av ett digitalt verktyg i habiliteringsplanering förväntas underlätta för barnet att självständigt uttrycka sig kring sin situation och att ta aktiv del i beslutsfattningen. Ipaden är ett bekant verktyg för barnen, och möjligheten att uttrycka sig via en Ipad väntas också vara mer motiverande och lustfyllt än de analoga metoder som används idag.

Kontaktperson - E-post: elin.vinblad@skane.se

O12 - BEDÖMNING AV DELAKTIGHET MED SKÅNSKA STEGEN

Sara Andersson Rosén

Barn- och ungdomshabiliteringen, Malmö, Skåne

Bakgrund: Barn/ungdomar har enligt FNs barnkonvention rätt att vara delaktiga i beslut som rör dem efter sin ålder och mognad. Enligt Barnombudsmannens rapport 2016 upplevde barn som hade kontakt med barn- och ungdomshabiliteringen inte alltid att de fick vara delaktiga.

2012 gjorde barn- och ungdomshabiliteringen i Skåne en egen version av Shiers stegen, så kallade Skånska stegen,

för att medarbetare skulle reflektera över på vilket sätt och i vilken grad barn var delaktiga i sin habiliteringsplanering.

Syfte: Syftet är att utvärdera i vilken utsträckning Skånska stegen används.

Metod: Analys har gjorts kring 20 % av samtliga barn (totalt 1208 barn) inom barn- och ungdomshabiliteringen i Skåne. Användningen av Skånska stegen relateras till bland annat barnets ålder, kön, diagnos, kognitiva nivå, kommunikativ förmåga samt enhetstillhörighet.

Resultat: Cirka 50 % av barnen hade bedömts enligt Skånska stegen. Analysen visade att det inte förekom någon skillnad baserat på barnets kön eller ålder. Däremot bedömdes delaktigheten för barn med autism och intellektuell funktionsnedsättning samt barn med flerfunktionsnedsättning i mindre utsträckning. Detta gällde även barn vars föräldrar hade tolkbehov. När det gällde nivå av delaktighet visade granskningen att detta främst påverkades av barnets kognitiva nivå.

Analysen visade att det framför allt förekom olikheter i Skåne kring i vilken utsträckning man implementerat Skånska stegen.

Slutsats: Studien visar att det finns skillnader i hur implementerad Skånska stegen är på olika enheter. För att säkerställa reflektion kring delaktighet och likvärdighet för alla barn är en fortsatt dialog kring Skånska stegen viktig.

Kontaktperson - E-post: sara.i.anderssonrosen@skane.se

O13 - UNDRÅ OM HABILITERINGEN

Anna Dejler¹, Annika Pilups²

¹Postop, PUFFA Träningscenter, Habilitering och Hälsa, Stockholm, ²Datateket, Habiliteringen Hisingen barn och ungdom, Göteborg

Bakgrund: Barn har enligt patientlagen rätt till information om och delaktighet i sin egen vård. Idag finns begränsat med information om habiliteringen som är anpassat för och riktat till barn. I Sverige finns inget gemensamt material att använda för att informera barn om vad som händer på habiliteringen.

På uppdrag av Sveriges Habiliteringschefers förening genomfördes 2015-2016 en förstudie som undersökte möjligheten att ta fram ett nationellt informationsmaterial till barn. Samtliga habiliteringar i Sverige var positivt inställda till att delta i projektet.

Syfte: Öka barnens förståelse om habiliteringen för att möjliggöra ökad delaktighet i vården.

Metod: En projektgrupp med representanter för såväl olika professioner som habiliteringsverksamheter i Sverige (Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala) har tillsammans med apputvecklare och illustratör skapat material (app och bok) där barnen kan utforska olika saker som händer när de kommer till habiliteringen. Undra är en tecknad figur som hjälper barnen att förstå saker de undrar över.

Referensgrupper från sju habiliteringar har haft möjlighet att ge återkoppling under arbetets gång för att innehållet ska passa så många som möjligt och kunna användas nationellt.

Materialiet kommer att utvärderas tillsammans med patienter i början av 2018.

Resultat: Appen och boken "Undra om habiliteringen" har gjorts tillgänglig för alla intresserade. Både appen och boken är underlag för föräldrar att kunna samtala med sina barn om besöket på habiliteringen. Detta kan underlätta för barnet att ha en förståelse och förbereda sig inför besöket på habiliteringen. Det ger dem större möjlighet att förstå och påverka frågor som rör deras behandling/insatser.

Kontaktperson - E-post: anna.dejler@sl.se

O14 - ATT BEAKTA BARNNS ÅSIKTER OM SIN HABILITERING PÅ REGIONHABILITERINGEN

*Maria Attfors Östlind, Marie Peny-Dahlstrand, Agneta Rubensson, Eva Wallander
Regionhabiliteringen Drottning Silvias BUS, Göteborg*

Bakgrund: Regionhabiliteringen Drottning Silvias BUS eftersträvar barnens delaktighet i sin behandling i så stor utsträckning som möjligt. Patient lagen SFS 2014:821 påvisar att barnets inställning till den aktuella vården och behandlingen så långt som möjligt skall klargöras. Barnets inställning skall tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad och att barnets åsikter skall beaktas och dokumenteras. För att svara upp mot detta bildades en tvärfacklig grupp för att utveckla arbetssättet.

Syfte: Att följa patientlagen genom att på ett systematiskt sätt, via strukturerad intervju före och efter vistelsen, ta reda på barnets förväntningar, farhågor och upplevelser.

Metod: Kartläggning av nuvarande rutiner, metoder/instrument för att fånga barnets egna uppfattningar inkl. frågor och inställningar till vården. Beskriva ett flödesschema som grund för ett arbetssätt som följer lagen. Utröna hur dokumentationen skall gå till. Implementering av intervjumetod, testperiod på 3 månader med utvärderingen.

Resultat: Flera metoder användes inom verksamheten för att fråga barnet om dess uppfattning om sina resurser och svårigheter samt för målsättning inför träning. Inga metoder och rutiner för att informera eller tillfråga barnen om deras inställningar runt den aktuella vården användes innan projektstart. Resultatet av intervjuerna påvisar att barnen hade värdefulla synpunkter och ibland oro som vi kunde beakta i utrednings- och behandlingsarbetet. För några barn var frågorna för svåra.

Slutsats: Genom att barnet tillfrågas själva får vi reda på viktig information som rör barnet och kan ta hänsyn till det i behandlings- och utredningsarbetet. De flesta barn uppskattar att bli tillfrågade. Arbetssättet kräver extra tid.

Kontaktperson - E-post: maria.attfors-ostlind@vgregion.se

Tema: Kognitiva tillvägagångssätt för ökad egen kontroll i vardagen

O15 - "MED CO-OP ÄR JAG BOSSEN", DELTAGARNAS ERFARENHETER FRÅN BEHANDLING MED CO-OP APPROACH

Ann-Marie Öhrvall¹, Lena Berqvist², Caisa Hofgren³, Marie Peny Dahlstrand⁴

¹Karolinska Institutet, Sektionen för arbetsterapi, Stockholm, ²Habiliteringen vuxen Borås, Rehabilitering och Hälsa, Västra Götalandsregionen, Borås, ³Habiliteringen, vuxen Göteborg, Rehabilitering och Hälsa, Västra Götalandsregionen, Göteborg, ⁴Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn och ungdomssjukhus, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Bakgrund: Cognitive Orientation to daily Occupational Performance (CO-OP Approach) är ett person-centrerat, utförandebaserat och problemlösande tillvägagångssätt som ger personen möjlighet att hitta sitt eget sätt att utföra aktiviteter på. Genom en interaktiv process mellan personen och terapeuten, med användning av en övergripande strategi och vägledning med reflekterande frågor väljer personen sina egna mål, är aktivt involverad i processen att identifiera strategier för att förbättra kompetens och utvärdera aktivitetsutförandet.

Syfte: Att utforska och beskriva erfarenheter av behandling med CO-OP Approach hos unga vuxna med cerebral pares eller ryggmärgsbråck.

Metod: Semi-strukturerade individuella intervjuer genomfördes direkt efter och 6 månader efter en intervention med CO-OP, med tio deltagare, 5 med cerebral pares (MACS I-II) och 5 med ryggmärgsbråck i åldern 16-28 år. Intervjuer analyserades med hjälp av kvalitativ innehållsanalys.

Resultat: Deltagarna uttryckte att CO-OP Approach förbättrade deras problemlösning i det dagliga livet och utvecklade deras metakognitiva tänkande. I analysen uppstod fyra kategorier som beskriver deltagarnas erfarenheter av CO-OP Approach: "CO-OP ett annat sätt att lära sig", "CO-OP stöttar mitt sätt att tänka och göra", "CO-OP innebär ibland en påfrestning för mig" och "CO-OP boostar mig". Det övergripande temat blev "CO-OP ökar tilltron till min egen förmåga"

Slutsats: De unga vuxna med cerebral pares och ryggmärgsbråck anser att CO-OP Approach gav dem en möjlighet att själv klara problem i vardagsaktiviteter genom att använda metakognitivt tänkande, vilket ökade deras tilltro till sin egen förmåga.

Kontaktperson - E-post: ann-marie.ohrvall@ki.se

O16 - TRÄNING ENLIGT METODEN COGNITIVE ORIENTATION TO DAILY OCCUPATIONAL PERFORMANCE (CO-OP APPROACH) KAN PÅVERKA EXEKUTIVA FUNKTIONER POSITIVT

Caisa Hofgren¹, Lena Bergqvist², Ann-Marie Öhrvalß, Marie Peny-Dahlstrand⁴

¹Habilitering & Hälsa, Västra Götalandsregionen, Göteborg, ²Habilitering & Hälsa, Västra Götalandsregionen, Borås, ³Karolinska Institutet, Stockholm, Regionhabiliteringen, ⁴Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Bakgrund: Exekutiv funktion betecknar kognitiva funktioner viktiga för att kunna hantera vardagen; att formulera mål, planera, ta initiativ och genomföra aktiviteter för att nå målet, kunna utnyttja feedback och anpassa utförandet samt avsluta och utvärdera.

Syfte: Att i form av en pilotstudie undersöka exekutiv funktion i en grupp unga vuxna med diagnos cerebral pares eller ryggmärgsbråck. Personerna deltog i en studie där möjligheterna att förbättra aktivitetsutförande prövades genom att träna enligt CO-OP Approach, en metod utvecklad av arbetsterapeuter. Deltagarna valde de aktiviteter som skulle tränas och satte egna mål. De tränade sedan vid 11 tillfällen tillsammans med sin arbetsterapeut.

Metod: Tio personer i åldrarna 16 – 28 år deltog i studien. Vid bedömningarna användes vedertagna neuropsykologiska metoder för bedömning av uppmärksamhet och kontroll, kognitiv flexibilitet, informationsbearbetning och planeringsförmåga. Personerna skattade också sin upplevelse av exekutiv problematik. Bedömningarna gjordes dels innan träningsperioden började, dels 6 månader efter avslutad träning.

Resultat: Innan träning med CO-OP skattade sig personerna som grupp ha något mer problem relaterat till exekutiva svårigheter än personer utan klinisk diagnos. Efter träning med CO-OP var resultatet på samma nivå som hos friska.

Kognitiv funktion förbättrades signifikant beträffande planeringsförmåga (Tower Test $p=.005$) och beträffande uppmärksamhet och kontroll (Color Word, totalt antal fel: $p=.005$).

Patienterna uppgav en mycket hög grad av måluppfyllelse för de aktiviteter de tränat.

Slutsats: Denna pilotstudie visade att metoden CO-OP har potential att förbättra aspekter av exekutiv förmåga. Då exekutiva svårigheter är ofta förekommande bland Habiliteringens patienter kan resultatet vara av stor betydelse.

Kontaktperson - E-post caisa.hofgren@vgregion.se

O17 - MINDFULNESSBASERAD STRESSREDUKTION (MBSR)-GRUPPER FÖR VUXNA MED AUTISMSPEKTRUMDIAGNOS UTAN INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Anne-Kristina Luoto

Habiliteringscenter Mörby Vuxna, Stockholm

Bakgrund: Vuxna med autismspektrumdiagnos (ASD) utan intellektuell funktionsnedsättning (IF) rapporterar omfattande psykisk ohälsa, hög grad av upplevd stress i vardagen och bristande förmåga att hantera stressorer i vardagen. Anpassade insatser saknas. En av de få insatser som provats i några studier är mindfulnessbaserad stressreduktion (MBSR).

Syfte: Vi studerar MBSR-grupper för vuxna med ASD utan IF i habiliteringsverksamhet med avseende på genomförbarhet, deltagarnöjdhet och effekter.

Metod: Studien genomförs i samarbete mellan HC Mörby, Habilitering och Hälsa i Stockholm och KIND, Karolinska Institutet. Hitintills har ca 30 vuxna med ASD gått i MBSR grupp. Genomförbarhet mäts som andel deltagare som går genom insatsen. Via självskattningsskalor mäts nöjdhet och preliminära effekter. Preliminära behandlingseffekter avser förmåga till medveten närvaro i vardagen, upplevelse av stress och coping, samt symptom av depression och ångest.

MBSR-grupperna tar emot upp till 10 deltagare. Gruppledare är habiliteringspersonal som har gått MBSR-instruktörsutbildning. Originalmanualen för MBSR (Jon Kabat-Zinn) följs i huvudsak, men vissa anpassningar har gjorts för målgruppen vuxna med ASD utan IF.

Resultat: Presentationen kommer framförallt att beskriva insatsen som sådan, samt erfarenheter från instruktörerna såväl som gruppdeltagarna. Vi kommer att visa en del preliminära resultat.

Slutsats: MBSR grupperna är en uppskattad insats vid HC Mörby. Det finns indikationer att MBSR kan vara en metod för att minska stress i vardagen genom att erbjuda färdigheter i medveten närvaro för målgruppen vuxna med ASD utan IF. Vikten av evidensbaserad habilitering kommer att lyftas.

Kontaktperson - E-post anne-kristina.luoto@sll.se

O18 - PÅVERKAN AV TIDSHANTERING EFTER GRUPPINTERVENTIONEN HA KOLL! HOS PERSONER MED AUTISM - EN PILOTSTUDIE

Susanne Sellin

Vuxenhabilitering, råd och stöd, Umeå

Bakgrund: Personer med autism har ofta svårt att planera och hantera sin tid. De använder sig av få strategier för vardagslivets utmaningar vilket leder till höga nivåer av stress. I dag finns få studier som fokuserar på utvärdering av arbetsterapeutiska interventioner för tidshanteringsproblem hos vuxna med autism.

Syfte: Att undersöka om gruppinterventionen Ha Koll! påverkar självskattad tidshantering och upplevelse av egen effektivitet samt om det finns samband mellan dessa.

Metod: En interventionsstudie med före-efter design. Sju deltagare mellan 22 – 41 år med autism och tidshanteringsproblem deltog i Ha Koll! Jämförelse mellan tidshantering skattad med Aktivitet i tid med struktur – självskattningsskalor för tidshantering och organisationsförmåga (ATMS-S), Time Organization and Participation Scale (TOPs) och Tidshantering – Självskattning (Tid-S) samt egen effektivitet skattad med General Self Efficacy Scale (S-GSE) gjordes. Jämförelse av skillnader i självskattad tidshantering, organisationsförmåga och känslereglering skattad före och efter Ha Koll! med de olika tidshanteringsinstrumenten samt sambandsanalyser genomfördes.

Resultat: Skattningarna med ATMS-S visade signifikant förbättring av deltagarnas tidshantering. Upplevelsen av egen effektivitet förbättrades men var inte signifikant. Deltagarna skattade sin tidshantering med Tid-S på låg och medelnivå. Samtliga deltagare skattade sig över cut off på TOPs delskala III såväl före som efter interventionen.

Slutsats: Resultatet indikerar att personer med autism kan träna upp sin tidshantering genom interventionen Ha Koll! samt att metoden är användbar inom habiliteringsverksamhet. Upplevelsen av egen effektivitet förbättrades men var inte signifikant. Skattningarna med Tid-S gav indikationer om att deltagarna behöver ytterligare arbetsterapeutiska insatser. TOPs visade sig vara svårt att använda för personer med autism.

Kontaktperson - E-post: susanne.sellin@vll.se

O19 - INTERVENTION MED TIDS- OCH PLANERINGSSTÖD FÖR BARN OCH UNGDOMAR MED ADHD

Birgitta Wennberg^{1,4}, Gunnel Janeslätt², Anette Kjellberg³, Per Gustafsson⁴

¹StoCKK, Habilitering & Hälsa, SLSO, Stockholm, ²Centrum för Klinisk Forskning i Dalarna, ³ISV, Linköping universitet, Norrköping, ⁴ Avd f BUP/CSAN/IKE, Linköping universitet, Linköping

Bakgrund: Barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har ofta svårigheter med tidsuppfattning och tidshantering. Det visar sig i problem med att planera och utföra dagliga aktiviteter, hemma, i skolan och på fritiden. Det finns ytterst få systematiska studier om intervention för bristande tidsuppfattning och tidshantering i vardagen för barn och ungdomar med ADHD.

Syfte: Att undersöka hur en ny strukturerad multimodal intervention påverkar tidshantering i vardagen och tidsuppfattning för barn och ungdomar med ADHD.

Metod: Randomiserad kontrollerad studie med interventions- och kontrollgrupp (23 intervention respektive 22 kontroll). Deltagare var barn 9-15 år med ADHD och med tids- och planeringssvårigheter. Interventionen bestod av: utbildning till föräldrar och coacher; träning av tidshantering samt kompensatoriska åtgärder, inklusive förskrivning av tidshjälpmiddel. Skattning av tidshantering gjordes av föräldrar och barn med instrumenten Tid-F och Tid-S. Mätning av tidsuppfattning gjordes av arbetsterapeut med instrumentet KaTid. Intervention pågick under 12 veckor och utvärderades efter 24 veckor. Statistiska analyser genomfördes för de 38 barn som deltagit i eftermätning (19 i respektive grupp).

Resultat: Barnen i interventionsgruppen ökade sin tidshantering i vardagen signifikant mer än barnen i kontrollgruppen när deras föräldrar skattade. De ökade även sin tidsuppfattning mer än barnen i kontrollgruppen.

Slutsats: Barn och ungdomar med ADHD kan ha stöd av multimodal intervention riktad mot svårigheter med tid och planering. En kombination av utbildning till föräldrar, kompensatoriskt stöd, samt träning av tidsuppfattning kan öka tidshantering i vardagen och tidsuppfattning hos barn och ungdomar med ADHD. Interventionens upplägg kan vara av intresse även för andra grupper inom habilitering.

Kontaktperson - E-post: birgitta.wennberg@sil.se

Tema: Autism

O20 – DIGITAL UTBILDNING FÖR FÖRÄLDRAR TILL BARN MED AUTISM

Nils Haglund¹, Charlotte Petersson¹, Eva Mattelin²

¹Barn- och ungdomshabilitering, Region Skåne, Lund, ²Barn- och ungdomshabilitering, Region Skåne, Malmö

Ett allt större antal barn diagnostiserade med autism kräver lättillgänglig och kvalitetssäkrad information till föräldrar och anhöriga. En webbaserad föräldrautbildning har tagits fram för att möta detta behov.

Målgrupp: Webbutbildning autism vänder sig i första hand till föräldrar vars barn i åldern 0-6 år nyligen har fått diagnos autism.

Bakgrund: Barn och ungdomshabiliteringen inom Region Skåne erbjuder intensiva mångsidiga insatser till barn med autism i åldern 0-6 år. För att stötta barnets utveckling på ett så optimalt sätt som möjligt är det av yttersta vikt att personer i barnets vardag vet vad de ska göra, hur och varför. Föräldrar och andra som finns runt barnet behöver kunskap om diagnosen och dess konsekvenser.

Med stöd från Arvsfonden och i samverkan med Autism- och Aspergerföreningen har Habilitering och Hjälpmedel tagit fram denna föräldrautbildning.

Webbutbildningen omfattar fyra delar: Förstå barnets diagnos; Förstå barnets beteende; Fungerande vardag; Annorlunda familjeliv.

Kapitlen innehåller fakta och praktiska råd samt berättelser från föräldrar som delar med sig utifrån egna erfarenheter. Innehållet presenteras i form av texter, filmer och ljudfiler.

Utbildningen är tillgänglig via Habilitering och Hjälpmedels websida. Ett stort antal besökare, så väl föräldrar, andra anhöriga och förskole- och skolpersonal, har under det gångna året tagit del av utbildningen.

Slutsats: Utbildningen används idag som ett komplement till den redan etablerade lärarledda utbildningen där föräldrar även har möjlighet att träffa andra föräldrar och diskutera aktuella frågeställningar och utbyta erfarenheter. Utbildningen kommer att utvärderas 2018 och revideras kontinuerligt så aktuell information och forskning kring autism alltid är tillgänglig.

Kontaktperson - E-post: nils.haglund@skane.se

O21 - EFFEKTIVA INSATSER FÖR BARN MED AUTISM - EN FRÅGA OM KUNSKAP, INSTÄLLNING OCH HANDLEDNING?

Ulrika Långh

Stödenheten, Habilitering och Hälsa, Stockholm

Bakgrund och Syfte: Habiliteringen rekommenderar tidiga och mångsidiga program (EIBI) för barn med autism i förskoleåldern. Syftet med detta forskningsprojekt var att (1) kartlägga kunskap och attityd till EIBI (2) validera ett instrument för att mäta kvalitet på utförd EIBI, (3) pröva om handledning kompletterad med film på utförd träning ökar kvalitet på utförd EIBI samt (4) undersöka om högre kvalitet på EIBI är kopplat till bättre behandlingsresultat.

Metod: (1) En webbenkät bestående av totalt 27 frågor och påstående spreds till relevanta grupper. (2) Nittiosju filmer på utförd EIBI samlades in för att genomföra psykometrisk utvärdering av instrumentet the York Measure of Quality of Intensive Behavioural Intervention (YMQI). (3) Trettio barn med pågående EIBI delades i två grupper där handledarna i den ena gruppen fick feedback från film på utförd träning och den andra gruppen handledde som vanligt. (4) Kvalitet mätt med YMQI vid start korrelerades med 11 olika utfallsmått.

Resultaten: (1) Kunskapen är låg hos förskolepersonal generellt samt att en del personal som genomför EIBI har en negativ inställning till interventionen. (2) Man drog slutsatsen att instrumentet för att mäta kvalitet var möjligt att använda kliniskt i Sverige. (3) När det gäller kompletterad handledning verkar det bidra till en ökad kvalitet och (4) kvalitet kunde kopplas till bättre utfall.

Slutsats: Resultaten påvisar vikten av kvalitet på utförd EIBI och möjligheten att mäta och följa upp detta. I samarbetet med förskolan bör det ges utrymme för etiska diskussioner om förhållningssätt och evidens för att underlätta samarbetet och möjligheten till kvalitativt utförda insatser.

Kontaktperson - E-post: ulrika.langh@sl.se

O22 - FÖRBÄTTRING AV AUTISM DIAGNOSTIC OBSERVATION SCHEDULE (ADOS) POÄNG EFTER MÅNGSIDIGA INTENSIVA INSATSER I VARDAGSMILJÖ

Nils Haglund¹, SvenOlof Dahlgren², Maria Råstam³, Peik Gustafsson³, Karin Källén⁴

¹Barn- och ungdomshabilitering, Region Skåne, Lund, ²HUH, Handikapp Utbildning Habilitering HB, Göteborg,³ IKVL, Barn- och ungdomspsykiatri, Lund, IKVL, Obstetrik och Gynekologi, Lund⁴

Bakgrund: Förskolebarn med diagnos autism inom Barn- och ungdomshabiliteringen, Region Skåne erbjuds ett 2-årigt program med mångsidiga intensiva insatser, som involverar föräldrar, förskole- och habiliteringspersonal.

Syfte: Att utvärdera interventionsprogrammet genom att jämföra före- och efterbedömning med hjälp av Autism Diagnostic Observation Schedule (ADOS) test- poäng.

Metod: Förbättring av ADOS- resultat hos barn som deltog i interventionsprogrammet (n=67) jämfördes med barn i en jämförande grupp (n=27), vilka enbart erhöll riktade habiliteringsinsatser.

Resultat: Barn i interventionsprogrammet förbättrade sina ADOS- resultat mellan baseline och utvärdering (-0.8 poäng per år; 95%CI: -1.2 to -0.4). Någon sådan förbättring kunde inte redovisas i den jämförande gruppen (+0.1 poäng per år; 95%CI: -0.7 to +0.9). Studien visade en signifikant skillnad vad gäller förändring av ADOS- poäng mellan baseline och utvärdering (per 12 månader), när resultat från interventionsgruppen jämfördes med barnens resultat i den jämförande gruppen. Resultaten bekräftades även efter justering för eventuella co-variabler (confounders) (-1.1; 95%CI -1.9 to -0.4). Barn i interventionsgruppen förbättrade sina ADOS-resultat även om en intellektuell funktionsnedsättning (IF) förelåg.

Slutsats: Resultaten ska tolkas med försiktighet men stödjer tidigare studier som rapporterar förbättring och lindring av autismsymtom efter att barnen har deltagit i ett "Mångsidigt interventionsprogram". Den stora ökningen av barn som tidigt diagnostiseras med autism kräver att evidensbaserade behandlingsmetoder utvecklas och även att dessa utvärderas i sin vardagsmiljö. Studien visar att barn med autism drar nytta av att medverka i

anpassade mångsidiga interventionsprogram och att investering i dessa program kan vara högst berättigade ur såväl personligt- som ur ett samhällsperspektiv.

Kontaktperson - E-post: nils.haglund@skane.se

O23 - SJUKSKÖTERSKAN SOM NYCKELPERSON FÖR TIDIGA INSATSER VID HÄLSOPROBLEM HOS SMÅ BARN MED AUTISM

Gunilla Rydberg, Anna Lena Olsson

Barn- och ungdomshabiliteringen, Malmö

Bakgrund: Problem vid vardagliga rutiner som sömn, måltider och toalettbesök är vanligt hos framförallt små barn med autism vilket bekräftas i resultaten från den medicinska uppföljningen i HabQ. Problemen leder till sämre hälsa förutom oro och merarbete för föräldrarna. För att kunna uppnå målet om en god hälsa för alla barn finns det därför ett stort behov av insatser inriktade mot dessa tilläggsproblem och inte bara mot den primära funktionsnedsättningen.

Syfte : Att utveckla en metod för att på en habiliteringsmottagning effektivt kunna hjälpa barn med autism och deras föräldrar att hantera hälsoproblem i vardagen.

Metod: Vi beskriver en strukturerad modell för tidig upptäckt och intervention mot sömn-, nutitions- och inkontinensproblem hos barn med autism. Sjuksköterskan har en huvudroll tillsammans med läkaren och övriga teamet kompletterar utifrån behov.

Resultat: Modellen leder till ökad trygghet för föräldrarna som vet vem de kan vända sig till och som de enkelt kan få kontakt med. Om tilläggsproblem minskar i omfattning och svårighetsgrad leder till bättre hälsa för barn och föräldrar. En strukturerad modell där var och en vet sin egen roll leder till effektivare insatser. Resultat från HabQs medicinska bakgrundsdata kommer att inkluderas i presentationen.

Slutsats: Goda rutiner vid första besöket för nya barn med autism hos sjuksköterska och/eller läkare på habiliteringsmottagning kan minska vardagliga hälsoproblem och skapa trygghet och förbättrad hälsa för barn och familj samtidigt som resurserna på habiliteringen används effektivt.

Kontaktperson - E-post: Gunilla.Rydberg@skane.se

O24 - MOT ALLA ODDS - OM AUTISMBEHANDLING I GAZA

Josefin Mannberg¹, Lena Nilsson¹, David Henley, Henrik Pelling

¹Hälsa och habilitering, Uppsala

Bakgrund: WHO:s beräkningar visar på att 1 person av 1000 har drabbats av autism. Gaza, Westbanken har en befolkning på 2 miljoner varav 50 % är barn mellan 0-14 år. David Henley barnneurolog habiliteringen Uppsala samt barnpsykiatriker Henrik Pelling har haft ett 25 årigt samarbete med Gaza Community Mental Health kring behandling av personer som är utsatta för psykisk och fysisk stress.

2015 gjordes en inventering, "State of Autism in the Gaza Strip 2015" som visade stor kunskapsbrist hos föräldrar och personal kring autism. Då behoven är stora hade man börjat fundera på hur man skulle kunna arbeta med

kunskapsöverföring genom en, "training trainers" modell.Undertecknad och logoped Lena Nilsson tillfrågades medverka i ett projekt då vi har lång erfarenhet av att arbeta med barn med autism. Våra metoder bygger på den evidens i EBH arbeten kring Mångsidiga intensiva insatser kring förskolebarn med autism, samt kring språk och kommunikation.

Syfte: Att lära ut en föräldrautbildning om autism och behandling, öka kunskap och delaktighet hos familjerna.

Metod: Treårigt projekt; februari 2015- september 2017.Totalt 6 veckor var vi på plats.

Tydliga mål sattes upp med projektet.

Vid första tillfället träffade vi 24 familjer med ett barn med autism under 4 år tillsammans med 11 personal som deltog under hela projektiden.

Personal fick gedigna hemuppgifter mellan gångerna.

Personalen bestod av logoped, specialpedagoger, psykolog, socialarbetare samt barnpsykiatriker

Resultat: All personal deltog vid alla tillfällen.

Alla center har infört individuella planer.

Föräldrautbildning

Syskoncamp

Podd om autism

Deltagit i radio och tv och berättat om autism

Workshops för 108 förskollärare på 25 förskolor

Kontaktperson - E-post: josefin.mannberg@regionuppsala.se

Tema: Kommunikation med hjälp av högteknologiska metoder

O25 - FJÄRRKOMMUNIKATION FÖR PERSONER MED KOMMUNIKATIVA OCH KOGNITIVA FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR – HUR SKA VI FÅ DET ATT FUNGERA?

Margret Buchholz¹, Ulrika Ferm¹, Kristina Holmgren²

¹Dart, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg, ²Institutionen för Neurovetenskap och Fysiologi, Sahlgrenska Akademien, Göteborg

Bakgrund: Fjärrkommunikation som sms, e-post, videosamtal, sociala medier och olika chat- och meddelandetjänster är viktiga sätt att umgås på idag. Personer med kommunikativa och kognitiva svårigheter har oftast bristande tillgång till dessa kommunikationskanaler vilket kan förstärka problem med isolering och ensamhet eftersom kontakten med andra begränsas. Tidigare studier har påvisat nyttan och behoven av fjärrkommunikation för personer med en kombination av kommunikativa och kognitiva svårigheter.

Syfte och metod: Syftet med studien har varit att genom en kvalitativ ansats med fokusgrupper undersöka hur stödpersoner ser på fjärrkommunikation för personer med kommunikativa och kognitiva svårigheter, både avseende möjligheter och hinder. Stödpersonerna har varit familjemedlemmar, vänner, partners, personliga assistenter eller annan personal som jobbat med personerna i deras vardag.

Resultat: Resultaten visar hur stödpersonerna identifierar tre övergripande teman: 1) Kontroll över sitt eget liv, 2) Rätten till kommunikation, 3) Ansvar och dilemman. Stödpersonerna ser stora fördelar med fjärrkommunikation för användarna när det fungerar bra, men beskriver också stora hinder i kommunikation i vardagen. Dessa beror dels på begränsad tillgång till utrustning, applikationer och tjänster för användarna och dels på begränsningar i stöd och kunskap i nätverket kring användarna. De beskriver också hur de som stödpersoner axlar ett tungt lass med ansvar för användarnas fjärrkommunikation och hur det resulterar i etiska dilemman, bl.a. pga. riskerna med internetanvändning.

Slutsats: Studiens resultat påvisar många förbättringsområden inom habiliteringens ansvarsområde och där kommunikationsinsatser kan göra en stor skillnad. Föreläsningen kommer att fokusera på hur vi kan möjliggöra fjärrkommunikation för personer med kommunikativa och kognitiva svårigheter.

Kontaktperson - E-post: margret.buchholz@vgregion.se

O26 - KOMMUNIKATION MED STÖD AV HÖGTEKNOLOGISKA SAMTALSAPPARATER - LOGOPEDERS, VÅRDNADSHAVARES, LÄRARES OCH ASSISTENTERS ERFARENHET

Helena Tegler^{1,2}, Karin Sonnander², Mia Pless², Monica Blom Johansson³

¹Hälsa och Rehabilitering, Uppsala, ²Institutionen för Folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala, ³Institutionen för Neurovetenskap, Uppsala

Bakgrund: Icke-talande barn med svår CP och utvecklingsstörning kan få en röst tack vare högteknologiska samtalsapparater. I Sverige är det företrädesvis logopedier som förskriver samtalsapparater och som informerar, instruerar, tränar och följer upp användning av samtalsapparaten. Logopeden ger direkta insatser till barnet och

indirekta insatser till kommunikationspartnern (såsom vårdnadshavare, lärare och assistenter). Ett hinder för kommunikation med stöd av samtalsapparaten är för lite och även bristfällig professionell support till kommunikationspartners, vilket kan leda till underanvändning. Den professionella supporten omfattar tex. val av vokabulär, programmering, målformulering samt direkt och indirekt träning av kommunikation med stöd av samtalsapparaten. Syfte: Att undersöka logopeders, vårdnadshavares, lärares och assistenters praktiska erfarenheter och uppfattning av kommunikation med stöd av högteknologisk samtalsapparat.

Metod: Enkät till logoped, vårdnadshavare, lärare och assistenter till barn med svår CP (GMFCS IV-V) och utvecklingsstörning. Deskriptiv och jämförande statistik samt deduktiv innehållsanalys med komponenter ur ICF-CF.

Resultat: Deltagare (n=64) från hela Sverige besvarade enkäterna. Logopederna hade få besök med barnet respektive kommunikationspartnern. De använde muntliga instruktioner och modell, sällan feedback för att instruera kommunikationspartnern. Personalen (lärare och assistenter) fick mer support och använde kommunikationsstödjande strategier mer än vårdnadshavarna. Barnens dagliga användning av samtalsapparaten var högre med personal än med vårdnadshavare. Personalen upplevde att samtalsapparaten underlättade barnets delaktagande i undervisningen. Vårdnadshavare rapporterade optimism, tidsbrist och orkeslöshet. Rapporterade hinder var relaterade till barnet samt till omgivande faktorer (samtalsapparaten, support från professionella samt kommunikationspartnern).

Slutsats: Barn med svår CP och utvecklingsstörning kan ha stor nytta av högteknologisk samtalsapparat, men stödet från logoped till kommunikationspartners behöver förbättras.

Kontaktperson - E-post: helena.tegler@pubcare.uu.se

O27 - KOMMUNIKATIONSHJÄLPMEDEL – DET GÖR SKILLNAD!

Sara Eriksson, Lena Nilsson

Hälsa och habilitering, Region Uppsala, Uppsala

Bakgrund: I EBH-rapporten Tidiga kommunikations- och språkinsatser till förskolebarn (2014) finns det stark evidens för att så tidigt som möjligt komma igång med multimodal kommunikation. Vi har redan tidiga insatser kring lek och kommunikation och såg ett behov av att kunna förskriva kommunikationshjälpmedel omgående till de barn som har stora kommunikationssvårigheter. Vi har också bra samarbete med hjälpmedelskonsulenter och såg nu en möjlighet att på ett mer systematiskt sätt arbeta med AKK-insatser så fort barnet är aktuell på habiliteringen.

Metod: Vi har på ett systematiskt och strukturerat sätt förskrivit kommunikationshjälpmedel (högteknologiskt) så tidigt som möjligt till de barn som är aktuella i Autismintervention – mångsidig intensiv beteendeträning för förskolebarn. I dagsläget är det drygt 50% av de aktuella förskolebarnen som har en förskriven iPad med kommunikationsappar som Fotokalendern, Widgit Go, Go Talk Now och Grid Player. Vi vill dela med oss av vårt arbetssätt utifrån förskrivningsprocessen och ge många exempel på anpassningar som gjort stor skillnad för barnets kommunikation och för nätverkets bemötande av barnet. Förutom individuell handledning till nätverken har vi också planerat in uppföljningar i form av workshop där föräldrar och pedagoger kommer och delar med sig goda exempel till varandra.

Resultat: Multimodal kommunikation har blivit en naturlig del i nätverkets vardag och har gjort stor skillnad för barnets kommunikation och samspel med andra.

Slutsats: Vi ser en stor vinst att implementera förskrivning av kommunikationshjälpmedel i Autisminterventionen. Tidig förskrivning av kommunikationshjälpmedel har varit ett viktigt avstamp för fortsatt kommunikationsutveckling hos barnet.

Kontaktperson - E-post: sara.k.eriksson@regionuppsala.se

O28 - RÄTTVISAT - MITT DIGITALA KOMMUNIKATIONSPASS- VISAR VEM DU ÄR

Johanna Björnhage, Lina Bjarnegård Carlsson

Bräcke diakoni, Göteborg

Bakgrund: Personer som har stora svårigheter med sin kommunikation tillhör en sårbar grupp, speciellt vid tillfällen då de byter miljö och personal. När man inte vet hur någon som man möter kommunicerar kan det leda till att man undviker kontakt på grund av rädsla och okunskap om personens kommunikationssätt. Man kan anta saker som inte stämmer, information missas att ges och det är inte alltid klart vem som har ansvaret. Kommunikationspass ger möjligheten att överbrygga denna problematik men fanns fram till 2017 inte i digital form.

Mål: Projektet har under 12 månader utvecklat en app för iPad och nu utvecklas version 2.

Syfte: Syftet är att öka personers självkänsla genom att alltid ha relevant och aktuell information om sig själv med sig, på ett modernt och individstärkande sätt.

Syftet är också att underlätta för personerna, kommunikativt och informativt, i de kontaktytor där de ingår och minska stress för anhöriga.

Metod: För version 2 behöver vi förstå mer av vad som behövs och krävs när det kommer till tillgänglighet. Den nya versionen kommer att testas för både surfplattor och telefoner och av flera användare från olika målgrupper.

Resultat: Personer med kommunikationssvårigheter har fått en ökad möjlighet att bli bemötta på rätt sätt då kommunikationspasset gjorts digitalt och de har då en större möjlighet att utmanas och utvecklas på den nivå de är.

Slutsats: RättVisat ger möjligheter till delaktighet och sammanhang, självkänsla, identitet och ökad förståelse genom att personen själv alltid är den som får berätta hur kommunikation och bemötande ska gå till.

Kontaktperson - E-post: johanna.bjornhage@brackediakoni.se

Tema: Utveckling och utvärdering av behandlingsmetoder

O29 - POSITIVT BETEENDESTÖD I VARDAGEN - ETT SÄTT ATT ARBETA MED UTMANANDE BETEENDEN

Gunilla Bromark, Eila Nilsson Karlberg

Habilitering för barn och vuxna, Uppsala

Uppdrag: Mobila teamet startade sin verksamhet i februari 2010.

Uppdraget är att ge insatser till barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning och eller/infantil autism som har en uttalad aggressivitet riktad mot sig själva eller mot personer i omgivningen (målgrupp 1), samt också till barn, ungdomar och vuxna med svåra neuropsykiatriska funktionshinder inom autismspektrumområdet och/eller utvecklingsstörning, med uttalade riskbeteenden såsom svår självdestruktivitet, uttalad social isolering, att elda, plåga djur, hot om våld, sexuella riskbeteenden osv (målgrupp 2).

Behandlingen inom Mobila Teamet vilar på Inlärningspsykologi med tillämpad beteendeanalys och positive behavior support (PBS) som grund. Insatserna skall bidra till att den enskilde brukaren, får ökad livskvalitet i ett livsperspektiv och tillgång till insatser som utvecklar alternativa och mer socialt accepterade beteenden. Direkta och intensiva behandlingsinsatser sker i personens närmiljö t ex hemma, i förskola/skola, på korttidshem, i gruppbostad, daglig verksamhet eller andra miljöer där brukaren finns.

Personal: För uppdragets genomförande finns fyra psykologer som arbetar 50% vardera i Mobila teamet, en logoped på 25% och en samordnare på 25% alla med erforderlig utbildning för kvalificerade behandlingsinsatser vid svår beteendeproblematik.

Behandlingsinsatser sker enligt positivt beteendestöd med bred kartläggning och funktionell analys. Behandlaren från Mobila teamet ansvarar för att behandlingsinsatser samordnas och att handledning och utbildning ges till brukarens nätverk och andra berörda.

Resultat: Antal aktuella ärenden per år ligger kring 40. Målet är att öka livskvalitet för den enskilde utifrån ett helhetsperspektiv.

Resultatet visar att positivt beteendestöd i vardagen höjer livskvaliteten, ger ökade färdigheter och minskar isolering.

Kontaktperson - E-post: gunilla.s.bromark@regionuppsala.se

O30 - VIDEOMODELLING AV INTERAKTIV GEMENSAM BOKLÄSNING SOM INTERVENTIONSMETOD TILL FÖRÄLDRAR OCH SMÅ BARN I HEMMILJÖ

Julia Lyckberg¹, Erica Sandberg²

¹Hälsa och habilitering, Region Uppsala, Uppsala, ²Hjälpmiddelscentralen, Östersund

Bakgrund: Bokläsning har länge förespråkats som en viktig aktivitet för föräldrar att göra tillsammans med sina barn. Något som inte uppmärksammats i lika stor utsträckning är betydelsen av vilket sätt bokläsningen sker på. Att utbilda föräldrar inom detta område i hemmiljö, möjliggör att intervention kan påbörjas så tidigt som möjligt.

och kan även generera vinster i barns utveckling av kommunikation och samspel. Syftet med föreliggande studie är att undersöka om videomodellering av kommunikativa strategier vid interaktiv gemensam bokläsning i hemmiljö är en fungerande interventionsmetod för att förändra föräldrars sätt att läsa bok med sina små barn.

Metod: Detta undersöks genom att dokumentera effekten av användningen av en film på de kommunikativa strategierna hos föräldrarna samt på den kommunikativa aktiviteten och förmågan hos det lilla barnet i en interventionsstudie med Single Subject Research Design. En instruktionsfilm utformades för studiens syfte innehållande olika kommunikativa strategier vid bokläsning med små barn. Därefter studerades två föräldrars sätt att läsa bok med sina små barn före, under och efter intervention med instruktionsfilm.

Resultat: Studiens resultat indikerar att föräldrarna tillägnat sig de kommunikativa strategier som lärdes ut via instruktionsfilmen samt att deras användning av dessa ökat över tid. Vidare indikerar resultatet även att barnens kommunikativa aktivitet och förmåga vid bokläsning har ökat över tid.

Slutsats: Att föräldrar kan tillägna och öka användning av kommunikativa strategier som modellerades på instruktionsfilmen, samt att det ökar den kommunikativa aktiviteten hos det lilla barnet. Resultaten indikerar också att interventionsmetoden är enkel att implementera i hemmiljö.

Kontaktperson - E-post: julia.lyckberg@region uppsala.se

O31 - UTVECKLING OCH UTVÄRDERING AV EN MODELL FÖR INTERVENTION MED TIDSHJÄLPMEDEL FÖR FÖRSKOLEBARN MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Sara Wallin Ahlström¹, Gunnel Janeslätt^{2,3}, Lena Almqvist⁴

¹Barn och ungdomshabiliteringen, Falun ²Centrum för Klinisk forskning landstinget Dalarna, Falun ³SUF Kunskapscenter Uppsala ⁴Mälardalens Högskola, Västerås

Bakgrund: Inom habiliteringen är svårigheter med tidshantering vanligt förekommande hos barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Metoder för tidig intervention behöver utvecklas.

Syfte: Att utveckla och utvärdera en modell för tidig intervention för att stötta förskolebarn med funktionsnedsättning att öka sin tidsuppfattning.

Metod: Deltagande barn (n=20), 4 barn med funktionsnedsättning, 16 barn med typisk utveckling fick samma intervention. I analys (n=20) F8/M12. Intervention med metoden Min Tid och tidshjälpmedel under 8 veckor. Interventionen utvärderades med Kartläggning av Tidsuppfattning (KaTid), Självsfattning av autonomi, Föräldraskattning Tid-F som mäter tidshantering i vardagen och Adaptive Behavior Assessment System (ABAS) som mäter adaptivt beteende.

Data analyserades med Wilcoxon Ranks Test

Preliminära resultat: Det framkom en signifikant ökning av tidsuppfattning mätt med Kartläggning av Tidsuppfattning och den kognitiva skalan mätt med Adaptive Behavior Assessment Scale. Vid fokusgruppsintervju med pedagoger påtalades att barnen blivit mer självständiga och lugna. Pedagogerna ansåg att barnen fick verktyg att kommunicera tidens varaktighet och att interventionen verkade skolförberedande. I utvärdering med

barnen är de övervägande nöjda framförallt med möjligheten att se när det är dags för dem att gå hem från förskolan.

Slutsats: Metoden Min Tid och tidshjälpmiddel kan användas med förskolebarn i förskolemiljön. Interventionen kan hjälpa förskolebarn med funktionsnedsättning att utveckla förmågor att hantera tid. Arbetsterapeuter i habiliteringen kan bidra med specifik kunskap till förskolans pedagoger som direkt kommer barnet med funktionsnedsättning till del i förskolemiljön där barn vistas stor del av sin vakna tid. Vidare forskning, en RCT-studie undersöker skillnader mellan en interventions- och en kontrollgrupp med förskolebarn med funktionsnedsättning.

Kontaktperson - E-post: sara.wallin@ltdalarna.se

Tema: Kommunikation med hjälp av lågteknologiska metoder

O32 - INTRODUKTION OCH UPPFÖLJNING AV GRAFISK AKK INOM BARN- OCH UNGDOMSHABILITERINGEN

Eva Alenbratt¹, Linda Wångmar Lindhagen²

¹KommSyn Skåne, Lund, ²BarnReHab Skåne, Lund

Bakgrund: Inom Habilitering och hjälpmedel i Region Skåne finns gedigen erfarenhet av att erbjuda barn och ungdomar grafisk AKK både i pappersformat och i kommunikationsappar. Barnen som har kontakt med barn- och ungdomshabiliteringen (bou) och deras nätverk ska erbjudas likvärdiga och tydligt beskrivna insatser. Då nya metoder efterfrågas ska dessa kunna ställas i relation till de insatser kring grafisk AKK som redan erbjuds.

Syfte: Syftet är att inventera och tydliggöra befintligt arbetssätt vid introduktion och uppföljning av grafisk AKK.

Metod: Ett frågeformulär skickades ut till samtliga logopedier. Svaren analyserades kvalitativt och kvantitativt.

Resultat: 26 logopedier besvarade frågeformuläret. Det framkom att det finns en stor samstämmighet beträffande rutiner för introduktion och uppföljning av grafisk AKK, om vilken slags grafisk AKK man arbetar med samt om vikten av att handleda, ge föräldrautbildning och att vara modell för nätverket. Vid val av vokabulär är barnets motivation och intressen utgångspunkten, följt av hänsynstagande till kognitiv och språklig nivå. När en AKK-process avstannar är faktorer i omgivningen den vanligaste anledningen.

Slutsats: Ett generellt behov av kunskapsmässigt och praktiskt stöd kring grafisk AKK framkom, liksom ett behov av mer kunskap kring hur grafisk AKK ska utformas i ett utvecklingsperspektiv.

Nytta och värde för habiliteringen

Tydligt beskrivna insatser kring grafisk AKK ger en förutsättning för att barn och deras nätverk erbjuds likvärdiga, beprövade och evidensbaserade insatser. Vid tillfällen då nya metoder efterfrågas kan dessa ställas i relation till de insatser kring grafisk AKK som redan erbjuds. Resultaten i rapporten ger en grund för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Kontaktperson - E-post: eva.alenbratt@skane.se

O33 - ATT KOMMA TILL TALS

Eva Holmqvist¹, Kate Himmelmann², Meta Nyström Eek², Berit Askjung², Ulrica Jonsson³, Lena Bergqvist⁴

¹DART Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg, ²Regionhabiliteringen Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg, ³Habilitering och Hälsa, vuxenhabiliteringen, Göteborg, ⁴Habilitering och Hälsa, vuxenhabiliteringen, Borås

Bakgrund: Livssituationen för vuxna med cerebral pares är beroende av förmågan att uttrycka sin vilja. Många saknar talat språk och behöver någon form av kommunikationsstöd. Tidigare studier av livssituation handlar ofta om personer som kan tala eller bygger på uppgifter från närstående. Personer med nedsatt kommunikationsförmåga har inte haft möjlighet att själva beskriva sin situation.

I studien "Att leva som vuxen med cerebral pares i Västsverige" ingår enkäter om levnadsförhållanden, hälsa, delaktighet och livskvalitet.

För personer med kommunikativa och/eller kognitiva svårigheter har enkäterna kompletterats med bildstödsmaterial anpassat efter Samtalsmatta - en metod för att denna grupp ska kunna uttrycka åsikter. Materialet består av tre uppsättningar bildkort; samtalsämne, frågeställningar och skala för svarsalternativ. För den som inte kan placera ut bildkorten själv, går det att peka med handen eller blicken.

Syfte: Ge möjlighet för personer med nedsatt kommunikativ och/eller kognitiv förmåga att beskriva sin livssituation genom att själva besvara enkätfrågor.

Metod: Bilder/symboler har tagits fram för de enkäter som ingår.

Materialet har utformats så att det matchar olika svarsalternativ och alla frågeställningar. Frågorna har lästs upp av intervjuare i forskargruppen och symbolkortet har placerats ut efter försökspersonens önskemål.

Resultat: Försökspersoner med kommunikativa och motoriska svårigheter har med hjälp av Samtalsmattemetoden besvarat enkäter. Materialet har underlättat för personer som kan tala men som pga. kognitiva problem annars skulle haft svårigheter att förstå och besvara frågeställningar som ingår.

Slutsats: Bildmaterialet har gjort personer i behov av kommunikativt och kognitivt stöd mer delaktiga då de själva haft möjlighet att uttrycka sina åsikter.

Kontaktperson - E-post: eva.holmqvist@vgregion.se

O34 - KULTURELL KOMMUNIKATIV KOMPETENS UTIFRÅN ETT HABILITERINGSPERSPEKTIV

Emma Gotthardsson, Lina Buch-Jepsen

Barn- och ungdomshabiliteringen, Malmö

Bakgrund: Inom Barn- och ungdomshabiliteringen i Skåne finns många olika kulturer representerade. Det finns idag ingen dokumenterad kunskap om hur medarbetare ska förhålla sig till eller möta patienter/familjer från andra kulturer.

Syfte och metod: Med syftet att möjliggöra att likvärdiga insatser erbjuds till barn med kommunikationssvårigheter med olika kulturella och språkliga bakgrunder har en litteraturstudie och en föräldrantervju genomförts.

Resultat: Den evidens som ligger till grund för habiliteringens insatser är främst baserad på resultat från studier gjorda i västerländska kulturer, vilket gör att det kan vara svårt att veta vilka insatser som ger bäst resultat för familjer med annan kultur. I den vetenskapliga litteraturen framkommer även att man i bedömningar och samtal omedvetet utgår från sina egna kulturella värderingar vilket gör att det finns risk att man som professionell har stereotypa uppfattningar om familjer från specifika kulturer.

Slutsats: Studiens resultat visar att det är viktigt att personal inom Barn- och ungdomshabiliteringen får insikt i sin egen kultur och hur den påverkar arbetet med familjer med annan kultur. Som personal behöver man även få mer kunskap om hur man leder ett samtal för att få information om vad som är viktigt för familjen, och därigenom lättare kunna sätta för familjen relevanta mål. För familjer med annan kulturell bakgrund behövs mer

tid för kartläggning och reflektion vid en insats. Slutligen behövs det tillfällen för information, reflektion och diskussion kring olika kulturer.

Kontaktperson - E-post: emma.gotthardsson.skane.se

Tema: Ryggmärgsbråck

O35 - URINKONTINENS - ÖKAR MÖJLIGHETEN TILL ETT AKTIVT SOCIALT LIV OCH UNDERLÄTTAR SKAPANDET AV NÄRA RELATIONER FÖR UNGDOMAR MED RYGGMÄRGSBRÅCK

Magdalena Vu Minh Arnell¹, Kate Abrahamsson²

¹Regionhabiliteringen, Göteborg, ²Barnkirurgi/Akutsjukvård/ Regionhabiliteringen, Göteborg

Bakgrund: Majoriteten av vuxna med ryggmärgsbråck i Västra Götaland använder kontinensskydd.

Syfte: Utvärdera kontinens hos ungdomar med ryggmärgsbråck och om kontinens har betydelse för att öka möjligheten till ett aktivt socialt liv och intima relationer.

Metod: Alla individer (25) 16-18 år i västra Sverige deltog i en prospektiv studie med avseende på urin- och avföringskontinens. Intervjun fokuserade på nuvarande livssituation, blås- och tarmfunktion. Genomgång av journal och intervju gjordes med fokus på självständighet i RIK (ren intermittent kateterisering) och tarmtömningsregim, behov av påminnelse eller assistent, aktivt socialt liv och erfarenhet av fysisk intimitet med en partner.

Resultat: I gruppen var 17/25 (68%) urinkontinenta, 19/25 (76%) var avföringskontinenta och 14/25 (56%) var helt torra och använde inga skydd. Av de som var urinkontinenta hade 9/25 genomgått kontinenskirurgi, 6 var torra med antikolinerg behandling och 2 var helt kontinenta enbart med RIK. Urinkontinens på grund av sfinktersufficiens kunde ses hos 8 individer vilka alla hade avböjt kirurgisk behandling. Alla (100%) var självständiga i RIK- metoden 60% var självständiga i tarmtömningsmetoden. Fjorton ungdomar behövde påminnelse för att kunna utföra regelbunden RIK. Tolv individer hade ett aktivt socialt liv och var alla urinkontinenta och alla utom en var även självständiga i tarmtömningsregimen.

Slutsats: Med standardiserad uppföljning, aktiv behandlingsstrategi och uro / tarmbehandling är kontinensen hos ungdomar med ryggmärgsbråck på vår enhet hög enligt internationella studier. Urinkontinens verkar vara viktigt för att ha ett aktivt socialt liv och för möjligheten till intima relationer.

Vårt projekts nytta och värde är att visa på en av förutsättningarna för att aktivt kunna delta i sociala aktiviteter och ge möjlighet till nära intima relationer, vilket skapar värde och mening med livet.

Kontaktperson - E-post: magdalena.vuminh-arnell@vgregion.se

O36 - TIDSHANTERING I VARDAGEN HOS BARN MED RYGGMÄRGSBRÅCK

Marika Persson¹, Gunnel Janeslätt², Marie Peny-Dahlstrand³

¹Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg, ²Centrum för klinisk forskning i Dalarna (CKF), Falun, ³Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Sahlgrenska Akademi, GU, Göteborg

Bakgrund: Ryggmärgsbråck (RMB) innebär oftast en komplex funktionsnedsättning. Den motoriska förmågan har blivit noggrant beskriven liksom den urologiska påverkan. Under senare år har det framkommit att RMB ofta omfattas av en kognitiv dysfunktion. Trots denna information finns ingen studie, så vitt vi vet, som undersökt förmågan i tidsanpassning hos barn med RMB, en förmåga som till stor del är beroende av kognition. För personer med RMB är det viktigt att kunna anpassa sig till tid eftersom de behöver kateterisera sig var tredje timma för att undvika allvarlig skada av njurfunktionen.

Syfte: Att undersöka om barn med RMB har sämre tidsuppfattningsförmåga än barn med typisk utveckling och att beskriva profilen på tidshanteringsförmågan hos barn med RMB.

Metod: 21 barn, 10-17 år, accepterade deltagande. Instrument: Kartläggning av tidsuppfattning; KaTid-U, tidshanteringsförmåga Tid-S och föräldraskattning Tid-F.

Resultat: Denna studie visar att barn med RMB har generellt lägre tidsanpassningsförmåga än barn med typisk utveckling. De har en låg profil av självskattad användning av strategier för anpassning till tid. Föräldrarna uppfattar att deras barn har specifika svårigheter i tidshantering.

Slutsats: Denna kunskap är en ny viktig pusselbit för att förstå varför personer med RMB har så låg autonomi. Arbetsterapeuter behöver stödja personer med RMB att förhålla sig till tid, både med bedömning och interventioner genom att tidigt anpassa insatserna för att stärka autonomi och delaktigheten hos denna grupp barn och ungdomar.

Kontaktperson - E-post: marika.u.persson@gmail.com

Tema: Flerfunktionsnedsättning – utredning, intervention och kommunikation

O38 - SINNESSTIMULANS SOM HABILITERINGSINSATS FÖR PERSONER MED OMFATTANDE FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR: UTVÄRDERING UTIFRÅN EVIDENSBASERAD PRAKTIK

Magnus Ivarsson

VUB-teamet, Habilitering & Hälsa, SLSO, Stockholm

Bakgrund: Sedan 1990-talet utgör interventioner i kontrollerade sinnesstimulerande miljöer en av habiliteringsinsatserna för personer med omfattande funktionsnedsättningar i Stockholms län. Metoden utgörs dels av en anpassad miljö med möjlighet till stimulering i olika sinnesmodaliteter (sinnesrum), dels av ett förhållningssätt som lärs ut till medföljarna (familjemedlemmar, assistenter och andra professionella) till centrets besökare.

Syfte: Rapporten syftar till att utvärdera insatsen utifrån perspektiven i evidensbaserad praktik: 1) bästa tillgängliga empiriska evidens, 2) patientens erfarenheter och 3) professionell expertis.

Metod: I rapporten representeras perspektiven av 1) en strukturerad litteraturgenomgång, 2) en enkät- och intervjustudie med medföljare samt 3) en fokusgruppsintervjustudie med habiliteringspersonalen.

Resultat: 1) Genom en sökning i fem databaser (PubMed, PsycINFO, ERIC, AMED och CINAHL) identifierades 28 unika originaleffektstudier. Många av studierna indikerade positiva effekter men låg metodologisk kvalitet innebär att det vetenskapliga stödet sammanfattades som preliminärt och osäkert.

2) En enkätundersökning (n=208) visade att medföljarna (85,6 % professionella) var överväldigande positiva till interventionen och att de såg många olika slags positiva effekter på besökarna (ålder 1–73). I medföljarintervjuerna (sex professionella, en förälder) framkom en stor heterogenitet i synen på syfte, förlopp och effekter.

3) Fokusgruppintervjun med habiliteringspersonalen (två arbetsterapeuter, fyra pedagoger) stärkte bilden från medföljarintervjuerna av den sinnesstimulerande insatsen som ett slags ram, inom vilken olika potentiellt meningsfulla aktiviteter och transaktioner äger rum.

Slutsats: I rapportens avslutande del diskuteras tänkbar utveckling av habiliteringsinsatsen. En rekommendation är fortsatt tydliggörande av syftet och att utifrån en tydligare definition välja vidareutvecklingslinje: antingen att utvidga och betona det terapeutiska syftet eller att fördjupa fritidsaktivitetsaspekten.

Kontaktperson - E-post: magnus.ivarsson@sll.se

O39 - MOTORIK & KOMMUNIKATION-FÖR ENGAGEMANG OCH AKTIVT DELTAGANDE

Lena Svedberg, Helena Wandin, Åsa-Sara Sernheim

Nationellt Center för Rett syndrom & närliggande diagnoser, Östersund

Bakgrund: Personer med flerfunktionsnedsättning kan ha svårt att visa sina funktionella förmågor i traditionella bedömningar med befintliga bedömningsinstrument. Vid Nationellt Center för Rett syndrom & närliggande diagnoser samverkar arbetsterapeut, logoped och sjukgymnast, för att bedöma motoriska och kommunikativa förmågor.

Syfte: Att ge goda förutsättningar för aktivt deltagande och nyttjande av motoriska och kommunikativa förmågor.

Metod: Terapeuterna utformar gemensamt utredningssituationen utifrån sina respektive fokus i utredningen samt utifrån personens förutsättningar och intressen. Under hela bedömningssituationen använder samtliga terapeuter "pekprat" och stor vikt läggs på att uppmärksamma personens initiativ att kommunicera. Varje moment inkluderar valmöjligheter och andra möjligheter att påverka situationen. Åsikter och känslor efterfrågas och bekräftas. Mer fysiskt krävande moment varvas med lugnare aktiviteter och tydliggörande pedagogik klargör bl.a. innehåll och tidsperspektiv. Musik, dans, rörelselekar och spel är exempel på medel som används för att höja motivationen.

Resultat: Att integrera motoriska och kommunikativa moment förefaller öka engagemanget och underlätta för personer med flerfunktionsnedsättning att delta aktivt och nyttja sina förmågor. Aktiviteter med fokus på både motorik och kommunikation tycks också medföra att personen upplever bedömningen som mindre kravfylld. Nära samverkan mellan olika yrkesgrupper vidgar analysen av förmågor och behov.

Slutsats: Personens engagemang och aktiva deltagande är viktigt för en rättvisande bedömning av motoriska och kommunikativa förmågor. Arbetssättet där personens perspektiv är centralt bidrar till goda förutsättningar för detta. Erfarenheter från motorik- och kommunikationsbedömning presenteras. Hur motorik och kommunikation kan tränas i meningsfulla aktiviteter i vardagen exemplifieras.

Kontaktperson - E-post: lena.svedberg@regionjh.se

O40 - ATT STÖDJA KOMMUNIKATIONEN MED BARN OCH UNGDOMAR MED FLERFUNKTIONSNEDSÄTTNING: FÖRÄLDRARS UPPLEVELSE EFTER ATT HA DELTAGIT I EN KOMMUNIKATIONSKURS

Anna Rensfeldt Flink¹, Jakob Åsberg Johnels², Gunilla Thunberg³, Malin Broberg⁴

¹Habiliteringen Frölunda - barn och ungdom, Västra Götalandsregionen, Göteborg, ²Institutionen för Neurovetenskap och Fysiologi, Sahlgrenska Akademien, ³Göteborgs Universitet, Göteborg, DART kommunikations- och dataresurscenter, Västra Götalandsregionen, Göteborg, ⁴Psykologiska Institutionen, Göteborgs Universitet, Göteborg

Bakgrund: Barn med flerfunktionsnedsättning har omfattande rörelsehinder och grav intellektuell funktionsnedsättning. Barnen behöver mycket stöd för att utveckla sin kommunikation. I kursen "KomIgång med inriktning mot flerfunktionsnedsättning" får föräldrar kunskap om hur de kan ge barnen goda förutsättningar att kommunicera. Kursens innehåll vilar på evidens och ges på Habiliteringar i Sverige. Interventionen är utvecklad

för en bredare målgrupp och varianten som är inriktad just mot flerfunktionsnedsättning är inte beforskad.

Syfte: Syftet är att beskriva föräldrars uppfattning om och upplevelse av kursen KomIgång med inriktning mot flerfunktionsnedsättning.

Metod: Studiens deltagare är 22 föräldrar till barn med flerfunktionsnedsättning. Föräldrarna har deltagit i kursen KomIgång med inriktning mot flerfunktionsnedsättning och lämnat in anonyma utvärderingsenkäter. Enkätsvaren har analyserats kvantitativt samt kvalitativt.

Resultat: Deltagarna gav kursen höga omdömen. De upplevde att de hade blivit mer medvetna kommunikationspartners och de anpassade sin kommunikation till barnet efter kursen. Några få nämnde utveckling hos barnet under kursperioden. Det var värdefullt att träffa andra föräldrar i liknande situation och mötas av kompetenta och förstående kursledare. AKK-momentet (Alternativ och Kompletterande Kommunikation) upplevdes ibland som svårt, kursen som något teoretisk och behov fanns av vidare insatser.

Slutsats:

Kursen ger föräldrarna kunskap om kommunikation som de försöker tillämpa med barnen. Det finns ett värde i att ge en egen kurs för flerfunktionsgruppen. Ytterligare anpassningar kan göras till målgruppen. Kunskap saknas om/hur kursen påverkar barnens kommunikationsutveckling och hur kursen bör följas upp. Resultatet kommer att diskuteras i ljuset av kliniska implikationer, tidigare forskning och framtida forskning inom ramen för föreliggande doktorandprojekt.

Kontaktperson - E-post: anna.rensfeldt.flink@vgregion.se

Tema: Habiliteringens stödprocesser

O41 - FÅR PATIENTERNA DE HABILITERINGSINSATSER DE BEHÖVER? TVÅ JOURNALSTUDIER AV HABILITERINGSINSATSER TILL UNGDOMAR, SKOLBARN OCH VUXNA MED AUTISMSPEKTRUMTILLSTÅND

Karin Settergren, Carola Berglund

Habiliteringens utvecklingsenhet, Uppsala

Bakgrund: Habiliteringen vinnlägger sig om att vara en patientcentrerad verksamhet där likvärdiga insatser utformas ihop med patienten utifrån dennes individuella behov. Hur följer vi upp detta? Vet vi att det stämmer? Det fanns en osäkerhet i verksamheten kring hur koppling mellan insats och behov hos målgruppen såg ut.

Syfte: Syftet var att genom två separata FoU-studier undersöka hur de habiliteringsinsatser som erbjuds skolbarn/ungdomar respektive vuxna med autism utan intellektuell funktionsnedsättning överensstämmer med i journal dokumenterade behov

Metod: Journaldokumentation granskades och kodades utifrån WHO:s klassifikationssystem ICF. Studierna var deskriptiva och resultaten presenterades huvudsakligen kvantitativt.

Resultat: Patienternas dokumenterade behov överensstämde väl med litteratur. Majoriteten återfanns inom området aktivitet och delaktighet samt psykiska funktioner. Det fanns tydliga brister i koppling mellan behov och insatser, även för de behovsområden som är väl kända för målgruppen. Delaktigheten hos skolbarnen var låg.

Slutsats: Resultaten indikerar tydligt att det behövs åtgärder för att den habilitering som erbjuds denna målgrupp ska bli mer personcentrerad och effektiv.

Nytta och värde för habiliteringen: Målgruppen var personer med autism utan intellektuell funktionsnedsättning men studiernas frågeställningar, resultat och implikationer har relevans för habiliteringsarbete oavsett målgrupp.

De kliniska implikationer som lyftes fram, bestod till del av konkreta områden som genom fortsatt utvecklingsarbete skulle kunna åtgärda bristerna. De områden som belyses under Kvalitetsdagarna är hur ökat fokus på hälsorisker bör vägleda vid val av insatser, men även hur förändrad resursanvändning, dokumentation och tydligare professionell bedömning kan förbättra de insatser som erbjuds habiliteringens patienter.

Kontaktperson - E-post: karin.settergren@regionuppsala.se, carola.berglund@regionuppsala.se

O42 - LÄRANDEINSATS HABILITERINGSPLANERING

Helena Löfqvist¹, Sara Andersson Rosén²

¹Barn-och ungdomshabiliteringen, Helsingborg, ²Barn-och ungdomshabiliteringen, Malmö

Bakgrund: Barn/ungdomar och dess nätverk känner inte alltid till vårt arbetssätt med habiliteringsplanering och vad det innebär.

Arbetsättet "Habiliteringsplanering" har funnits i många år, men är ändå inte tillräckligt befast bland medarbetare.

Syfte: Barn/ungdomar och dess nätverk ska känna till vårt arbetssätt med habiliteringsplanering. När patienten och anhöriga vet vad habiliteringsplanering innebär, kan de också efterfråga den, vilket ökar förutsättningarna att habiliteringspersonalen gör planeringen tillsammans med dem.

Medarbetare får en kvalitetssäkrad utbildning om habiliteringsplanering i rätt tid i förhållande till när man börjar sin anställning. Vi höjer och säkerställer kompetensen hos medarbetarna. Kunskapen skall vara lika i Skåne och vara lättillgänglig för samtliga medarbetare.

Metod: Produktion av en kort film som visualiserar och beskriver vad habiliteringsplanering innebär. Filmen riktar sig till barnet/ungdomen och dess nätverk, men kommer även ingå som en del i det digitala lärandestöd som riktar sig till målgruppen medarbetare. Utformningen av filmen ska vara utifrån barnens perspektiv.

Produktion av ett digitalt kommunikations- och lärandestöd som ger ett lättillgängligt och gemensamt stöd vid utbildning av medarbetare.

Resultat: Befintlig kommunikations och utbildningsmaterial/upplägg har setts över och kombinerats med ett nyproducerat digitalt lärandestöd som består dels av en kort film som presenterar arbetssätt och synsätt. Filmen vänder sig till både barn, föräldrar, övriga i nätverket och medarbetare. Den digitala interaktiva utbildningen där filmen ingår som en del, används som en första introduktion och gemensam kunskapsbas för nya och även befintliga medarbetare.

Kontaktperson - E-post: helena.lofqvist@skane.se

O43 - IT-STÖD FÖR HABILITERINGSPROGRAM

Åsa Nilsson¹, Nanna Sommerdahl²

¹Habiliteringscenter Sollentuna, ²Stödenheten, Stockholm

Bakgrund: Habilitering och Hälsa i Stockholms läns landsting har ett webbstöd för sina habiliteringsprogram. Medarbetarna har dock inte fullt ut använt habiliteringsprogrammen i sin planering.

Syfte: Syftet med projektet är att öka användningen av habiliteringsprogrammen i samband med planering av insatser.

Metod: Det har utvecklats en applikation kopplad till journalsystemet – en vårdplaneringsmodul - där habiliteringsprogram finns tillgängliga direkt i applikationen. Till vårdplanerna kopplas åtgärdsplaner där man väljer insatser från habiliteringsprogrammen. Applikationen underlättar också utvärdering av de insatser som ges

enligt habiliteringsprogrammen.

En stor utbildningssatsning i form av informationsmaterial, filmer, seminarier, uppföljning med teamombud av har gjorts vid införandet av vårdplaneringsmodulen.

Slutsats: Erfarenheterna hittills visar att vårdplaneringsmodulen är lätt att använda men den ställer krav på ett ändrat arbetssätt som man kan behöva stöd för att lära sig. Detta finns tillgängligt inom organisationen.

Kontinuerlig uppföljning planeras under 2018.

Vi planerar att visa en kort film på hur vårdplaneringsmodulen ser ut när man arbetar i den.

Kontaktperson - E-post: karin.stenberg@sll.se

Tema: Transition, delaktighet

O44 - SÄLLSYNT ÖVERGÅNG

*Stephanie Juran , Malin Grande, Elin Bonnier, Elisabeth Wallenius
Riksförbundet Sällsynta diagnoser, Sundbyberg*

Bakgrund: Övergången från barn till vuxen innefattar även strukturella övergångar i samhället. För ungdomar med en sällsynt diagnos medför övergången från barn- till vuxenvård en mängd risker. I synnerhet då vården är specialiserad, fragmentiserad och saknar samordning.

Syfte: Förbättra övergången från barn- till vuxenvård för personer med sällsynta diagnoser.

Metod: Med unga medlemmar i Riksförbundet Sällsynta diagnoser har vi genom tjänstedesign utvecklat ett ekosystem av lösningar för att förbättra övergången.

- 1) "Sällsynt lots" : en person som stöd i utmaningarna som övergången för med sig.
- 2) "Sällsynt app" som möjliggör samordning och tillgång till hälso- och sjukvårdskontakter.
- 3) "Sällsynt vardagsmottagning", en digital rikstäckande/internationell lösning med tillgång till medicinsk expertis för den specifika sällsynta diagnosen.

Resultat: I höstens alfapilot har två lotsar vid Karolinska och Linköpings universitetssjukhus arbetat med ungdomar. Stor vikt lades på att bygga en förtroendefull relation. Trots individuella skillnader i början av piloten visar resultaten att majoriteten av ungdomarna fortsättningsvis vill öka sin självständighet i vården med hjälp av lotsen. Förutom att lotsen utvecklade ungdomarnas kontaktkarta och vårdkontakter, ökade även ungdomarnas självständighet och självförtroende beträffande hanteringen av sina vård- och omsorgskontakter i framtiden.

Slutsats: I ett tidigt skede av projektet insåg vi att vi inte kunde förändra vårdens organisationsstrukturer. Vi kunde däremot hjälpa till att överbygga de mellanrum som finns. En framgångsfaktor har varit patientmedverkan från start, i linje med personcentrering. Vår absoluta övertygelse är att lösningen för övergången även ligger i en väl utvecklad habilitering som sträcker sig över hela livsspannet och att habiliteringsläkare tilldelas specialiststatus.

Kontaktperson - E-post: malin.grande@sallsyntadiagnoser.se

O45 - DELAKTIGHET, ENGAGMANG OCH JÄMSTÄLLDHET I DEN EGNA VÅRPROCESSEN - VEM SÖKER HJÄLP OCH SAMORDNAR I FAMILJER?

Tatja Hirvikoski¹, Camilla Ekstrand², Elin Renhorn, Karl Nyttell, Anna Backman³

¹Habilitering & Hjälpmedel, FoUU, Stockholm, ²ADHD-center Habilitering & Hälsa, Stockholm, ³Habilitering & Hjälpmedel, FoU

Bakgrund: ADHD hos ett barn innebär ofta ett behov av stöd från flera aktörer inom skolan, hälso- och sjukvården samt kommunen. Samordningen av insatser är bristfällig. Kunskapsbrist och ifrågasättande, även från de som skall bistå med hjälp, är också ett problem för patienter och anhöriga. Att dela ansvaret mellan föräldrar

är extra viktigt i familjer som har ett barn med ADHD, för att undvika en ojämnställd situation där den stressande uppgiften enbart sköts av en förälder.

Syfte: Vi undersökte om ansvar för informationssökande och samordnande aktiviteter är jämnt fördelat mellan mammor och pappor i familjer med ett barn, ungdom eller ung vuxen med ADHD. Vidare ville vi undersöka om fördelning av ansvaret för informationssökande och samordnande aktiviteter ser olika ut beroende på ålder hos den som det gäller (barn, ungdom respektive vuxen med ADHD).

Metod: Som en del i Habilitering och Hälsas (Stockholm) informationsuppdrag bedriver man en omfattande telefonrådgivning. Denna telefonrådgivning är en nationell resurs och saknar journalföringsplikt. Under januari 2013 till april 2015 registrerades alla inkommande samtal som en del i att utveckla insatsen.

Resultat: En del av data från 1350 telefonsamtal användes i studien. Det var framförallt mödrar som tog ansvar för att kontakta vården och som är de som samordnar sina barns vård. Detta gällde i alla åldrar (barn/ungdomar/unga vuxna med ADHD).

Slutsats: Mödrar verkar ansvara för den största delen av samordningsansvar i familjer som har ett barn med ADHD. Vi vet inte vilka långsiktiga konsekvenser denna snedfördelning i arbetsbörda skapar för mödrarnas psykiska välbefinnande.

Kontaktperson - E-post: tatja.hirvikoski@sll.se

O46 - SJÄLVSKATTNING AV DELAKTIGHET - TVÅ DELPROJEKT OM FRAMTAGANDE AV SJÄLVSKATTNINGSFÖRMULÄR

Kristina Hammar

Vuxenhabiliteringen, Region Skåne, Malmö

Bakgrund: En viktig förutsättning för att rehabiliteringen ska vara värdeskapande är att patienten är delaktig i sin rehabiliteringsplanering. Det har inom vuxenhabiliteringen i Skåne identifierats ett behov av att utvärdera patienters upplevelse av delaktighet i sin rehabiliteringsplanering. Patientutvärderingar inom hälso- och sjukvård är en viktig del i utveckling av vårdkvalitet och personcentrerad vård.

Syfte: Delprojekt 1.

Identifiera formulär inom hälso- och sjukvård för självskattning av patienters delaktighet, samt studera deras användbarhet inom vuxenhabiliteringen.

Delprojekt 2.

Tillverka ett självskattningsformulär om upplevelsen av delaktighet i rehabiliteringsplanering på vuxenhabiliteringen.

Metod: Delprojekt 1.

Systematisk litteratursökning i PubMed.

Delprojekt 2.

Utifrån litteraturgenomgång i delprojekt 1 utformades preliminära frågor i ett nytt självskattningsformulär.

Frågorna diskuterades i tre olika referensgrupper bestående av rehabiliterare och patienter med lindrig intellektuell funktionsnedsättning.

Resultat: Delprojekt 1.

Identifierade fyra självskattningsformulär. Formulären är inte avsedda för habilitering, utan framtagna inom andra områden av hälso- och sjukvård. De har dock relevans för vuxenhabiliteringen då de belyser centrala aspekter av begreppet delaktighet.

Delprojekt 2.

Självskattningsformulär utformades och reviderades. I det slutgiltiga formuläret ingår sju frågor med svarsalternativ, samt en frisvarsfråga, som belyser olika aspekter av delaktighet i habiliteringens målformulering.

Slutsats: I båda delprojekten framkom flera viktiga aspekter av självskattning av delaktighet för vuxenhabiliteringens patientgrupper. Utifrån litteratur i delprojekt 1 och införskaffad erfarenhet från delprojekt 2 har ett självskattningsformulär tagits fram. Formuläret kan användas på team-möten, i diskussioner om patienter och på APT som diskussionsunderlag om främjande av delaktighet i patientarbete. Formuläret planeras testas och utvärderas under år 2018-2019 innan det kommer användas med patienter inom verksamheten.

Kontaktperson - E-post: Kristina.hammar@skane.se

O47 - STÖD TILL ANHÖRIGA TILL VUXNA MED AUTISM - EN UTVÄRDERING AV ANHÖRIGSTÖD PÅ VUXENHABILITERINGEN

Linda Werner; Andreas Palmqvist

Vuxenhabiliteringen Mellersta Skåne, Lund

Stöd till nätverket anses vara ett verkningsfullt sätt att förbättra patientens livskvalitet. Vuxenhabiliteringen har därför erbjudit en stödgrupp för anhöriga.

Syfte: Syftet med utvärderingen är att prova anhörigstöd i grupp för anhöriga till personer med autism och att utvärdera insatsen. Gruppen hade karaktär av en samtalsgrupp och samtalen utgick från 19 teman som identifierats som angelägna för anhöriga. Under träffarna diskuterade de anhöriga dels med varandra och dels med kuratorerna från vuxenhabiliteringen. Åtta anhöriga till sju patienter deltog i anhöriggruppen. Många deltagare var föräldrar till patienter. Sex personer besvarade ett frågeformulär om insatsen.

Resultat: Resultatet visar att deltagarna är nöjda med insatsen och de framför allt uppskattade erfarenhetsutbytet. Betydelsen av erfarenhetsutbyte i grupper för anhöriga bekräftas i tidigare forskning. Resultaten kring deltagarnas strategier för att hantera egen oro och att acceptera den anhöriges svårigheter är även mycket goda i utvärderingen. Resultaten kring huruvida insatsen bidrog till att deltagarna kunde stödja sina anhöriga är generellt mer försiktigt positiva. Även om undersökningen är mycket begränsad ger den indikationer på att stödgrupper för anhöriga kan gynna både anhöriga och patienter.

Kontaktperson - E-post: Linda.werner@skane.se

Tema: Instrumentutveckling

O48 - ALP-INSTRUMENTET (AVGÖRA FAS I LÄRANDE PROCESSEN) EN UTVÄRDERING AV ETT BEDÖMNINGSINSTRUMENT PÅ BARN- OCH UNGDOMSHABILITERING OCH PÅ VUXENHABILITERING

Eva Svensson

Barn och ungdomshabiliteringen NO, Hässleholm

Bakgrund: Att köra elrullstol innebär ett självständigt sätt att ta sig fram. Det kan också vara ett sätt för patienter med omfattande funktionsnedsättning att uppleva att sätta sig i rörelse eller sambandet mellan orsak och verkan. Köra för att Lära är en metod som ger möjligheter att lära nya saker utifrån individuella behov och förutsättningar. Patienten kommer till habiliteringen tillsammans med sin förälder eller personal och handledning ges under hela övningsperioden. Patienten övar med en speciell utformad övningselrullstol. Patienten kör själv och styr med en styrspak som är mittplacerad i ett genomskinligt rullstolsbord och som enkel kan justeras mellan barn och vuxen storlek. Metoden Köra för att Lära vänder sig till barn, ungdomar och vuxna med omfattande funktionsnedsättning som medför en rörelsenedsättning och/eller kognitiva svårigheter och som får sina insatser från både barn- och ungdomshabiliteringen (bou) och vuxenhabiliteringen (vux) i Region Skåne. ALP-instrumentet, Avgöra fas i Lärande Processen, version 2.0 består av ALP-instrumentet och främjande strategier. ALP-instrumentet används med metoden Köra för att Lära för att visa var i lärandeprocessen den som lär befinner sig, att identifiera aktuell fas och stadium för att kunna välja de främjande strategier som ger precis rätt utmaning under övningarna. Det saknas kunskap om implementeringsprocessen av ALP i samband med Köra för att Lära inom habiliteringen i Skåne.

Syfte: Syftet är att undersöka hur instrumentet "Avgöra fas i Lärande Processen, version 2.0" används inom bou och vux. Frågeställningar: Hur används ALP med Köra för att Lära? Vad främjar respektive hämmar arbetet med att använda ALP med Köra för att Lära? Hur kan användandet med ALP utvecklas?

Metod: En enkät skickades med e-post till samtliga medarbetare inom bou och vux i Skåne som arbetar med Köra för att Lära. Två påminnelsemail skickades.

Resultat/Slutsatser: Av 22 arbetsterapeuter/specialpedagoger/fysioterapeuter som arbetar med Köra för att Lära inom bou och vux i Skåne svarade 14 personer. Svaren analyseras och förväntas tillföra kunskap kring faktorer som främjar och hämmar arbetet med att använda ALP med Köra för att Lära. Nyttan med undersökningen är att utifrån resultatet utveckla och kvalitetssäkra arbetet med metoden Köra för att Lära.

Kontaktperson - E-post: eva.z.svensson@skane.se

O49 - INNEHÅLLSVALIDITETEN HOS SKATTNINGSFORMULÄRET MENTAL FATIGUE SCALE (MFS) VID ANVÄNDNING AV PERSONER MED CEREBRAL PARES

Lena Bergqvist¹, Lars Rönnbäck², Kate Himmelmann³, Marie Peny-Dahlstrand³

¹Habiliteringen, vuxen, Rehabilitering & Hälsa, Västra Götalandsregionen, Borås, ²Göteborgs Universitet, Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Sektionen för klinisk neurovetenskap, Göteborg, ³Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Bakgrund: Studier har visat att personer med cerebral pares (CP), som har relativt god motorisk förmåga, uppfattar att fatigue är ett hinder i vardagen och orsak till ohälsa. För att få en uppfattning av förekomsten av mental fatigue hos personer med CP finns behov av skattningsformulär som är valida och reliabla för diagnosgruppen. Skattningsformuläret Mental Fatigue Scale (MFS) är ett validerat och reliabelt instrument för användning av personer, i åldern 20-65 år, som drabbats av hjärnskada i vuxen ålder. Genom små förändringar har MFS modifierats för att kunna användas av personer med medfödd eller tidigt förvärvat hjärnskada; Mental Fatigue Scale Habilitation (MFS Hab).

Syfte: Att undersöka de psykometriska egenskaperna för skattningsformuläret MFS Hab då det används av personer med CP.

Metod: MFS Hab:s innehållsvaliditet har undersökts med kognitiv intervjuteknik. Intervjumaterialet analyserades med kontinuerlig jämförande metod. Intervjuer gjorde med tio vuxna deltagare med CP, MACS I-II (hanterar föremål lätt och med gott resultat eller med något begränsad kvalitet och/eller snabbhet).

Preliminära resultat:

Innehållsvaliditeten hos MFS Hab var god vid användning av personer med CP (MACS I-II). Deltagarnas beskrivningar visar att både frågor, svarspåståenden och skattningsskala förstås och tolkas på det sätt som är avsett. Vikten av att använda självskattningsformulär och att kartlägga fatigue hos personer med CP diskuteras.

Slutsats: Ytterligare bedömning av skattningsformulärets psykometriska egenskaper behövs men resultatet pekar mot att MFS Hab kan användas av personer med CP, som ett redskap för att upptäcka mental fatigue så att insatser för att undvika ohälsa ska kunna erbjudas.

O50 - UTVÄRDERING AV PATIENTDELAKTIGHET: ETT STUDIEPROTOKOLL

Jeanette Melin¹, Arve Opheim², Lina Häglund²

¹Rise, Göteborg, ²Habilitering och hälsa, Göteborg

Bakgrund: Med ett ökat fokus på personcentrerad vård och patientdelaktighet ställer det krav på valida och reliabla utvärderingar av arbetssättet. Patientdelaktighetsformuläret, Patient participation in Rehabilitation Questionnaire (PPRQ) skulle kunna vara ett möjligt instrument för utvärderingar inom Vuxenhabiliteringen.

Syfte: Projektets syfte är att anpassa och psykometriskt utvärdera PPRQ för patienter med rörelsehinder inom vuxenhabiliteringen.

Metod: Respondentintervjuer planeras med 10-15 patienter ur målgruppen. Efter eventuella modifieringar och anpassningar kommer 200 patienter med rörelsehinder att tillfrågas om att svara på frågeformuläret. Därefter kommer psykometrisk utvärdering att ske enligt Rasch modellen. Projektet planeras att pågå 2018-2019.

Resultat: För projektet finns två uppsatta hypoteser, dels att PPRQ uppvisar god innehållsvaliditet, dels att PPRQ uppvisar goda psykometriska mätegenskaper avseende passning till Rasch-modellen.

Slutsats: I linje med projektets syfte förväntas således ett frågeformulär som på ett valid och reliabelt sätt kan bidra till kvalitetssäkrade mätunderlag för att utvärdera patienternas erfarenheter av delaktighet i sin habilitering. Detta kan det ligga till grund för uppföljning av verksamhetens arbete och ger möjlighet till förändringsarbete som ligger nära patienternas behov och där de upplever brister.

Kontaktperson - E-post: jeanette.melin@ri.se

O51 - BEDÖMNING AV SÖMN - EN FORSKNINGSÖVERSIKT OM BEDÖMNINGSINSTRUMENT FÖR BARN OCH VUXNA MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Eva Svensson, Caroline Johansson

Barn och ungdomshabiliteringen Nordost, Hässleholm, Vuxenhabiliteringen Södra Skåne, Trelleborg

Bakgrund: Sömnsvårigheter är vanliga bland barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar och har stor påverkan på välbefinnande och aktiviteter i det dagliga livet som till exempel utbildning, arbete, samhällsliv, fritid och rekreation. För att kunna ge rätt behandling vid sömnsvårigheter är det viktigt med en noggrann kartläggning. Hur kartläggningen ser ut varierar, vilket innebär att kartläggning, behandling och uppföljning av sömnsvårigheter inte kan jämföras på ett strukturerat sätt.

Syfte: Syftet med denna FoU-rapport är att hitta ett bedömningsinstrument för sömn som passar för både barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning.

Metod: En systematisk sökning i PubMed för tidsperioden 2007–2016 kompletterades med en manuell sökning.

Resultat: Resultatet av litteratursökningen visar att Pittsburg Sleep Quality Index (PSQI) mäter många relevanta parametrar genom hela livsspannet. Bedömningsinstrumentet tar kort tid att fylla i, är överskådligt, ger ett mått på sömnkvaliteten och är översatt och kulturanpassat till svenska förhållanden. En sömndagbok respektive en aktivitetsdagbok kan användas för att beskriva sömnrytm och aktivitet under dygnet. Mätning med en rörelsemätare (aktigrafi) ger objektiv information om aktivitet, sömnrytm och sömnvanor. Kartlägningsinstrumenten PSQI, sömn- och aktivitetsdagbok och aktigrafi kan med fördel användas tillsammans och kompletteras med en öppen fråga om störningar i den fysiska miljön som faktorer relaterade till säng, möblering, ljud och ljus.

Slutsatser: De beskrivna instrumenten PSQI, sömn- och aktivitetsdagbok och aktigrafi är relevanta och användbara för att bedöma sömnsvårigheter hos patienter på barn- och ungdomshabilitering och vuxenhabilitering.

Kontaktperson - E-post eva.z.svensson@skane.se, caroline.m.johansson@skane.se

Tema: Cerebral pares: kommunikation, neuropsykiatri

O52 – HAR UTGÅTT

O53 - KOMMUNIKATIONSFÖRMÅGA OCH KOMMUNIKATIONSMETODER HOS BARN MED CEREBRAL PARES. EN REGISTERSTUDIE BASERAD PÅ COMMUNICATION FUNCTION CLASSIFICATION SYSTEM.

Emma Kristoffersson

Barn- och ungdomshabilitering, Kristianstad

Bakgrund: Barn med cerebral pares (CP) löper hög risk för tal-, språk- och kommunikationssvårigheter. AKK används som alternativ och kompletterande kommunikationsmetod för barn med tal- och språksvårigheter för att öka möjligheten till effektiv kommunikation. Forskningen kring kommunikationsförmåga och kommunikationsmetoder hos barn med CP och hur dessa är relaterade är begränsad.

Syfte: Syftet är att studera hur kommunikationsförmåga och kommunikationsmetod hos barn med CP är relaterade till varandra samt till ålder, kön, grovmotorik och finmotorik efter skattning i klassifikationssystemet CFCS.

Metod: Tvärsnittsstudie baserad på data från CPUP-registret. Studien innefattar totalt 3000 barn med CP i åldrarna 0-18 år. Information rörande CFCS-nivå I-V, kommunikationsmetod, MACS-nivå I-V, GMFCS-nivå I-V, ålder och kön inhämtades via registret.

Resultat: Resultaten visar att talat språk förekommer vid alla CFCS-nivåer, dock signifikant oftare hos barn som klassificerats i de högre CFCS-nivåerna (I-II). Ungefär 50 % av barnen använder enbart tal och ytterligare 25 % använder tal i kombination med annan kommunikationsmetod. Ju yngre barn desto lägre skattas kommunikationsförmåga/CFCS-nivå. CFCS korrelerar i hög grad med resultaten på GMFCS och MACS. Det finns ingen signifikant skillnad mellan kön vad gäller kommunikationsförmåga och kommunikationsmetod. Resultaten är ibland svårtolkade då det finns ett stort tolkningsutrymme avseende definitionen av de olika kommunikationsmetoderna.

Slutsats: Analysen visar att flertalet barn med CP kommer att utveckla talat språk i någon grad. Enligt skattningarna i CFCS är kommunikationsförmåga i hög grad korrelerad med motorisk funktion. På grund av stort tolkningsutrymme är det svårt att dra slutsatser kring olika kommunikationsmetoders påverkan på kommunikationsförmågan hos barn med CP.

Kontaktperson - E-post: emma.kristoffersson@skane.se

Magnus Pahlman, Kate Himmelmann

Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg,

Bakgrund: Barn med cerebral pares (CP) har ofta andra funktionsnedsättningar än de motoriska. Andra svårigheter kan vara det som mest begränsar deras delaktighet. Det finns en ökande medvetenhet att neuropsykiatriska svårigheter, främst autism och ADHD (attention-deficit/hyperactivity disorder), är vanligare vid CP än i befolkningen.

Syfte: Att beskriva förekomst och tecken på autism och ADHD hos barn med CP samt beskriva sambanden med CP-typ, grovmotorisk funktion och begåvningsnivå.

Metod: I studien ingår alla barn, totalt 264, med CP födda 1999-2006 från Västra Götaland, identifierade via den västsvenska CP-panoramastudien. Journalgenomgång, för information om redan identifierade neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och bakgrundsfaktorer, gjordes när barnen var 9-17 år. Föräldrar tillfrågades också om att fylla i frågeformulär för att fånga misstanke om neuropsykiatriska svårigheter. Tre instrument användes för att fånga autism och tre för ADHD. Svarsfrekvensen var 228/264 (86%).

Resultat: Intellektuell funktionsnedsättning fanns hos 53% och 10% hade svag begåvning. Autismspektrumtillstånd var diagnostiserat hos 46 barn (17%), medan screening gav misstanke hos 35%. ADHD var diagnostiserat hos 55 barn (21%), men screening visade misstanke hos 50%. Vid screening var det vanligt med misstanke om båda diagnoserna. I 44% var screeningen negativ. Med ökande grad av intellektuell funktionsnedsättning ökade misstanken om såväl autism som ADHD, dock inte för de med mycket svår intellektuell funktionsnedsättning. Positiv screening för såväl autism som ADHD var vanligt vid alla typer av CP och alla grader av grovmotorisk funktionsnedsättning.

Slutsats: Autism och ADHD är vanligt vid CP, och dessutom sannolikt underdiagnostiserat. Aktivt övervägande av neuropsykiatriska svårigheter behövs vid alla CP-typer och svårighetsgrader.

Kontaktperson - E-post magnus.pahlman@vgregion.se

Tema: Nutrition

O55 - "MÅNGA BOLLAR I LUFTEN" - NUTRITIONSUTREDNING PÅ REGIONHABILITERINGEN: TANKEKARTA - MATKARTAN - ETT SAMTALSSTÖD KRING ÄTSVÅRIGHETER

*Agneta Rubensson, Anette Ekelund, Maria Attfors-Östlind, Eva Wallander, Petra Tomason, Karin Lindh
Regionhabiliteringen, Göteborg*

Bakgrund: Nutrition är ett stort, underskattat problem hos många barn med neurologiska funktionsnedsättningar. Studier visar att minst 1 av 10 barn med funktionsnedsättning lider av undernäring. Våra kliniska erfarenheter är att betydligt fler barn har nutritionssvårigheter och att problematiken är mångfacetterad. Många faktorer påverkar matsituationen. Exempel på negativa faktorer kan vara ätovilja, selektivt ätande, onormalt lång matningstid, sensorisk överkänslighet, motoriska ät- och sväljningssvårigheter, vilket sekundärt påverkar bl.a. den kognitiva och motoriska utvecklingen. Vid ätsvårigheter tenderar måltiderna att kretsa kring maten, hur mycket och vad barnet har ätit. Måltiden riskerar att bli en maktkamp mellan barn och föräldrar istället för en social samlingspunkt. För att möta problematiken har Regionhabiliteringen sedan 2009 ett tvärprofessionellt nutritionsteam som komplement till barnets habilitering.

Syfte: Det övergripande syftet är att stärka barnets och föräldrarnas tilltro till den egna förmågan. Tankekartan ger på ett överskådligt och konkret sätt ett underlag till föräldrasamtal utifrån ätsvårigheters orsak. Det tvärprofessionella teamet, tillsammans med familjen, undersöker och beskriver svårigheter och dess orsaker kring barnets hela matsituation.

Metod: Under utredningen kartläggs matsituationens alla delar; motoriska och sensoriska förutsättningar för ätande, energi- och näringsbehov, mag-tarmfunktion samt förhållningssätt, kommunikation och samspel i matsituationen. Problemidentifiering sker utifrån ett tvärprofessionellt perspektiv och en tankekarta skapas som diskussionsunderlag med föräldrarna där det positiva lyfts fram och svårigheter analyseras.

Resultat: Matkartan har inneburit ett förändrat synsätt på ätsvårigheterna i samtalen, vilket leder till ändrade arbetssätt och förhållningssätt för omgivningen.

Slutsats: En överskådlig förklaringsmodell av svårigheterna i matsituationen och hur de påverkar, ger bättre möjligheter till samtal om förändring.

Kontaktperson - E-post agneta.rubensson@vgregion.se

O56 - BARA MATEN FÖRSVINNEN IN I MUNNEN ÄR ALLT SOM DET SKA, ELLER? - HÄLSA FÖR PATIENTER GENOM SCREENING OCH KUNSKAP

Katarina Warming, Emma Sjölund

Habilitering & Hälsa, Stockholm

Bakgrund: Många patienter med rörelsenedsättning har ät- och sväljsvårigheter (dysfagi) vilket påverkar förmågan att äta och ökar risken för andningspåverkan och lungsjukdom. För få patienter söker vård, då kunskapen om ät- och sväljsvårigheter är låg. Vårdkedjan för ät- och sväljsvårigheter är otydlig.

Syfte: Identifiera patienter i behov av vård för ät- och sväljsvårigheter.
Öka kunskapen om ät- och sväljsvårigheter hos patienter, närstående och personal.
Förbättra vårdkedjor mellan Habilitering & Hälsa (H&H) och annan vård.

Metod: H&H genomförde två projekt. Ett för vuxna personer med flerfunktionsnedsättning, ett för alla patienter i åldersgruppen 0-16 år.

Projekten kompletterades med kartläggning av andra vårdgivare. Information till patienter och närstående om sväljsvårigheter och åtgärder. Personalutbildning kring ätande och andning. Samlat bedömningsmaterial för klinisk bedömning. Screeningförfarande för riskgrupper. Planering för team med specialistkompetens ätande och funktionsnedsättning.

Resultat och slutsatser:

- Ät- och sväljsvårigheter underdiagnosticeras vilket leder till ökad sjukdom, lidande och risk för tidig död.
- Patienter med flerfunktionsnedsättning har uppenbara svårigheter med ätande, andningspåverkan och nutrition, trots kontakt med läkare/dietist.
- Mörkertal gällande barns vårdbehov för ät- och sväljsvårigheter.
- Kunskapen kring ät- och sväljsvårigheter ökar hos H&Hs personal.
- Kunskapen om svårigheterna, patienternas behov, funktionsnedsättning och nödvändigheten av samarbete varierar stort vilket leder till stora risker i patientsäkerheten och påverkar vårdkedjor.
- Vårdgivare bör regelmässigt utreda och vidta åtgärder för patienter som inte själva larmar om svårigheter.
Screening, kunskap, riskbedömningar och medvetenhet om problem och åtgärder hos personal, patienter och närstående ökar patientsäkerheten, ork och hälsa, livskvalitet och livets längd.

Kontaktperson - E-post: katarina.warming@sll.se

O57 - BEHOV AV TVÄRPROFESSIONELLT STÖD I SAMBAND MED GASTROSTOMI HOS BARN

Ellen Backman, Mats Granlund, Ann-Kristin Karlsson

Barnhabiliteringen Kungsbacka, Högskolan i Jönköping, FOU-enheten Region Halland, Varberg

Bakgrund: Barn med komplexa medicinska tillstånd har hög förekomst av ätsvårigheter och kan behöva nutrition via gastrostomi. Förutom medicinsk omvårdnad och nutrition har vårdnadshavare till barn med gastrostomi att förhålla sig till andra dimensioner av måltiden: samspel, språkinläring, sociala koder. I Sverige saknas kliniska riktlinjer för uppföljning efter gastrostomioperation och det är osäkert om t.ex. habiliteringen insatser reflekterar måltidens olika dimensioner.

Syfte: Att beskriva vårdinsatser som givits till barn med gastrostomi och utforska hur måltidens olika dimensioner dokumenteras av hälso- och sjukvårdspersonal.

Metod: Kvalitativ innehållsanalys av medicinska journaler användes. Deltagarna i studien var barn inom Region Halland som genomgått en gastrostomioperation mellan 2005 till 2015 och hade en utvecklingsrelaterad huvuddiagnos. Journaltexter fokuserade på gastrostomi, ätande, nutrition eller måltid inkluderades.

Resultat: Journaler från 40 barn (22 pojkar, 18 flickor) samlades in genom åtkomst i regionens elektroniska journalsystem. Medianålder vid gastrostomioperation var drygt tre år (39 månader, min-max: 15-192). Journalutdragen kodades och kategoriserades guidat av ett holistiskt perspektiv på hälsa. Preliminära analyser visar på en stor variation i mängden information som dokumenterats: medicinsk status och nutitionsbehandling var detaljerad, medan barnets ätförmåga, delaktighet under måltid och strategier i omgivningen var beskrivet i vida, ospecifika termer, eller saknades helt.

Slutsats: Det finns behov av en ökad medvetenhet hos hälso- och sjukvårdspersonal att uppmärksamma även måltidens sociala betydelse för barn med gastrostomi. Genomgången visar även att dokumentationen ofta var osystematisk och gav lite information. Habiliteringspersonal som är medveten om måltidens olika dimensioner kan erbjuda ett tvärprofessionellt stöd som skapar värde och mening för måltiden oavsett om personen äter via munnen eller inte.

Kontaktperson - E-post ellen.backman@regionhalland.se

O58 - VÄGEN TILL ETT INTERDISCIPLINÄRT TEAMARBETE FÖR PERSONER MED ÄTSVÅRIGHETER

Karin Lilja, Ellen Backman

Habiliteringen Kungsbacka

Bakgrund: Personer med medfödda eller tidigt förvärvade funktionsnedsättningar är sårbara för att utveckla ätsvårigheter. Ätsvårigheter kan beskrivas utifrån en biopsykosocial modell där fysiologiska, psykologiska och sociala nivåer samverkar. På habiliteringen i Kungsbacka upplevde vi att insatserna oftast gavs på enstaka nivåer, trots att frågeställningarna var komplexa. Vidare upplevde vi att viktiga utredningar ibland uteblev och att vårt målsättningsarbete var otydligt.

Syfte: att förbättra omhändertagande för patienten med ätsvårigheter genom att implementera ett interdisciplinärt teamarbete och skapa ett strukturerat arbetssätt vid ätsvårigheter.

Metod: Ett systematiskt förbättringsarbete startades i januari 2017 baserat på en processbeskrivning av interdisciplinärt teamarbete. I fas 1 skapades en arbetsgrupp med representanter från alla yrkesgrupper på habiliteringen samt arbetsledare och forskningshandledare. Arbetet fokuserade på att läsa in aktuell vetenskaplig litteratur, diskutera synsätt och att ta fram gemensamma arbetsmaterial. I fas 2 kommer arbetssätt och material att prövas i två barnteam och ett vuxenteam.

Resultat: Arbetsgruppen har sedan starten träffats vid 6 tillfällen och skapat material för anamnestagning, visualiserat kartläggningsfasen samt tydliggjort utredande och behandlande insatser. En kartläggning av arbetssätt innan förbättringsarbetet har gjorts för att användas som baslinje.

Slutsats: Ett interdisciplinärt arbetssätt är avgörande för att möta patienters behov inom olika områden som påverkar ätandet för att insatserna ska ge värde och mening i patientens vardag. Pågående förbättringsarbete är ett steg i att förtydliga habiliteringsprocessen för både patient och personal vid ätsvårigheter. Vi upplever att implementering av ett förändrat arbetssätt kräver såväl tid, nyfikenhet, engagemang och kunskap från teammedlemmar, som inspiration och stöd från arbetsledare och forskningshandledare.

Kontaktperson - E-post: Karin.Lilja@regionhalland.se

Tema: Cerebral pares: fin och grovmotorisk förmåga

O59 - KAN TIDIG INTERVENTION MED HÅRD NATTORTOS PÅVERKA HANDFUNKTION HOS BARN MED UNILATERAL CP

Susanne Nicklasson

Habiliteringen, Halmstad

Bakgrund: Förmågan att använda händerna, att känna och hantera föremål, är betydelsefull för barns utveckling, en del i mänsklig kommunikation och socialt interagerande. Greppförmågan påverkar hur och vad vi gör. Barn med unilateral spastisk cerebral pares (USCP) med inslagen tumme riskerar utveckling av enhänt aktivitetsutförande istället för bimanuell förmåga, vilket påverkar barnets hjälpbehov och val av aktivitet. Det kan påverka barnets möjlighet till delaktighet och självständighet. På habiliteringen ses effekt av ortosbehandling. Arbetsterapeuter använder ortosbehandling som en vanlig intervention sedan lång tid tillbaka för dessa barn trots att evidens är bristfällig. Hur vanlig behandlingen är beror på vilka erfarenheter, kunskaper och traditioner som finns på varje enskild habilitering.

Syfte: Att undersöka om och i så fall hur ortosanvändning påverkar tummens ställning hos barn med USCP.

Metod: Alla barn 8-36 månader med misstänkt USCP med inslagen tumme på habiliteringarna i Halland och Skåne inbjuds till studien som är experimentellt prospektiv med kvantitativ ansats. Barnet är sin egen kontrollgrupp.

Resultat: Databasinsamling startar december 2017, resultat redovisas så långt det kommit vid kvalitetskonferensen.

Slutsats:

Inga slutsatser kan ännu dras, men diskussion om värdet av ortosinterventioner. Vad som framkommit i tidigare studier. Vikten av tidiga interventioner. Kan studien bidra till en tydligare bild över hur tummens ställning påverkar vardagsaktiviteter, lek? Nyttan för det enskilda barnet, och barn med USCP som grupp. Ca 40% av barnen med USCP har nedsatt gripförmåga. Föreliggande undersökning kan ge kunskap om betydelsen av handortos för denna grupp barn vilket kan ligga till grund för att utarbeta riktlinjer avseende behandling.

Kontaktperson - E-post: susanne.nicklasson@regionhalland.se

O60 - EFFEKT AV UPPGIFTSSPECIFIK TRÄNING AV BALANS HOS GÅENDE BARN MED CEREBRAL PARES.

Christina Enander¹, Jeanette Melin², Anna-Karin Kroksmark³, Meta Nyström Eek³

¹Habiliteringen Uddevalla - barn och ungdom, Uddevalla, ²RISE/GPCC, Göteborg, ³Regionhabiliteringen Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg

Bakgrund: Svårigheter med balans är ett centralt problem hos personer med cerebral pares (CP) vilket påverkar dagliga aktiviteter. Exempel på detta är svårigheter att behålla balansen vid gång på ojämnt och halt underlag, i folksamlingar, kollektivtrafik eller vid oförutsedda händelser. Jämfört med typiskt utvecklade barn har även

väl fungerande barn med CP sämre balans och gånghastighet. För att underlätta träning är det viktigt att den är rolig, har effekt och är lättillgänglig. Barn uppskattar ofta aktiviteter som ger en känslan av fart. En vanlig fritidsaktivitet är att hoppa på studsatta, vilket ofta görs tillsammans med vänner och familj.

Syfte: Att undersöka om balansen hos gående barn med CP förbättras genom uppgiftsspecifik träning i funktionella aktiviteter, inklusive hopp på studsatta vilket inte undersökts tidigare.

Metod: Kvantitativ experimentell design före - efter behandling. Tio barn med CP, GMFCS-nivå I utförde ett hemträningsprogram 4 gånger/vecka under 8–9 veckor. Träningen bestod av att stå på en balansplatta, sträcka sig efter saker i olika riktningar, stå på ett ben, gå balansgång och hoppa på en inomhustudsatta. Mätinstrument: Functional Reach Test (FRT), Timed Up and Down Stairs (TUDS), One-Leg Standing balance (OLS), Visuellt Analog Skala (VAS) och Gross Motor Function Measure-66 (GMFM-66).

Resultat: Det var signifikanta förbättringar på FRT ($p = 0,005$), OLS på opåverkat/minst påverkat ben ($p = 0,018$), barnens VAS ($p = 0,047$), föräldrarnas VAS ($p = 0,028$) och GMFM- 66 ($p = 0,027$).

Slutsats: Uppgiftsspecifik träning i funktionella aktiviteter, inklusive hopp på studsatta kan förbättra balansen hos gående barn med CP.

Kontaktperson - E-post: christina.enander@vgregion.se

O61 - FÖRÄLDRARS UPPLEVELSER AV HUR DERAS BARN MED CEREBRAL PARES PÅVERKATS AV BOTOXBEHANDLING. EN INTERVJUSTUDIE

Karin Lorin¹, Anette Forsberg²

¹Barn och ungdomshabiliteringen, Region Örebro län, Örebro, ²Universitetssjukvårdens forskningscentrum, Region Örebro län, Örebro

Bakgrund: För barn med cerebral pares kan vardagliga rörelser som att stå, gå och röra händerna försvåras av en ökad muskelspänning. En vanligt förekommande metod för att minska muskelspänningen är Botoxbehandling, som innebär att ett neurotoxin, Botulinum toxin typ- A (Botox) sprutas in i muskelbuken och leder till försvagning av muskeln. Effekten av Botox är reversibel, därför kan behandlingen behöva upprepas. Effekter av Botoxbehandling på gång och annan motorik har beskrivits men inte hur föräldrar och barn upplever behandlingen.

Syfte: Syfte var att beskriva hur föräldrar till barn med cerebral pares upplever att deras barn påverkats av Botoxbehandling och hur de värderar denna.

Metod: En kvalitativ studie genomfördes där föräldrar till 15 barn (6-13 år) med cerebral pares intervjuades semistrukturerat. Som analysmetod användes kvalitativ innehållsanalys.

Resultat: Föräldrars berättelser handlade dels om hur deras barn påverkades av den minskande respektive ökade muskelspänningen och dels om hur barn och förälder behövde förhålla sig till den ofta negativa/besvärliga proceduren vid själva spruttillfället samt att ämnet Botulinumtoxin var ett nervgift. Minskad muskelspänning – mjukhet - beskrevs av föräldrar som positivt för barnet och att den främjade den motoriska utvecklingen, vilket kunde underlätta barnets utveckling inom andra områden. Den minskade muskelspänningen beskrevs kunna

underlätta för barnet vid olika aktiviteter samt främja delaktighet. Proceduren vid sprutning av Botox beskrevs som negativ och smärtsamt för barnet samt traumatisk för några barn och föräldrar.

Slutsats: Botoxbehandling kan påverka barns motoriska utveckling positivt och underlätta aktivitet. Sjukvården behöver bemöta och begränsa barns negativa upplevelse gällande procedur vid Botoxbehandling.

Kontaktperson - E-post: karin.lorin@regionorebrolan.se

O62 - HOPPFÖRMÅGA HOS UNGA VUXNA MED SPASTISK CEREBRAL PARES

Tomas Wahlgren¹, Meta Nyström Eek¹, Roy Tranberg², Roland Zügner¹

¹Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomshabilitering, Göteborg, ²Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg

Bakgrund: Cerebral pares (CP) är ett livslångt tillstånd som kräver underhållande träning hela livet för att motverka försämring. Personer med CP har nedsatt motorisk funktion och den är särskilt nedsatt när det gäller explosiva rörelser. Det vertikala hoppet på ett ben är ett exempel på en explosiv rörelse. Det finns inga publicerade studier på hopp hos personer med CP. Värdet med studien är ett steg mot att fastställa om explosiv träning är en effektiv träningsmetod för personer med CP.

Syfte: Att visa på hur förmågan att hoppa hos personer med spastisk CP skiljer sig från den förmågan hos typiskt utvecklade individer i samma åldersintervall?

Metod: Mätningar av kinematik och kinetik utfördes med tredimensionell rörelseanalys och kraftplattor. Dataanalys på hopp höjd och kraftgenerering vid de tre ledmomenten vid hopp på det starkare respektive svagare benet. Studiepopulation: tio personer med spastisk CP. Referensgrupp: tio typiskt utvecklade individer.

Resultat: Skillnaden i hopp höjd mellan studiepopulationen och referensgruppen visade sig vara signifikant för hoppning, både på starkare (p 0,028) och svagare ben (p 0,001). Det var en signifikant skillnad mellan de två grupperna i kraftgenerering från knäet i det starkare benet (p 0.33) och i både knäet (p <0,001) och fotleden (p 0,002) i det svagare benet.

Slutsats: Resultatet tyder på att populationen med CP har ett mindre standardiserat sätt att generera explosiv kraft i ett hopp.

Kontaktperson - E-post: tomas.wahlgren@vgregion.se

Tema: Cerebral pares och dystrofia myotonika: kognition och vardagsfungerande

O63 - STABILITET ÖVER TID AVSEENDE KOGNITIVFUNKTION HOS BARN MED CEREBRAL PARES - EN PILOTSTUDIE MED DATA FRÅN HABQ-REGISTRET

Åsa Korsfeldt

Barnhabiliteringen, Jönköping

Syfte: Studiens syfte var att undersöka stabilitet i allmänintellektuell förmåga hos barn med CP. Data från det nationella kvalitetsregistret HabQ användes. Det var möjligt att ur registret få fram data på 21 barn med CP, som gjort begåvningstestningar vid både 6 och 12 års ålder. Jämförelser av IK-poäng mellan testtillfälle ett och testtillfälle två gjordes.

Resultat: Resultatet visade att det för undersökningsgruppen på Wechslertestens hela skala skett en signifikant sänkning på 10 IK-poäng, på Performance/ Perceptuell funktion en signifikant sänkning på 8 IK-poäng och på Verbal funktion en signifikant sänkning på 13 IK – poäng. Studiens tillförlitlighet begränsades av undersökningsgruppens storlek, på urvalet av gruppen och de använda testens egenskaper. Resultatet av studien tyder på, att allmänintellektuella förmågor hos barn med CP inte alltid är stabila över tid, vilket kan vara en anledning att erbjuda barnen uppföljande begåvningsbedömningar.

O64 - UNGA VUXNA MED CEREBRAL PARES UPPFATTNING AV KOGNITIVA FÖRMÅGORS PÅVERKAN PÅ AKTIVITETSUTFÖRANDE I VARDAGEN

Lena Bergqvist¹, Ann-Marie ÖhrvalP, Kate Himmelmann³, Marie Peny-Dahlstrand³

¹Habiliteringen, vuxen, Habilitering & Hälsa Västra Götalandsregionen, Borås, ²Karolinska Institutet, Institutionen för neurobiologi, vårdvetenskap och samhälle, Sektionen för arbetsterapi, Stockholm, ³Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Göteborg,

Bakgrund och syfte: Genomförandet av en aktivitet är en komplex process som kräver kognitiva/exekutiva förmågor. Görandeprocessen består av olika faser från det att personen får en idé till att aktivitetens mål är uppfyllt. Unga vuxna med cerebral pares (CP), som har relativt god motorisk förmåga och ingen intellektuell funktionsnedsättning, har visat sig ofta ha kognitiva/exekutiva svårigheter som påverkar aktivitetsutförande i vardagen. Hur dessa svårigheter är relaterade till olika faser i görandeprocessen har inte tidigare belysts. Studiens syfte var därför att undersöka hur unga vuxna med CP själva uppfattar att deras kognitiva/exekutiva förmågor påverkar aktivitetsutförande i vardagen och ställa detta i relation till görandeprocessen.

Metod: Kvalitativ intervjustudie med 10 unga vuxna med CP, MACS I-II (hanterar föremål lätt och med gott resultat eller med något begränsad kvalitet och/eller snabbhet). Intervjuerna analyserades med direkt innehållsanalys och relaterades till görandeprocessen, the Model of the Process of Doing (MPoD).

Preliminära resultat: Deltagarna uppfattade kognitiva/exekutiva svårigheter i olika faser av görandeprocessen, men totalt gavs beskrivningar av svårigheter i alla sju faserna; generera idé, planera/sekvensera, initiera, genomföra, anpassa, avsluta samt tidshantera. Utförandet av aktiviteten påverkades dessutom negativt av faktorer

i omgivningen. Resultatet visar att personer med CP med god motorisk och intellektuell förmåga på grund av kognitiv/exekutiv svårighet ofta upplever problem vid utförande av vardagliga aktiviteter.

Slutsats: Modellen MPoD är användbar vid analys av var i görandeprocessen som svårigheter uppstår och kan användas som utgångspunkt vid samtal om detta med personen med CP, vilket kan understödja personens förståelse för sin funktionsnedsättning.

Kontaktperson - E-post: lena.bergqvist@vgregion.se

O65 - UTFÖRANDET AV VARDAGLIGA AKTIVITETER HOS BARN, UNGDOMAR OCH UNGA VUXNA MED DYSTROFIA MYOTONIKA TYP 1: EN OBSERVATIONSSTUDIE

*Britt-Marie Eriksson, Marie Peny Dahlstrand, Anne-Berit Ekström
Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg*

Bakgrund: Barn och ungdomar med dystrofia myotonika typ 1 (DM1) uppvisar, vid jämförelse med normvärde, stora svårigheter att självständigt utföra aktiviteter i dagliga livet (ADL). Forskning som tidigare presenterat ADL förmåga för denna grupp har huvudsakligen använt skattningsinstrument besvarade av föräldrarna.

Syfte: Att identifiera och beskriva det kvalitativa utförandet av vardagliga aktiviteter hos barn, ungdomar och unga vuxna med DM1.

Metod: Sextio individer med DM1 boende i Västra Götaland och Skåne deltog i studien. Observationsinstrumentet Assessment of Motor and Process Skills (AMPS) användes för att undersöka utförandet av vardagliga aktiviteter utifrån motoriska färdigheter och processfärdigheter.

Resultat: Processfärdigheterna visade sig ha en större påverkan på ADL förmågan än de motoriska färdigheterna. 65 % av deltagarna hade resultat under normvärdet i processfärdigheterna i aktiviteten. För de motoriska färdigheterna var motsvarande 33 %. Med utgångspunkt från AMPS gränsvärde, som förutsäger en persons möjlighet att självständigt delta i samhälle, visar att 79 % av deltagarna över 18 år kan behöva assistans vid utförandet av ADL aktiviteter, på grund av svårigheter med processfärdigheterna.

Slutsats: projektets nytta och värde för habiliteringen: Specifika svårigheter i processfärdigheterna med att initiera, lägga märke till och förhindra problem som uppkommer under aktiviteten, är hindrande för att självständigt utföra aktiviteter mer än svårigheter inom de motoriska färdigheterna. Med hänsyn till denna kunskap kan habiliteringen rikta sina interventioner för att möjliggöra ökad delaktighet i vardagliga aktiviteter för barn och ungdomar med DM1.

Kontaktperson - E-post: britt-marie.eriksson@vgregion.se

O66 - BEDÖMNINGSSINSTRUMENT FÖR DYSTROFIA MYOTONIKA TYP 1 - EN FORSKNINGSOVERSIKT ÖVER FYSIOTERAPEUTISKA OCH ARBETSTERAPEUTISKA BEDÖMNINGSSINSTRUMENT FÖR VUXNA.

Caroline Henningsson, Maria Rydén, Jessica Roslund, Mette Johansson

Vuxenhabiliteringen Region Skåne, Lund

Bakgrund: Dystrofia myotonika typ1 (DM1) är den vanligaste förekommande muskelsjukdomen vid vuxenhabiliteringen i Region Skåne. En intern inventering har visat att fysioterapeuter och arbetsterapeuter efterfrågar kunskap och stöd i bedömning av dessa individer. Således behövs ökad kunskap om bedömningsinstrument för att kunna ta ställning till hur dessa ska användas inom vuxenhabiliteringen.

Syfte: Att utifrån aktuell forskning beskriva bedömningsinstrument för vuxna med muskelsjukdomen DM1 som kan användas inom vuxenhabiliteringen.

Metod: Systematisk litteraturstudie av totalt tolv fysioterapeutiska och arbetsterapeutiska bedömningsinstrument som beskrivs i det internationella konsensusprogrammet samt det skandinaviska konsensusprogrammet för DM1. Exkluderades ur sökningen gjordes de sökträffar som riktade sig mot barn, individer äldre än 65år, stroke, MS, ALS eller psykiatriska diagnoser.

Resultat: Bedömningsinstrument för vuxna med DM1 finns som kan användas inom fokusområdena fatigue, muskelkraft, gångförmåga, finmotorik och aktivitetsförmåga. Ingen litteratur i denna forskning kan styrka användandet av bedömningsinstrumentet Min Mening för vuxna med DM1. Inga bedömningsinstrument inom området aktivitetsbalans riktade mot denna målgrupp kunde hittas i denna forskningsöversikt. Alla instrument är inte validitets- och reliabilitetstestade för personer med DM1 samt intellektuell funktionsnedsättning.

Slutsats: Denna forskningsöversikt bekräftar att vuxenhabiliteringen kan ha nytta de bedömningsinstrument som framkommer i konsensusprogrammen bortsett från instrumentet Min mening. I denna forskningsöversikt framkommer även ytterligare två bedömningsinstrument som kan användas för denna målgrupp. Fortsatt arbete med riktlinjer kring användandet av bedömningsinstrumenten i vuxenhabiliteringen bör ske. De bedömningsinstrument som inte är anpassade för individer med intellektuell funktionsnedsättning bör anpassas med kognitivt stöd.

Kontaktperson - E-post: caroline.henningsson@skane.se

Tema: Intellectuell funktionsnedsättning, kommunikation, beteendeproblematik, åldrande

O67 - INTERNATIONELLA RIKTLINJER FÖR KOMMUNIKATIONSINSATSER VID RETT SYNDROM

Helena Wandin¹, Gill Townend², Theresa Bartolotta³, Anna Urbanowicz⁴, Leopold Curfs²

¹Nationellt Center för Rett syndrom och närliggande diagnoser, Frösön, ²Rett Expertise Centre Netherlands, Maastricht, ³Monmouth University, New Jersey, ⁴University of Queensland, Brisbane,

Bakgrund: Rett syndrom medför stora hinder för kommunikation varav en del är diagnosspecifika. Hittills saknas publicerade riktlinjer för kommunikationsinsatser och närstående till personer med Rett syndrom världen över beskriver att det är svårt att få adekvat stöd kring kommunikationen. Ett projekt påbörjades februari 2016 med medel från rettsyndrome.org.

Syftet: Att utveckla internationella riktlinjer utifrån bästa tillgängliga kunskap gällande kommunikation vid Rett syndrom.

Metod: Modifierad Delphi-metod användes för att utveckla konsensusriktlinjer. En expertpanel bestående av 36 experter (professionella och representanter för intresseorganisationer) skattade i två omgångar ett antal påståenden om kommunikationsinsatser. I den första omgången gavs expertpanelen möjlighet att beskriva, kommentera och besvara öppna frågor. I den andra omgången skattades exempelvis påståenden som omformulerats enligt kommentarer i den tidigare omgången. Gränsen för konsensus förutbestämdes till 70%.

Påståendena som skickades ut till expertpanelen hämtades från vetenskaplig litteratur och så kallad grå litteratur samt svar på enkäter om kommunikationsinsatser från över 400 närstående och 120 professionella i över 30 länder.

Resultat: De slutliga riktlinjerna baseras på knappt 300 påståenden som nått över 70% konsensus. De täcker bland annat grundläggande förhållningssätt, teamarbete, diagnosspecifika svårigheter att ta hänsyn till, kartläggning och insatser.

Slutsats: Konsensusriktlinjerna bygger på kunskap och erfarenhet från stora delar av världen. Metoden skulle mycket troligt gå att använda bland flera grupper där det saknas vetenskapligt publicerad evidens. Arbetet med att implementera riktlinjerna är ett mycket viktigt nästa steg.

Vid presentationen kommer metoden och riktlinjerna att beskrivas närmare och implementering kommer att diskuteras.

Kontaktperson - E-post: helena.wandin@regionjh.se

O68 - ÅLDERSRELATERADE FÖRÄNDRINGAR AV ADAPTIVA FUNKTIONER HOS PERSONER MED INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING MED OCH UTAN DOWNS SYNDROM

Mirjam Schiessling

Habiliteringscentrum Region Västmanland, Köping

Bakgrund: Personer med intellektuell funktionsnedsättning lever allt längre. Äldre personer med intellektuell funktionsnedsättning utgör en ny population i samhället. Detta ställer nya krav på samhället så att även personer med intellektuell funktionsnedsättning får möjligheten att åldras hälsosamt och aktivt.

Syftet: Syftet med föreliggande specialarbete/studie är att undersöka hur de adaptiva funktionerna hos personer med intellektuell funktionsnedsättning förändras med kronologisk ålder. Finns det en åldersrelaterad försämring? Kan resultaten av denna studie ge oss indikationer på hur vi kan främja ett hälsosamt åldrande för personer med intellektuell funktionsnedsättning?

Metod: Personer med intellektuell funktionsnedsättning har bristande adaptiva funktioner och bedömningen av adaptiva färdigheter är idag ett obligatoriskt kriterium för diagnosen. De instrument som främst användes i studien är The Adaptive Behavior Assessment System – second edition, (ABAS-II), (Harrison & Oakland, 2003), svensk version (2008), Kyléns skattning av Intellektuell Funktion (KIF) och Adaptive Behavior Dementia Questionnaire (ABDQ) (Prasher, Farooq, & Holder, 2004).

Resultat och Slutsats: Adaptiv funktion korrelerar med personens begåvningsnivå och ålder. Föreliggande studie bekräftar att adaptiva förmågor är beroende av graden av intellektuell funktionsnedsättning. Personer med svårare grad av intellektuell funktionsnedsättning har lägre adaptiv funktion än de med lindrigare grad. Studien bekräftar även att adaptiva funktioner försämras med stigande kronologisk ålder. Resultaten diskuteras och genom etiska implikationer och ställningstagande beskrivs vad som behöver göras i Sverige för att äldre människor med intellektuell funktionsnedsättning kan bli delaktiga i samhällslivet och få jämlikhet i levnadsvillkor så som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning föreskriver.

Kontaktperson - E-post: mirjam.schiessling@regionvastmanland.se

O69 - DEMENSUTREDNING AV PERSONER MED INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH AUTISM

Karl Olsson¹, Barry Karlsson², Hedvig Söderlund³, Malgorzata Szmidt⁴

¹Habiliteringen för intellektuell funktionsnedsättning och autism, Uppsala, ²Habiliteringen Utvecklingsenheten, Uppsala, ³Uppsala Universitet, Uppsala, ⁴Äldrepsykiatriska mottagningen Akademiska sjukhuset, Uppsala

Bakgrund: Personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) blir allt äldre och habiliteringen får allt oftare hantera frågor kring tilltagande funktionsnedsättningar vid åldrande och vård i livets slutskede. En viktig del av dessa frågor rör frågor kring demens, som traditionellt inte varit en uppgift för habiliteringen men som habiliteringen i Uppsala arbetat specifikt med under många år.

Syfte: Att utvärdera diagnostisk validitet hos ett antal standardiserade instrument för demensdiagnostik hos personer med IF.

Metod: 85 äldre personer med IF boende i Uppsala län har bedömts med hjälp av intervjuer, skattningsskalor och test avsedda att mäta demenssymptom och viktiga psykologiska funktioner som påverkas vid demens samt har diagnostiserats avseende demens av en neuropsykolog och en äldrepsykiatriker.

Resultat: Demensskalan för Downs Syndrom (DSDS) var mest samstämmig med klinisk diagnos vad gäller förekomst av demens. De tre demensskalor som användes uppvisade låg samstämmighet sinsemellan. Vad gäller testresultat uppvisade personer med demens signifikant lägre resultat för episodiskt minne, men inte för semantiskt minne.

Slutsatser: Demens är möjligt att utreda hos personer med IF och det finns preliminära resultat vad gäller vilka instrument som i första hand borde användas. Däremot behövs mer forskning vad gäller behandling och bemötande, liksom diagnostiska studier över tid och på större grupper av patienter.

Kontaktperson - E-post: karl.olsson@regionuppsala.se

O70 - SAMVERKAN OCH KARTLÄGGNING AVGÖRANDE VID ARBETE MED PATIENTER MED INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING OCH SVÅRA BETEENDEPROBLEM: 10 ÅRS ERFARENHETER FRÅN VUB

Channa Lönnå, Magnus Ivarsson

VUB-teamet, Stockholm

Bakgrund: VUB (team för vuxna med utvecklingsstörning och svåra beteendeproblem) startades 2007 som en konsekvens av påtryckningar från anhöriga till vuxna med intellektuell funktionsnedsättning (IF) och svåra beteendeproblem som upplevde brister i stöd och behandling från kommun och landsting. Eftersom beteendeproblem är mångfacetterade och skär genom flera vårdiscipliner skapades ett tvärprofessionellt team med medarbetare från habilitering, psykiatri och rehabiliteringsmedicin.

Syfte: Syftet med aktuella studien är att beskriva den utveckling som skett under teamets drygt 10-åriga historia och att besvara frågorna: vilka patienter har tagits emot, vad har varit verksamt och vilken fortsatt utveckling är nödvändig?

Metod: Data har hämtats från VUB:s eget register (godkänt av klinikledningen i utvecklingssyfte) över patienter som fått insatser av teamet. Vidare har ett par av medarbetarna som har arbetat längst i teamet intervjuats om den successiva metodutvecklingen som skett under tiden som teamet funnits.

Resultat:

Sedan starten har 247 unika patienter (64 % män, 36 % kvinnor) registrerats och mottagit insatser. 28 patienter har återkommit på ny remiss efter avslutat ärende. Den genomsnittliga åldern vid mottagande av remiss var 29 år. Exempel på metodutveckling som skett sedan starten är att kartläggningsprocessen fördjupats och förtydligats. Kartläggningen har idag i högre grad hela teamets perspektiv. Det har också skett en utveckling vad gäller nätverksmötenas struktur.

Slutsats: VUB-teamet har fyllt och fyller en funktion för patienterna och deras anhöriga. I framtiden behöver innehållet i själva interventionerna tydliggöras på liknande sätt som kartläggningen. Andra framtida utvecklingsområden rör insatser för barn, patienter som bor med sina föräldrar och transkulturella frågor.

Kontaktperson - E-post: malin.idar-wallin@sll.se

Tema: Arbetssätt

O71 - PERSONCENTRERAT ARBETSSÄTT

Emma Smedman

Habilitering och Hälsa, Skövde

Bakgrund: Forskning och erfarenheter visar att vården blir både bättre och mer effektiv om patienter involveras mer i sin vård samtidigt som medarbetares arbetsmiljö förbättras.

VGR har valt att använda begreppet "personcentrerat arbetssätt", för att spegla de skilda kontexter som arbetssättet kan användas inom, samt öppna upp för de olika sätt som PCA kan utföras på.

Det centrala för PCA är att se patienten som en person med sin funktionsnedsättning, att beakta dennes perspektiv och upplevelser av funktionsnedsättningen. Personcentrerad vård kännetecknas av ett partnerskap mellan patient och vårdgivare. Genom att starta med patientens berättelse och sedan vidareutveckla en vårdplan tillsammans fördelas ansvaret för vården och patientens delaktighet ökar. Tre nyckelbegrepp betonas; partnerskap, patientberättelse och dokumentation. Viktiga delar i arbetet är att patienter och närståendes erfarenheter, synpunkter och idéer är avgörande för att finna nya arbetssätt.

Syfte: Att för patienten skapa största möjliga värde av vården genom att:

- Stärka patientens ställning genom att göra patienten delaktig i sin vård
- Utveckla personcentrerat arbetssätt för säker och jämlik vård
- Utbilda medarbetare i personcentrerat arbetssätt
- Involvera patienter för bättre kvalitet och lägre kostnader

Metod: Arbetet följer en utvecklingsmodell som är skapad för PCA. Modellen startar med information till chefer och medarbetare, för att sedan kombineras med workshops och studiecirkel. Strukturer upprättas för att mäta och säkerställa förändringen.

Resultat/slutsats: Arbetet är under bearbetning. Förhoppningen är att nedanstående punkter utvecklats.

- Lärandet i Habiliteringen om personcentrerat arbetssätt har ökat
- Utvecklat former för patientmedverkan
- Utvecklat former för uppföljning
- Ökat antalet enheter som påbörjat aktiviteter

Kontaktperson - E-post: emma.smedman@vgregion.se

O72 - KONKRET VISNING AV KOMMUNIKATIVT OCH KOGNITIVT STÖD FÖR ÖKAD DELAKTIGHET

Åsa Wettborn, Birgitta Wennberg, Elisabet Lindström

StoCKK - Stockholm Center för Kommunikativt och Kognitivt stöd, Stockholm

Bakgrund: Kommunikativt och kognitivt stöd är ett brett spektrum av produkter och metoder. Det kan vara svårt för patienter och anhöriga att känna till vad som finns. Information om olika alternativ och möjligheter behöver

presenteras på ett begripligt och konkret sätt för att patienterna ska kunna vara optimalt delaktiga i sin behandling.

Syfte: Att utveckla metod och redskap för att öka kunskapen om och tillgänglighet till kommunikativt och kognitivt stöd för alla intresserade inom området.

Metod: Att samla och visa exempel på kommunikativt och kognitivt stöd samt erbjuda möjlighet att prova och jämföra förskrivningsbara hjälpmedel, konsumentprodukter och anpassningar. Detta presenteras i en visningsmiljö som delvis liknar ett riktigt hem och delvis är mer som en vanlig utställning. Visningsmiljön är öppen för alla en dag i veckan och används på övriga tider för bokade besök med enskilda patienter.

Resultat: Visningsmiljön har funnits i ett antal år och utvecklas kontinuerligt. Besökare är till största delen patienter i olika åldrar, anhöriga, personal och studerande vid vårdutbildningar. Under 2017 kom ca 3500 besökare. Utvärdering visar att merparten av besökarna är mycket nöjda med sitt besök. Att besöka visningsmiljön är en åtgärd som finns att tillgå för alla målgrupper i Habilitering & Hälsas habiliteringsprogram.

Slutsats: En konkret visningsmiljö har visat sig vara ett verkningsfullt och uppskattat redskap. Eftersom det visat sig att alla inte har möjlighet att besöka visningsmiljön, har vi som komplement även skapat mindre utställningspaket som kan lånas av andra verksamheter inom habiliteringen.

Kontaktperson - E-post: asa.wettborn@sl.se

073 - NÄR DET FUNGERAR SOM BÄST. NÖDVÄNDIGHETEN AV SAMVERKAN

Anna Kågeson¹, IM, Kunskapsförbundet Väst², BUP³

¹Gröna Villan; LSS-boende, ²Trollhättan, Nils Erikssonsgymnasiet, Trollhättan, ³Öppenvårdsmottagning, Trollhättan

Bakgrund: Gröna Villan (GV) är ett LSS boende som riktar sig till ungdomar med ASD. Boendet är en dygnet runt verksamhet för pojkar och flickor i åldrarna 13-18 år eller så länge skolgången pågår. Ungdomarna som bor på GV har svårigheter att klara sig i det dagliga livet, bristande delaktighet i skolan, i sociala relationer, i fritids- och kulturaktiviteter och i demokratiska processer. Förutom den diagnosspecifika problematiken har de flesta självskadebeteende, är utagerande, lider av förvirring, tvång och ångest. Förutom ett boende med särskilt stöd har ungdomarna en egen familj, går i skolan, ofta kontakt med hab och/eller bup.

Syfte: Att utifrån ungdomens och de olika verksamheternas gemensamma mål få till en fungerande vardag.

Metod: SIP, Västbus eller liknande. Tydliga individuellt formulerade mål, typ av insatser/ åtgärder bl a tydliggörande pedagogik/pedagogiskt arbetssätt för att nå målen och uppföljning av måluppfyllelse. Detta tas fram i samverkan med alla som har en stor delaktighet i ungdomens liv; familj, skola, habilitering/BUP, ev andra och boende.

Resultat: Mäts i förhållande till individuellt uppsatta mål i riktning fungerande vardag.

Nytta och värdet för ungdomen: Stort! Att alla inblandade stöttar i samma riktning. Den bästa investeringen i en ung människas liv.

Slutsats: Fungerar metoden? Ja! Användandet av SIP, Västbus eller liknande är helt nödvändigt för att garantera ungdomen ett enhetligt bemötande och den tydlighet som EBH-rapporter rekommenderar. Ingen verksamhet kan enskilt lösa detta.

Kontaktperson - E-post: anna.kageson@telia.com

074 - VISUELLT STÖD FÖR MOTTAGANDE (VISMO)

Irma Hammar

Vuxenhabiliteringen, Kristianstad

Bakgrund: Arbetet med ViSMo har tagit avstamp i Region Skånes "koncept för mottagande" och bygger på bestämmelserna kring vad varje patient kan förvänta sig av mottagandet vid vuxenhabiliteringarna inom Region Skåne.

Syfte: Tanken bakom projektet var att personal på samtliga vuxenhabiliteringar inom Region Skåne skulle få tillgång till ett organiserat material för visuellt stöd vid mottagande. Förutom att ge en tydlig bild av vad vuxenhabiliteringen har att erbjuda i form av stöd, insatser och behandling, fungerar ViSMo som ett kognitivt stöd för att ge samtliga patienter förutsättningar för att beskriva sina önskemål och behov. Materialet, som kan användas som stöd vid både nybesök och fortsatt kartläggning, är ett led i arbetet mot en vård på lika villkor för hela befolkningen.

Metod: Materialet består av totalt 100 skalor och 2520 bildkort fördelat mellan tio färdiga "kit", ett per team inom regionen. Varje kit innehåller dubbla uppsättningar bildkort och skalor. Bildkorten är uppdelade i kategorierna "nybesök" och "kartläggning". Bildkorten inom kategorin "kartläggning" är i sin tur uppdelade i underkategorier, utformade utifrån ICF:s Aktivitet och delaktighet med dess nio domäner.

Resultat: En nätbaserad enkätundersökning som besvarades av ungefär en tredjedel av alla anställda inom vuxenhabiliteringen i Region Skåne utfördes kort efter lanseringen. För utdrag av resultatet, se nästa sida.

Slutsats: Enkätsvaren talar för att ViSMo, till stor del, uppfattas som en tillgång. Både för patienterna och vårdgivarna. Förhoppningen är att materialet, i dialog med användarna, kan vidareutvecklas för att ge patienterna inom vuxenhabiliteringen ett ännu bättre mottagande.

Kontaktperson - E-post: irma.hammar@skane.se

WORKSHOPS/SEMINARIER

WS1 - KOMHIT FLYKTING - HABILITERING

Susanne Bäckström¹, Maria Nolemo², Bitte Aminder²,

¹Dart, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg,²Habiliteringscentrum, Västerås

Bakgrund: Hösten 2015 kom ett stort antal människor på flykt till Sverige. Mot bakgrund av det tilldelade Regionstyrelsen medel från statsbidraget för hantering av flyktingsituationen för att ta fram ett material som, inom hälso-, sjuk- och tandvård, kunde underlätta kommunikationen för människor på flykt. Syftet var att öka patientens förståelse för vården vid den aktuella enheten och minska risk för missförstånd.

Ansvarig projektägare blev kommunikationsdirektören, Koncernkontoret Västra Götalandsregionen och projektgenomförare blev enheten Dart – kommunikations- och dataresurscenter, Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Projektet fick namnet 'KomHIT Flykting'.

Metod: Bildbaserat material med översatt text på tio vanliga asylspråk har tagits fram tillsammans med vårdverksamheter. Materialet finns tillgängligt att kostnadsfritt ladda ner och skriva ut via webbsajten www.kom-hit.se/flykting.

Habiliteringscentrum i Västmanland var en av de första verksamheterna i Sverige som anmälde sitt intresse av att vara med i projektet. Flera yrkesgrupper från Habiliteringscentrum har tillsammans med projektmedarbetare träffats och tagit fram material för att underlätta samtal i reception, för att ge information om habilitering och beskriva hjälpmedelsprocessen.

Resultat: Ur en enkät till Habiliteringscentrum i Västmanland kan utläsas att föräldrar har uttryckt glädje över att få informationsmaterial på sitt eget språk som de har kunnat läsa hemma i lugn och ro. Materialet har hjälpt personal att vara tydligare i informationen, vilket gjort att föräldrar fått en ökad förståelse för verksamheten och vad de kan förvänta sig.

Under en workshop/seminarium vill vi berätta hur arbetet genomförts, inspirera fler verksamheter att använda materialet och ge deltagarna möjlighet att själva skapa kommunikationsstöd för en specifik situation.

Kontaktperson - E-post: susanne.backstrom@vgregion.se

WS2 - SMÄRTA HOS BARN OCH UNGA MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Amanda Burman Rimstedt, Camilla Melin

Barn- och ungdomshabiliteringen, Malmö

Bakgrund: Funktionsnedsättning hos barn- och unga orsakar ofta smärta, så väl akut som kronisk. Smärtan påverkar det dagliga livet negativt, exempelvis avseende sömn, socialt umgänge, psykisk- och fysisk hälsa. Inom barn- och ungdomshabiliteringen i Skåne finns ett regionalt resursteam för smärta som i samarbete med

smärtombud på respektive enhet arbetar för att patienter med smärta ska få rätt insatser oavsett vilken enhet patienten tillhör. På barn- och ungdomshabiliteringen i Malmö, den största enheten i Skåne, observerades att arbetsätten kring smärta varierade stort inom olika team/arbetsgrupper och att det saknades en tydlig struktur för smärthantering. För att säkerställa att patienterna erbjuds rätt insatser inleddes ett arbete på enheten med att ta fram en struktur för arbete med smärta.

Syfte: I denna workshop kommer smärta hos barn och unga med funktionsnedsättningar att lyftas och diskuteras i interaktion med publiken. Syftet är att nationellt skapa ett utbyte av erfarenheter gällande smärtkartläggning, behandling och uppföljning av smärta för vidare arbete i verksamheterna på hemmaplan.

Slutsats: Smärta är vanligt förekommande bland patienter inom barn- och ungdomshabiliteringen. Arbetsätten kring smärtkartläggning, behandling och uppföljning av smärta i olika team/arbetsgrupper varierar, vilket påverkar vilka insatser patienter erbjuds och därmed också patienternas rätt till lika vård. I denna workshop presenterar personal från barn- och ungdomshabiliteringen i Malmö sina erfarenheter av att arbeta med smärta. Efterföljande diskussion görs tillsammans med publiken där möjlighet att dela erfarenheter kommer att uppmuntras. Målgruppen för workshopen är habiliteringschefer och personal inom barn- och ungdomshabiliteringen som är intresserade av smärta hos barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.

Kontaktperson - E-post: amanda.rimstedt@skane.se

WS3 - SAMTAL OM VÅLD TILLSAMMANS MED PERSONER MED KOMMUNIKATIVA OCH KOGNITIVA FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Amanda Nyberg, Ingrid Mattson Müller

Dart- kommunikations- och dataresurscenter, Göteborg

Bakgrund: Personer med funktionsnedsättning är 2-5 gånger mer utsatta för våld än personer utan funktionsnedsättning och löper större risk att utsättas för våld upprepade gånger. Personer med kommunikativa och kognitiva funktionsnedsättningar löper extra stor risk att utsättas för våld. Habilitering & Hälsa har en viktig roll i att fråga personer med kommunikativa och kognitiva funktionsnedsättningar om våldsutsatthet och att tillsammans med andra verksamheter förebygga våld.

Syfte: Syftet med projekt Bildsamt - bilder som stöd i samtal om våld är att göra det möjligt för personer med kommunikativa och kognitiva funktionsnedsättningar att samtala om våld med stöd av bilder. Projektet är treårigt och drivs av Dart- kommunikations- och dataresurscenter med medel från Arvsfonden.

Metod: Tillsammans med de fem arbetsgrupper som ingår i projektet har ett antal bildstödsmaterial för samtal om våld arbetats fram. Materialen är framtagna för förebyggande, upptäckande och hanterande samtal om våld. Samtliga material är utvärderade och granskade av en expertgrupp.

Resultat: Materialen finns tillgängliga på projektets hemsida från februari 2018 (www.bildsamt.se) och har väckt stort intresse. Bland materialen finns bildstöd inför polisförhör, för samtal om våld i nära relationer och för att upptäcka våld. Många av materialen som har tagits fram i projektet kan användas i habiliteringens verksamhet. På projektets hemsida finns filmer som demonstrerar hur materialen används och information om våldsutsatthet.

Slutsats: Färdiga bildstödsmaterial för samtal om våld har tidigare funnits i mycket begränsad omfattning. Genom materialen som tagits fram i projekt Bildsamt skapas möjligheter för personer med kommunikativa och kognitiva

Kontaktperson - E-post: amanda.nyberg@vgregion.se

WS4 - LSS - EN HOTAD FRIHETSREFORM

Maria Persdotter

RBU, Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar, Stockholm

Bakgrund: LSS och personlig assistans innebar en frihetsrevolution för barn och vuxna med funktionsnedsättning. De senaste åren har reformen nedmonterats på ett sätt som slagit stenhårt mot en grupp med omfattande funktionsnedsättningar.

Syfte: Det är avgörande att få människor utanför funktionshindervärlden att förstå vad som står på spel. Att vi är på väg att förlora vår tätplats internationellt och att alla behöver engagera sig i detta.

Metod: Därför har RBU arbetat mycket målmedvetet på alla fronter vi har tillgång till: debattartiklar, egna rapporter, nyhetsutspel, fallbeskrivningar (case), seminarier, möten med politiker, demonstrationer och mycket mer. Vi söker hela tiden nya vägar och träffar nya grupper, allt för att fortsatt nå ut med vårt budskap.

Resultat: Vi har varit extremt synliga i media och vi har nått mycket långt i att öka medvetenheten hos icke berörda om vad som pågår. I höstas lyckades vi nå en viktig delseger: regeringen meddelade att man nu planerar för ett nödstopp för indragna assistansbeslut, något som RBU krävt. Men vår kamp fortsätter! Fortfarande är det ungefär 1200 som fallit ur assistanssystemet och bara en av tio som ansöker för första gången får assistansen beviljad. Många av dessa är barn.

Slutsats: Idogt arbete lönar sig, men man kan aldrig pusta ut.

För att barn ska kunna tillgodogöra sig habiliteringens insatser krävs att det finns en back up, människor som kan hjälpa barnet med träning t ex. Varken för barn eller vuxna är det rimligt att detta ska göras av anhöriga. Barn behöver få chansen att utveckla självständighet och vuxna att få behålla den. Därför är LSS och personliga assistans mycket viktigt för habiliteringen.

Kontaktperson - E-post: maria.persdotter@rbu.se

WS5 – HAR UTGÅTT

WS6 - NÄR MAN UPPLEVER ATT LIVET SAKNAR MENING – OM SUICIDALA BETEENDEN VID AUTISMSPEKTRUMDIAGNOS

*Tatja Hirvikoski, Marcus Boman, Oj Chan, Ellenor Mittendorfer Rutz, Sven Bölte, Henrik Larsson
Habilitering & Hjälpmedel, FoUU, Stockholm*

Bakgrund: De få existerande studier inom området har indikerat hög risk för suicidala beteenden hos individer med autismspektrumdiagnos. Risk- och skyddsfaktorer har inte studerats i denna målgrupp.

Syfte Under presentationen kommer kunskapsområdet presenteras. Vidare presenteras resultat från en ny studie om suicidala beteenden bland individer med ASD i Sverige. Slutligen kommer utrymme finnas för diskussion om fynden och vad som kan göras i verksamheterna för att minska risken för suicidala beteenden.

Metod: Studien är en epidemiologisk case-cohort studie av 54168 individer registrerade med ASD i Svenska patientregistret under åren 1987-2013, samt 270840 matchade individer från den generella populationen.

Resultat: Studiens resultat visar en hög risk för suicidala beteenden bland individer med ASD jämfört med individer från den generella populationen. Resultat kring risk- och skyddsfaktorer kommer att beskrivas, tex könsskillnader, roll av samtidiga psykiatriska sjukdomar och socioekonomisk bakgrund. Vidare beskriv möjliga – beprövade och under utvärdering – sätt att öka välbefinnande och minska psykisk ohälsa i målgruppen, samt sätt att upptäcka och minska risken för suicidala beteenden.

Slutsats: Det finns en hög risk för suicidala beteenden bland individer med ASD. Samtidigt finns flera åtgärder som kan tillämpas för att minska risken. Systematisk metodutveckling behövs för att ta fram säkra och effektiva insatser.

Kontaktperson - E-post: tatja.hirvikoski@sll.se

WS7 - TIDIG DIAGNOSTISERING OCH BEHANDLING AV BARN MED RISK FÖR CP

Ann-Christin Eliasson¹, Heléne Sundelin², Katarina Svensson²,

¹Karolinska Institutet, Stockholm, ²Kronprinsessan Victorias barn-och ungdomssjukhus, Universitetssjukhuset, Linköping

Värdet av att tidigt identifiera barn som får CP och andra funktionsnedsättningar har länge varit känt men metoderna för att säkerställa detta har diskuterats. Ett viktigt skäl för tidig diagnostisering är att kunna ge rätt insatser till barn och familj. Det rådande synsättet är att hjärnans utveckling går att påverka med tidig intervention, men att det behövs mer kunskap om tidig diagnostisering och effektiva interventionsmetoder. Hur detta ska undersökas och genomföras har diskuterats mycket under de senaste åren både inom forskning och klinik.

Syfte: Det övergripande syftet är att få ökad kunskap om bedömningsmetoder som kan användas för att tidigt identifiera spädbarn med hög risk för att utveckla cerebral pares och att undersöka möjligheterna att ge en effektiv tidig intervention för barn med unilateral cerebral pares oberoende av var i landet man bor.

Metod: Barn som ingår i Neonatala uppföljningsprogrammet från sydöstra regionen kommer att undersökas med General Movements Assessments vid 3 månaders ålder. Barn som visar symptom kommer vidare att undersökas med Hand Assessment for Infants. De barn som riskerar få unilateral CP kommer erbjudas delta i Interaktiv Internetbaserad CI-terapi för små barn via Vårdguiden i samarbete med Habilitering och Hälsa i Stockholm.

Resultat: Studien är under planering, interaktiv internetbaserad CIMT är utvecklat och är i pilotfasen
Värdet för Habiliteringen: Om familjerna identifieras och får insatser när barnen är små, kommer både barn och familjer vara bättre rustade för framtiden

Workshop upplägg: Översikt av kunskapsläget för tidig diagnostisering och tidig intervention, demonstration av internetbaserad CI-terapi, projektupplägg.

Kontaktperson - E-post: ann-christin.eliasson@ki.se

WS8 - ÅLDRADE- OCH DEMENSFRÅGOR HOS PERSONER MED INTELLEKTUELLA FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR OCH AUTISM

Barry Karlsson

Hälsa och habilitering, Utvecklingsenheten, Uppsala

Medellivslängden för personer med intellektuell funktionsnedsättning har under 1900-talet ökat dramatiskt. Äldre är mer sårbara för fysiska påfrestningar, vilket påverkar även den kognitiva funktionsnivån. Detta sker både tidigare och tydligare om man har en intellektuell funktionsnedsättning. Nya tillkommande svårigheter eller beteenden riskerar att tolkas som demens. Det är därför alltid viktigt med kloka bedömningar innan frågan om demens utreds. Den samlade erfarenheten pekar på att omvårdnad kräver samsyn mellan olika myndigheter, sociala och kommunala verksamheter.

Den ökade livslängden och den ökade självständigheten hos personer med intellektuella funktionsnedsättningar medför att personal inom omsorg och sjukvård möter komplicerade livssituationer med delvis nya och annorlunda tecken på åldrande och där tidig demensutveckling kan vara en av flera orsaker till förvirringstillstånd, beteendestörningar eller annan psykisk ohälsa.

Det är viktigt med evidensbaserade utredningsmetoder, tidig upptäckt och rätt diagnos. För många sjukdomar, som kan förväxlas med begynnande demens, finns möjligheter till terapeutisk och medicinsk behandling. Att skilja ut och fastställa en begynnande demensutveckling har blivit stor utmaning inom vård och omsorg. En konstaterad demensutveckling fordrar ett genomtänkt anpassat bemötande och rätt till medicinsk behandling. Denna workshop syftar till att ge en allmän kunskap och bemötandefrågor kring åldrande hos personer med intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism.

Kontaktperson - E-post: barry.karlsson@regionuppsal

WS9 - VAR SÅ GOD OCH SITT – VIKTEN AV EN GOD SITTSÄLLNING FÖR AKTIVITET OCH DELAKTIGHET

Meta Nyström Eek, Karin Lindh, Johanna Weichbrodt, Britt-Marie Eriksson, Annika Blomkvist

Regionhabiliteringen, Göteborg

Bakgrund: Många patienter inom habiliteringen har ett rörelsehinder som innebär att de inte kan sitta utan stöd. Att få en optimal sittställning är då en förutsättning för att kunna vara delaktiga i dagliga aktiviteter.

Nedsatt sittförmåga kan vara förenat med andra funktionsnedsättningar som avsaknad av talförmåga och sväljsvårighet. Sittställningen påverkar såväl arm/handfunktion som huvudkontroll och därmed förmåga till kommunikation för dem som använder alternativ och kompletterande kommunikation.

När större delen av dygnet tillbringas sittande behöver man beakta risk för trycksår, skolios och kontrakturer. Sittställningen ska även fylla behov av bekvämlighet och vila.

Syfte: Belysa ett sätt att arbeta med utformning/utprovning av sittstöd.

Gå igenom förutsättningar för en funktionell sittställning, och ge kännedom om lämpliga undersökningsmetoder. Själva testa hur olika positioner känns.

Metod: Börja med analys av patienten och därefter forma stödet efter de behov som framkommer.

Genomgång av vad som krävs för en god sittställning i form av ledrörlighet, muskeltonus och muskelstyrka.

Biomekaniska förutsättningar att upprätthålla balans och utformning av stöd, samt principer för anpassningar.

Praktiska övningar – hur känns det att sitta på olika sätt (understödsyta, olika positioner, sitta still, dynamik ...).

Fallstudier - diskutera exempel på lösningar för olika typer av problem: till exempel hos dyskinetisk CP och olika neuromuskulära sjukdomar.

Resultat från några studier om sittande presenteras.

Nytta/värde för habiliteringen: I den kliniska verksamheten ser vi sittställningens betydelse för aktivitetsförmåga och kommunikation hos personer med stora motoriska svårigheter och hur det påverkar delaktighet.

Kontaktperson - E-post: meta.nystrom-eek@vgregion.se

WS10 – EBH-RAPPORT NEDSATT ANDNINGSFUNKTION PÅ GRUND AV ATT NEUROLOGISKA/SENSORISKA PROBLEM

Anna-Lena Lagerkvist

Bakgrund: Besvär från respirationsorganen inom habiliteringens målgrupper är underskattat. Det är dock viktigt att ge dessa personer en god andningsvård med syfte att förebygga lungskador för att kunna öka deras livslängd och ge dem en god livskvalitet.

Syfte: Att undersöka evidens för respirationsvårdande behandling för habiliteringens målgrupper.

Metod: En litteratursökning genomfördes gällande perioden 1980-01-01 — 2018-06-01. Artiklar angående behandlingsmetoder för respirationsorganen, samt andra respiratoriska parametrar för habiliteringens målgrupper har granskats enligt riktlinjer framtagna av statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU).

Resultat: Det finns få randomiserande studier avseende respirationsvårdande behandling för målgrupperna. Rekommendationer avseende detta baseras därför även på klinisk erfarenhet.

Respirationsmuskelträning (RMT) rekommenderas inte till patienter med neuromuskulära sjukdomar om vitalkapaciteten är <35% av förväntat, men kan användas vid en vitalkapacitet >35% av förväntat med hänsyn till diagnos och dess progressivitet. Air-stacking rekommenderas till ovanstående patientgrupp om de har en låg peak cough flow med syfte att höja den maximala inspiratoriska kapaciteten och förbättra hoststöten. Vid sekretproblematik, nedsatt hostkraft och återkommande luftvägsinfektioner hos denna patientgrupp rekommenderas remiss till lungmottagning för ställningstagande till behandling med mekanisk insufflation-exsufflation.

Konditionsträning av patienter med Down syndrom kan förbättra dynamiska lungvärden.

Positionering, fysisk aktivitet, motståndsandning, thoraxkompressioner, inhalation, air-stacking, samt non-invasiv ventilation kan användas vid respirationsproblem hos habiliteringens målgrupper.

Slutsats: Det finns många behandlingsmetoder avseende respirationsorganen, som kan användas till habiliteringens målgrupper. Det finns god klinisk erfarenhet, men få studier inom området. Det finns ett stort behov av mer forskning i ämnet.

Kontaktperson - E-post: anna-lena.lagerkvist@vgregion.se

WS11 - UTREDNING OCH PÅBÖRJAD REHABILITERING EFTER FÖRVÄRVAD HJÄRNSKADA - EN WORKSHOP OM UTREDNINGSMODELL OCH NATIONELLA RIKTLINJER

*Åsa Fyrberg, Lena Falk, Hanna Ohlsson, Susanne Hansson Torgeby, Kate Himmelman, Camilla Törngren
Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg*

Bakgrund: Barn och ungdomar med förvärvad hjärnskada utgör en heterogen grupp.

En majoritet av skadorna är orsakade av trafikolyckor men även unga som drabbats av infektioner i hjärnan, stroke, drunkningstillbud, fysiskt våld eller hjärntumör ingår i målgruppen.

Kostnaderna för de första tre åren efter svåra traumatiska skador har beräknats till ca 2,25 miljoner kronor per person och år. Det har beskrivits att kostnadsläget skulle vara annorlunda om en kontinuerlig rehabilitering erbjöds subakut. Sedan 2011 finns en rutin i Västra Götalandsregionen för utredning och bedömning av barn och ungdomar med hjärntumör. Syftet är att kartlägga behovet av rehabilitering hos varje deltagare.

För barn och unga i målgruppen med annan skadebakgrund än hjärntumör finns idag inte någon nationellt utarbetad modell för att säkra vårdkedjan efter hjärnskadorna. Möjligheterna till utredning och behandling är därmed oförutsägbar och kan resultera i en ojämlig vårdssituation där vissa patienter får insatser och andra inte.

Syfte: Vi vill bidra till en utformning av nationella riktlinjer för alla barn och unga som tillhör målgruppen med förvärvade hjärnskadorna.

Metod: Därför presenterar vi en modell som används på Regionhabiliteringen vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus i Göteborg för utredning och påbörjad rehabilitering efter avslutad medicinsk behandling. Modellen beskriver även uppföljande insatser.

Resultat och slutsats: Vi inbjuder till en workshop med intresserade deltagare på Habilitering 2018 för att presentera vår utredningsmodell, dela erfarenheter och få synpunkter på det fortsatta utvecklingsarbetet. Det övergripande syftet är att bidra till en värdeskapande habilitering ur ett livsperspektiv för barn och ungdomar med förvärvad hjärnskada.

Kontaktperson - E-post: asa.fyrberg@vgregion.se

WS12 - IMITATIV RESPONS ÖKAR SMÅ BARNS FÖRMÅGA TILL DELAD UPPMÄRKSAMHET

Birgitta Spjut Janson

Regionhabiliteringen, Göteborg

För att ett socialt samspel mellan människor ska utvecklas behövs en gemensam uppmärksamhetsfokus. Hos små barn startar detta redan vid födsel genom att barnet söker ögonkontakt med sin förälder. Hos barn med ASD är förmågan till gemensamt uppmärksamhetsfokus nedsatt. Därför är det av vikt att undersöka om detta kan utvecklas. I studien erbjöds 21 barn interventionen Imitativ Respons under 12 veckor, de jämfördes med 19 barn som erhållit Intensiv inlärning för små barn med ASD (IBT) under samma tidsperiod.

Imitativ Responsiv (IR), har utvecklats här i Göteborg, likande metoder finns i andra delar av världen. IR är en fokuserad strategi, en strategi av imitation används. Grunden är att den vuxna imiterar barnets rörelser, gester, ljud och ansiktsuttryck. Detta leder till att barnet lär sig att initiera i kommunikation och att visa intresse för det den vuxne svarar. Under den efterföljande ettårsperioden fick alla barn IBT.

Resultatet av studien visade att under en kort 12 veckors period finns inga signifikanta skillnader mellan barnens utveckling av interpersonella relationer, lek, imitation och språk. I den efterföljande slutmätningen visar sig att de barn som erbjudits IR har utvecklats i sin förmåga att ha gemensamt uppmärksamhetsfokus vilket inte skett hos barnen som erhållit IBT.

Kontaktperson - E-post: birgitta.spjut@vgregion.se

WS13 NAVIGATOR ACT- FÖR FÖRÄLDRAR TILL BARN MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING SAMT TILLHÖRANDE GRUPPLEDARUTBILDNING - UPPLÄGG FÖR

Bella Berg¹, Tina Holmberg Bergman¹, Elina Renhorn², Tatja Hirvikoski³

¹Habilitering och Hälsa, Stödenheten, Stockholm, ²Karolinska institutet, Stockholm, ³Habilitering och Hjälpmedel, FoU, Stockholm

Bakgrund: Föräldrar till barn med funktionsnedsättning upplever stress, nedstämdhet och oro, vilket bidrar till undvikande av svåra känslor, rigida beteenden i föräldraskap och psykisk ohälsa. Habilitering och Hälsa i Stockholm har utvecklat en ACT-baserad gruppbehandlingsmanual Navigator ACT för att möta målgruppens behov.

Syfte: Vi kommer att presentera upplägg och innehåll för Navigator ACT-grupper som syftar till att öka beteendemässig flexibilitet och psykologiskt välmående hos föräldrar till barn med funktionsnedsättning. Vi beskriver även upplägget för tillhörande gruppledarutbildning.

Metod: Navigator ACT är en behovsbedömd gruppbehandling bestående av 5 sessioner med hemuppgifter och en återträff. Den sträcker sig över 10-12 veckor. Insatsen genomförs med hjälp av psykoedukation, upplevelse- och exponeringsbaserade övningar i medveten närvaro och acceptans samt beteendeförändringsstrategier. Habilitering och Hälsa erbjuder en Navigator ACT gruppledarutbildning där blivande gruppledare i en parallell process håller en grupp. Vi utvärderar nu gruppen/behandlingen i ett forskningsprojekt i samarbete mellan Habilitering och Hälsa och KIND, Karolinska Institutet.

Resultat: Resultat från öppna forskningsstudien presenteras som poster. I denna workshop kommer vi fokusera på insatsen som sådan, erfarenheter från föräldrar och från gruppledare. Det kommer att finnas utrymme för diskussion och reflektion med workshopdeltagare.

Slutsats: Navigator ACT verkar fungera bra som insats i habiliteringsverksamhet för att främja flexibilitet och psykisk hälsa hos föräldrar. Implementeringen underlättas av den strukturerade gruppledarutbildningen.

Kontaktperson - E-post: bella.berg@sll.se

WS14 - STRUKTURERAD ANALYS FÖR 24H POSITIONERING

*Helena Nantin, Maria Rosengren
Bou, Region Skåne, Malmö*

Bakgrund: Rapporten beskriver ett strukturerat arbetssätt för anpassad positionering åt barn med rörelsehinder. Barnets positioner analyseras av ett tvärprofessionellt team. Målsättningen är att få svar på hur barnet kan sitta/ligga så aktivitet och delaktighet underlättas samtidigt som felställningar och smärta motverkas. Analysen ger en helhetsbild av barnets förutsättningar och är ett viktigt underlag vid utprovning av positioneringshjälpmedel.

Syfte: Tydliggöra processen för "24h positionering" som det är utformat vid Bou i Malmö

Metod: Målgruppen för Strukturerad analys för 24h positionering är alla barn med rörelsehinder som tillhör Bou i Malmö. Målgruppen för vårt FOU-arbete är Ledning och kolleger inom Bou i Skåne. Resultatet är arbetssättet som utvecklats i Malmö. Fokus är att beskriva innehållet i arbetssättets olika steg.

Resultat: Analysen sker i barn- och ungdomshabiliterings regi och deras lokaler. Analysteamet består av sjukgymnast och arbetsterapeut från Bou. Vid analysen är barnets ansvariga terapeuter och aktuell hjälpmedelskonsulent med. Det som utmärker arbetssättet är fördjupad analys på kroppsstruktur och funktionsnivå i kombination med aktivitets och delaktighetsperspektiv.

Slutsats: Analysen för 24h positionering ger kunskap om barnets förutsättningar på kroppsstruktur- och kroppsfunktionsnivå, om hur möjlighet till aktivitet och delaktighet stärks. Fungerar även som pedagogiskt forum för att ge föräldrar och barnkunskap kring vad som krävs för att förebygga felställningar. Arbetssättet är

tidsbesparande då det vid ett analystillfälle blir tydligt hur stöd ska ges för en gynnsam position i liggande och sittande.

Kontaktperson - E-post: helena.nantin@skane.se

WS15 – EBH-RAPPORT TAL OCH ORAL SENSOMOTORISK INTERVENTION. BEHANDLING VID TALAVVIKELSER, SVÄLJSVÅRIGHETER, SALIVLÄCKAGE OCH ORALA OVANOR.

Corinna Krussenberg¹, Agneta Rubensson²

¹Region Skåne ²Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus

Bakgrund och syfte: Gruppens uppdrag var att söka och kritiskt granska det vetenskapliga underlaget för olika typer av sensomotorisk intervention vid tal- och oralsensomotoriska avvikelser inklusive sväljsvårigheter, salivläckage och orala ovanor hos barn från 3 års ålder, ungdomar och vuxna inom habiliteringen. Ytterligare syfte var att ge rekommendationer om evidensbaserade arbetsätt för att förbättra eller bibehålla tal- och orala sensomotoriska funktioner hos personer med dessa funktionsnedsättningar. Resultatet sammanfattades sedan i en rapport.

Metod: Rekommendationerna i rapporten baseras på en granskning av totalt 100 studier varav 51 inom området tal, 38 inom sväljsvårigheter och 11 inom salivläckage och orala ovanor. Rekommendationerna i rapporten bygger på det sammanvägda vetenskapliga underlaget för respektive metod, funktionsområde och patientgrupp.

Resultat: För flera av metoderna är det totala antalet medverkande individer lågt men resultaten är jämförbara. I de fall där det finns ett samstämmigt positivt resultat för en metod har det bedömts stärka det sammanvägda vetenskapliga underlaget. Rekommendationerna grundar sig på måttligt starkt eller begränsad vetenskapligt underlag.

Slutsats: Rapporten visar på flera metoder som har evidens och som behöver implementeras i det logopediska arbetet inom habilitering. Rapporten bekräftar behovet av randomiserade och kontrollerade studier när det gäller tal- och oralsensomotorisk behandling inom habiliteringsverksamheten, vilket tidigare påtalats i flera systematiska översikter (McCauley, 2009; Morgan et al., 2012; Morgan & Vogel, 2008, 2009; Walshe et al., 2012a).

Kontaktperson - E-post: agneta.rubensson@vgregion.se

WS16 - REHABILITERING AV BARN MED FÖRVÄRVAD HJÄRNSKADA

Catherine Aaro Jonsson¹, Helene Lidström²

¹Barn- och Ungdomshabiliteringen, Östersund, ²Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier, Linköpings universitet, Lidköping

Bakgrund: En ganska ny grupp inom barn- och ungdomshabiliteringen är barn med förvärvad hjärnskada som uppstått i olyckor, genom sjukdomar eller påfrestningar. Förvärvad hjärnskada kan leda till kognitiva och motoriska funktionsnedsättningar och kan medföra beteendeförändringar. Det nyss vanliga livet förändras drastiskt och behovet av rehabilitering är påtagligt. Hur skiljer sig rehabilitering från habilitering?

Syfte: Utifrån beprövad erfarenhet och vetenskapligt stöd beskriva likheter och skillnader mellan rehabilitering och habilitering och ge kunskap om rehabilitering i tidigt och sent skede, vid svårare och lättare skador, samt ge exempel på hur arbetet kan organiseras inom barnhabiliteringen. Syftet är också att i workshopform diskutera erfarenheter kring frågor som kan bli aktuella inför eller i arbetet med barn med förvärvade hjärnskada.

Metod: I ett nationellt pågående projekt, Modellprojektet arbetar brukare och professionella tillsammans under tre år för att människor ska kunna få tillgång till individanpassad långsiktig rehabilitering efter traumatisk hjärnskada. Data har samlats via vetenskaplig litteratur, kliniska rapporter, intervjuer med föräldrar (n=9), journalgenomgång och skattning av rehabiliteringsbehov via bedömningsinstrumentet CFFS (n=38). Analys av all insamlad data sker i respektive processgrupp, såsom "Medicinska Insatser barn" och "Stöd skola/fritid".

Resultat: Projektets treåriga arbete kommer att redovisas i sju separata rapporter med rekommendationer för hur vi i Sverige kan gå framåt för att säkra jämlik tillgång till rehabilitering och stöd efter traumatisk hjärnskada, oavsett boendeort.

Slutsats: Vi har i Sverige goda statliga, kommunala och landstingsbaserade möjligheter att uppnå lagens föreskrifter om kvalitativ och jämlik rehabilitering efter traumatisk hjärnskada, men kunskap kring rehabilitering och samarbete behövs.

Kontaktperson - E-post: catherine.aaro.jonsson@regionjh.se

WS17 - INTERNETFÖRMEDLAD PSYKOEDUKATION FÖR UNGDOMAR MED HÖGFUNGERANDE AUTISMSPEKTRUMTILLSTÅND: SCOPE

Are Mellblom¹, Elisabet Norman Claesson¹, Anna Backman², Tatja Hirvikoski²

¹Internethabiliteringen, Habilitering & Hälsa, SLSO, Stockholm, ²FoUU-enheten, Habilitering & Hjälpmedel, SLSO/KIND, KI, Stockholm

Bakgrund: Psykoedukation för ungdomar och unga vuxna med autismspektrumtillstånd (AST) kan öka kunskapen om funktionsnedsättningen och acceptansen av diagnosen. Ett problem för många ungdomar är att tillgängligheten till psykoedukation är begränsad. För att öka tillgängligheten för denna grupp utvecklas nu en internetförmedlad psykoedukativ kurs som heter SCOPE.

Syfte: Vi utvärderar SCOPEs genomförbarhet, deltagartillfredsställelse och effekt. Vi undersöker kunskapsintag, psykiska mående, livskvalité samt acceptans av AST-diagnosen.

Metod: Den psykoedukativa internetkursen SCOPE riktar sig till ungdomar 16-25 år. Kursen ska ge information om svårigheter och egenskaper som är typiska vid AST och ge deltagarna tillfälle att reflektera kring deras karaktärsdrag. Deltagarna har veckovis kontakt med en utbildad handledare som vägleder dem. SCOPE erbjuds på den nationella e-tjänsteplattformen Stöd och Behandling.

SCOPE utvärderas i två faser: en första pilotstudie med öppen design är avslutad (n=28), och sedan en randomiserad kontrollerad studie (RCT) som påbörjades 2016 (hittills n=58). I RCT-fasen lottas deltagarna till: SCOPE-kurs, självstudier eller väntelista. De två sistnämnda erbjuds deltagande i SCOPE efterföljande termin.

Resultat: Presentationen kommer beskriva kursen: upplägget, innehållet och erfarenheter från handledare och kursdeltagare. Vi kommer att visa resultat ur pilotstudien samt preliminära analyser ur RCTn.

Slutsats: Ambitionen är att kunna utvärdera genomförbarheten, effekten och säkerheten av en efterfrågad men ännu inte beforskad typ av insats för ungdomar med AST. Kursen kan därmed öka tillgängligheten till psykoedukation för personer som av olika skäl inte nyttjar traditionell hälso- och sjukvård eller bor i geografiska områden där tillgänglighet till habiliteringsinsatser är begränsad.

Kontaktperson - E-post: are.mellblom@sll.se

WS18 - FÖRÄLDRARS ENGAGEMANG FÖRBÄTTRADE INFORMATIONEN OM HABILITERINGENS STÖD TILL FÖRÄLDRAR!

Anna-Maria Norén¹, Maria Johansson², Marie Winald Karlström³

¹Habiliteringscentrum Region Jönköpings län, Jönköping, ²RCSO/Qulturum Region Jönköpings län, Jönköping,

³Patientföreträdare, Jönköping

Bakgrund: Habiliteringscentrum utvärderar föräldrastödet via enkäten MPOC i kvalitetsregistret HabQ. Svarefrekvensen är sjunkande och medarbetare upplever svårigheter att informera om föräldrastödet. Projektet genomfördes i ett kvalitetsregisterbaserat förbättrings nätverk tillsammans med HabQ, med stöd av Registercentrum sydost. I tidigare nationellt förbättringsprogram var det en utmaning att få till patientmedverkan, därför prioriterades patientmedverkan i detta projekt.

Syfte: Att undersöka vilken information föräldrarna uppfattat att de fått om föräldrastödet, hur de önskar få den, samt hur de önskar svara på enkäter.

Metod: Tre fokusgruppsintervjuer genomfördes och en informationsbroschyr om habiliteringens stöd till föräldrar togs fram. Regionens patientföreträdare, Marie Winald Karlström, var delaktig under hela processen och bidrog med synpunkter på språk och innehåll.

Resultat: Broschyren bidrar till att tydliggöra föräldrastödet och underlättar för medarbetarna att ge informationen. Implementering av broschyren pågår i verksamheten. Föräldrarna önskar besvara enkäter i samband med besök. Svarefrekvensen fortsätter följas.

Slutsats: Informationen om föräldrastöd måste erbjudas på olika sätt, via internet, muntligt och på papper. Informationen behöver upprepas. Enkäter besvaras bäst på plats, på avsatt tid.

I samtalen med föräldrar och patientföreträdare har vi förstått mer om vad som är värdeskapande för våra föräldrar och hur de uppfattar habiliteringens insatser. De personliga mötena har bidragit till ett gemensamt lärande för medarbetare, föräldrar och patientföreträdare.

Genom dialogen med Marie fördjupades lärdomarna, både om projektets syfte och vilken nytta vi har av patientmedverkan i större perspektiv. Vi har inspirerats av metoden och vill fortsätta byta erfarenheter med patientföreträdare och andra nätverk.

Kontaktperson - E-post: anna-maria.noren@rjl.se

WS19 - INTRODUKTION TILL MMCUP, UPPFÖLJNINGSPROGRAM OCH NATIONELLT KVALITETSREGISTER FÖR PERSONER MED RYGGMÄRGSBRÅCK

Ulrica Jonsson¹, Kerstin Arph- Hammargren², Susanne Kjellman³, Monica von Heijne⁴, Lena Westbom⁵

¹Vuxenhabiliteringen Göteborg, Göteborg, ²Vuxenhabiliteringen Skåne, Lund, ³Vuxenhabiliteringen Jämtland, Östersund, ⁴Vuxenhabiliteringen, Karolinska Universitetssjukhuset, Stockholm, ⁵Barnneurologi Skåne Universitetssjukhus, Lund

Bakgrund: Vuxna med ryggmärgsbråck (MMC) är en liten patientgrupp med omfattande, livslångt behov av stöd. För att lyckas att ge rehabilitering med engagemang, värde och mening för livet behövs kunskap om de många svårigheter personer med ryggmärgsbråck lever med, och en struktur för regelbunden uppföljning.

Vanliga symtom vid ryggmärgsbråck:

- Exekutiva svårigheter, med eller utan utvecklingsstörning.
- Förlamning och känselnedsättning, gångsvårigheter, sittsvårigheter, skolios.
- Urin- och avföringsinkontinens, urinvägsinfektioner, förstoppning
- Hydrocefalus-shuntproblem
- Svårläkta trycksår

Främsta orsaken till behovet av strukturerad uppföljning inom rehabiliteringen, är patientgruppens exekutiva funktionsnedsättningar, med svårigheter att ta initiativ och få saker gjorda. Risken för allvarlig sjukdom och död till följd av missade dagliga rutiner, bristfälliga hjälpmedel eller svårigheter att få rätt vård, är förhöjd under hela livet. Behovet av kunskapsförmedling till patient och omgivning, kognitions- och förflyttningshjälpmedel, anpassningar och stöd i vardagsrutiner, vård- och myndighetskontakter är omfattande och återkommande.

MMCUP (MMC Uppföljnings Program) innefattar:

- Checklista - kvalitetssäkring av vården för den enskilde
- Nationellt kvalitetsregister - likvärdig vård över hela landet
- Forskningsdatabas - ny kunskap förbättrar behandling

Uppföljningsschema och formulär att använda som checklista vid patientbesöket, och vid inmatning i forskningsdatabasen finns på mmcup.se

Syfte: Att introducera rehabiliteringspersonalen i användandet av MMCUP. Att genom MMCUP förmedla kunskap och förståelse för personer med ryggmärgsbråck och deras behov.

Metod: Tillsammans gå igenom undersökningsfynd hos patientfall och mata in i databasen. Reda ut frågor som uppstår. Fånga upp reflektioner från deltagarna inför fortsatt utvecklingsarbete.

Resultat: Patienternas möjlighet till liv med hälsa och mening förstärks genom att rehabiliteringspersonalen får ökad kunskap och verktyg för strukturerad uppföljning.

Kontaktperson - E-post: ulrica.jonsson@vgregion.se

WS20 - DELAKTIG I ÖGONBLICKET

Eva Holmqvist, Sandra Derbring, Sofia Wallin

Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Dart, Göteborg

Bakgrund: Ögonstyrning av dator är en relativt ny teknik som kan ge barn med omfattande funktionsnedsättning möjligheter till delaktighet i vardagliga aktiviteter. Att anpassa en ögonstyrningsdator kräver tid och kunskap. Andelen barn och ungdomar som får ögonstyrd dator förskriften ökar, men det finns osäkerhet och okunskap om hur man gör, vilken tid som krävs och vilken nytta det ger barnen.

Syfte: Syftet med projektet har varit att utforma ett informationsmaterial om metodik för användning samt färdiga programvaruanpassningar, för att underlätta utprovning, inträning och användning av ögonstyrd dator. Målgruppen är barn och ungdomar med flerfunktionsnedsättning, med svåra motoriska, kommunikativa och kognitiva nedsättningar.

Metod: Utarbetande av informationsmaterial inklusive videofilmer, samt Anpassningar i programvarorna Grid3 och Communicator5. Arbetet har skett i samråd med referensgrupp. I arbetsgruppen har logoped, arbetsterapeut samt tekniker vid Dart deltagit.

Resultat: Informationsmaterial om hur en ögonstyrd dator fungerar, för vem den kan passa och tips för hur man provar ut dator finns tillgängligt på Darts hemsida. Det finns färdiga användarpaket med innehåll för kommunikation, lek, fritid och lärande.

Dessa är riktade till barn med flerfunktionsnedsättning på nio olika nivåer, utifrån kommunikativ och styrsättsmässig förmåga.

Slutsats: Ett material som beskriver metodik för utprovning och användning är ett stöd för föräldrar och personal runt om i landet. Tillgång till färdiga Anpassningar är till hjälp för att komma igång med användning, och spar mycket tid för personer i barnets nätverk. Detta kan underlätta för barn med flerfunktionsnedsättning att få tillgång till ögonstyrd dator och därmed ökade möjligheter till självständighet, delaktighet och lärande.

Kontaktperson - E-post: eva.holmqvist@vgregion.se

WS21 – PROFESSIONELL MOGNAD – DEN IDEALISKA TEAMMEDARBETAREN

Ingela Thylefors, leg. Psykolog och docent

Specialisering inom arbets- och organisationspsykologi

WS22 - KOGNITIV BEDÖMNING AV BARN OCH UNGA MED CEREBRAL PARES ELLER MYELOMENINGOCELE

Ann Alriksson-Schmidt¹, Barbro Lindquist², Åsa Korsfeldt³

¹Region Skåne, Skånes Universitetssjukhus, Institutionen för Kliniska Vetenskaper, Lund (CPUP), ²Habiliteringen Halmstad, ³Barn- och ungdomshabiliteringen, Jönköping

Bakgrund: Cerebral pares (CP) och myelomeningocele (MMC) anses generellt vara funktionsnedsättningar som påverkar motoriken. Men i de flesta fall är kognitionen också påverkad i någon mån vilket kan ha långtgående konsekvenser i det dagliga livet. Den nordiska brukarorganisationen CP Norden föreslog 2012 att en arbetsgrupp av psykologer skulle tillsättas för att arbeta fram en kognitionsmodul att implementera i det nationella kvalitetsregistret CPUP. Resultatet blev CPCog, en modul som numera är tillgänglig i både CPUP och MMCUP

Syfte: I denna workshop presenteras aktuell kognitionsforskning och diskuteras tidpunkter och metoder gällande kognitionstestning av barn och unga med CP eller MMC. Den relativt nya kognitionsmodulen som ingår i de nationella kvalitetsregistren CPUP och MMCUP presenteras också. Interaktion med publiken kommer att uppmuntras och syftet är framförallt att informera.

Slutsats, nytta och värde: CPUP och MMCUP är väl förankrat hos många professioner såsom fysioterapi och arbetsterapi på de svenska habiliteringarna. Psykologer är dock en ny profession för dessa uppföljnings program och det finns många frågor gällande CPCog. Denna workshop erbjuder en möjlighet att lära sig mer om kognitionstestning inom ramen för CPUP och MMCUP. Målgruppen är psykologer, habchefer eller andra som är intresserade av CP och MMC och kognition.

Kontaktperson - E-post: ann.alriksson-schmidt@med.lu.se

WS23- ETT GOTT LIV – FÖR ALLA: WORKSHOP OM BEMÖTANDE OCH SAMVERKAN FÖR ATT HELA FAMILJEN SKA KUNNA LEVA ETT GOTT LIV

Lotta Frécon¹, Anna Pella²

Förälder, författare och initiativtagare Gott liv för alla¹, Förälder, pedagog samt workshopansvarig Gott liv för alla²

Bakgrund: När ett barn föds med flerfunktionsnedsättning involveras många olika aktörer inom vård och omsorg. Det påverkar också alla familjemedlemmars liv i mycket hög grad. Beroende på vilket stöd barnet, syskon och föräldrar får påverkas möjligheterna till ett gott liv – för hela familjen. Forskning visar att antalet skilsmässor och förekomsten av utbrändhet och depression är högre i dessa familjer och att både yrkesliv och det sociala livet påverkas märkbart, liksom att barnets mående i hög grad är kopplat till hur mycket tid och energi som föräldrarna lägger ned. Ett bra bemötande och stöd – med direktsamverkan mellan aktörerna – liksom ett helhetsperspektiv på alla familjemedlemmar, är viktiga friskfaktorer som kan bidra till ett gott liv för hela familjen.

Syfte: Med hjälp av workshops för professionella och anhöriga vill vi öka kunskapen om vad familjer behöver för att kunna leva ett gott liv. Det handlar om att skapa förståelse hos professionella men också att få anhöriga att under konstruktiva, pedagogiska former, hitta verktyg för ett gott liv.

Metod: Vi vill utifrån boken "När du ler stannat tiden" erbjuda workshops till anhöriga och yrkesverksamma. Genom att varva gruppsamtal med olika rollspel och övningar kommer deltagarna att ges inblick i de faser många familjer som har ett barn med flerfunktionsnedsättning går igenom, och hur ett bra professionellt bemötande med tvärvetenskaplig samverkan skulle kunna se ut.

WS24 - ATT ARBETA PERSONCENTERAT INOM BARN OCH UNGDOMSHABILITERING

Marie Peny-Dahlstrand¹, Ann-Marie Öhrvall², Michaela Munkholm³, Helene Lidström³

¹Regionhabiliteringen, Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus, Göteborg, ²Karolinska Institutet, Stockholm,

³Linköpings Universitet, Norrköping

Bakgrund: Att arbeta personcentrerat inom barn- och ungdomshabilitering är det möjligt? Barnkonventionen och patentlagen tydliggör barnets rättigheter inom vård och habilitering. Sedan lång tid har familjecentrerat arbetssätt varit dominerade inom habiliteringsverksamhet. Kan familjecentrering och personcentrerat komplettera varandra?

Syfte: Syfte med detta seminarium är att problematisera och diskutera vad personcentrerat i arbete med barn och ungdomar kan innebära, och att presentera behandlingsmodeller och bedömningsinstrument som låter barnet komma till tals.

Resultat: Det finns idag inom habilitering ett antal skattningsskalor och bedömningsinstrument som är framtagna för att tydliggöra barnets egen uppfattning om sina möjligheter och svårigheter i aktiviteter i vardag, lek och skola. De används också vid målsättande. Exempel på sådana instrument är Perceived Efficacy and Goal Setting (PEGS), Barns mening om aktivitet (COSA-S), Bedömning av anpassning i skolmiljön (BAS) och Canadian Occupation Performance Measure (COPM). Men räcker det att använda bedömningsinstrument för att arbeta personcentrerat? Vilka behandlingsmodeller och förhållningsätt kan vi använda? En personcentrerad metod, Cognitive Orientation to daily Occupational Performance (CO-OP) kommer vara utgångspunkten för diskussioner om förhållningsätt i behandling. Workshopen är beroende av deltagarnas aktiva medverkan, som uppmanas att delge egna eller andra exempel på instrument/modeller för att öka kunskapen om personcentrerat inom habilitering.

Slutsats/Seminariets nytta för habilitering: Genom att diskutera och dela erfarenheter av personcentrerat när personen vi arbetar med är barn eller ungdomar, kan förutsättningar skapas hos habiliteringens medarbetare för att involvera barnet i sin behandling på flera plan och därmed låta barnet själv vara aktör.

Kontaktperson - E-post marie.peny-dahlstrand@vgregion.se

POSTERS

P1 - KOMMUNIKATION OCH LEK – NYCKELN TILL FRAMGÅNG!

*Lena Nilsson, Marie Åberg, Ingela Stenqvist Norén
Hälsa och habilitering, Region Uppsala, Uppsala*

Bakgrund: Vi har sedan 20 år tillbaka utrett och behandlat små barn med autism och vi har de senaste fem åren samarbetat med barnhälsovården för att så tidigt som möjligt fånga upp barn med sen kommunikationsutveckling för att kunna påbörja insatser. Vi såg ett behov av att utveckla och förnya vårt material för att på bästa sätt nå ut med kunskap och strategier. Detta möjliggjordes då vi hösten 2017 fick statliga priopengar som kunde användas i detta projekt.

Metod: Tillsammans med Byrå4 har vi tagit fram illustrationer, nytt format till pp, häften och broschyrer till vår föräldra- och personalutbildning som vi har inom ramen för vår Autismintervention – Mångsidig intensiv beteendeträning för förskolebarn. Tillsammans med filmbyrån Populate tog vi fram en film om habiliteringens Autismintervention. Vi ville också att delar av detta materialet skulle finnas tillgängligt långt innan barnet är aktuell på habiliteringen och tog därför själva fram broschyrer, häften och faktablad som finns samlat på en ny webbsida.

Resultat: Vi har tagit fram ett stort material av broschyrer, faktablad, film och en webbsida som vänder sig till alla som är intresserade av kommunikation och lek. Vi har även tagit fram ett helt nytt material i form av pp, häften, broschyr och film till habiliteringens autismintervention.

Slutsats: Vårt nya material som dels är tillgängligt på webben och det material vi tagit fram till autisminterventionen bidrar till att vi når ut till fler och har också blivit viktigt för att kvalitetssäkra habiliteringens insatser och på så sätt bidra till mer jämlik vård.

Kontaktperson - E-post: lena.a.nilsson@region uppsala.se

P2 - FRÅN EBH-RAPPORT TILL UTVÄRDERAD PRAKTIK. RESULTAT FRÅN HABQ ÅRSRAPPORT 2017 SOM UNDERLAG FÖR UTVECKLINGSARBETE

Gunilla Rydberg¹, Pia Ödman², Nils Haglund³, Carina Folkesson⁴

¹BoU Malmö, ²Linköpings universitet, IMH, Avd för fysioterapi, Linköping, ³Barn- och ungdomshabiliteringen Skåne, Lund, ⁴Habiliteringscentrum, Umeå

Bakgrund: I Nationellt kvalitetsregister för habilitering (HabQ) har data samlats sedan 2005(CP), 2011 (autism) och 2013 (föräldrastöd). Datamängden har ökat successivt och det är nu dags att gå från registrering till användning av data för att förbättra habiliteringens insatser till barn och föräldrar.

Syfte: Att redovisa resultat från HabQ för 2017 samt ge exempel på hur dessa kan användas i utvecklingsarbetet i den lokala habiliteringsenheten.

Metod:

Vi redovisar resultat på nationell och regional nivå för de viktigaste kvalitetsindikatorerna för föräldrastöd, autism och cerebral pares från 2017 års databas. Exempel på utvecklingsarbete utifrån HabQ-resultat redovisas.

Resultat: Resultat från 2017 för de landsting/regioner som rapporterat i modulen för barn med cerebral pares (4 st), för barn med autism (12 st) samt i modulen föräldrastöd (15 st) kommer att sammanställas i Årsrapport 2017. De viktigaste resultaten belyses under seminariet. Resultat från tidigare år indikerar att det finns utmaningar när det gäller kvalitet och i vilken utsträckning rekommenderade metoder används. Exempel på initiativ för förbättrade arbetssätt kommer att presenteras.

Slutsats: Syftet med HabQ är att registrerade data ska ge underlag för verksamheterna för att synliggöra brister i kvaliteten i insatserna och när rekommenderade metoder inte erbjuds som det var tänkt. Genom att systematiskt använda HabQ-data på enhetsnivå i utvecklings- och förbättringsarbete kan barn och familjer liksom habiliteringspersonal få nytta av resultaten.

Kontaktperson - E-post: Gunilla.Rydberg@skane.se

P3 - HUR DE KOGNITIVA FÖRMÅGORNA FÖR PERSONER MED CP-SKADOR FÖRÄNDRAS ÖVER TID

Marianne de Blanck Wiren¹, Jonas Oskarsson²

¹Vuxenhabiliteringen i Sydvästra Skåne, Malmö, ²Barnhabiliteringen i Malmö

Bakgrund: På Vuxenhabiliteringen ser vi kognitiva svårigheter hos vuxna med CP-skador och normalbegåvning.

Syfte: att undersöka hur de kognitiva förmågorna förändras över tid hos en grupp deltagare från att de är barn och tonåringar tills de är unga vuxna.

Metod: En longitudinell studie av ett antal test som utfördes på en grupp deltagare med CP-skada av hemiplegityp under 2003 och 2014. Fem individer ingår i studien. Begåvning, exekutiva funktioner och minne testades.

Resultat: på gruppnivå visar att begåvningsnivån är densamma 2003 och 2014. Resultatet i det verbala indexet hade sammantaget förbättrats vid uppföljningen och i indexet för perceptuell organisation samt index för uppmärksamhet och snabbhet hade resultatet sammantaget försämrats. Testresultaten för exekutiva funktioner visar på låga resultat både 2003 och 2014. Sammantaget förbättrades de dock något vid uppföljningen. Det samma gäller resultaten för minnestesten, där det finns ett lågt utgångsläge och en tendens till en svag förbättring. Testresultaten påvisar samtidigt en stor spridning där vissa deltagare förbättras och andra försämrats.

Slutsats: Studien bygger på få resultat och resultaten kan endast ge en indikation på vilka kognitiva förmågor som riskerar att försvagas i ung ålder hos personer med CP. Det är viktigt med neuropsykologiska undersökningar i vuxen ålder för personer med CP-skador.

Nytta: Att Vuxenhabiliteringen får ett grepp om hur de kognitiva förmågorna förändras över tid för personer med CP-skador.

Kontaktperson - E-post: marianne.wiren@skane.se

P4 - HANDEDNING INOM LSS-VERKSAMHETER

Barry Karlsson

Hälsa och habilitering, Uppsala

Ett gott handledarskap styrker medarbetarnas förmåga att bemöta brukare eller patienter genom att söka efter förmågor, skapa tilltro till att det i varje given stund alltid finns något som kan göras för att det ska bli bättre. Detta sker genom grundläggande respekt för människor i ett möte där man empatiskt vill förstå personen som levande nyfiken människa – hur hon känner, tänker, vilket problem hon upplever som unik individ.

Syfte: Syftet med denna presentation är hur vi som handledare kan hjälpa till att öka personalen tilltro på egen förmåga att hitta lösningar, funktionsanpassa insatser och undvika kunskapsfällor och begränsningstänkande. Restriktioner, eller begränsningar, är ibland omformulerade i oklara dimridåer av regler och normer – som i vissa lägen kan vara adekvata, men när frågan gäller normalisering, delaktighet och inkludering, blir frågan viktig att analysera.

Kontaktperson - E-post barry.karlsson@regionupsala.se

P5 - FRÅN SPECIALISTHABILITERING TILL FUNGERANDE VARDAG - HUR ÅSTADKOMMER VI DET?

Anna Kågeson, Lijana Sahlsten, Samuel Lundström

Gröna Villan; LSS-boende, Trollhättan

Bakgrund: Den specialiserade habiliteringen arbetar utredande och behandlande genom insatser som; stärker och förbättrar funktioner; ger verktyg, strategier och kompenserar funktionsnedsättning; leder till aktivitet och förutsättningar för delaktighet; är framtidsinriktade. Vem är mottagaren förutom patienten?

Gröna Villan (GV) är ett LSS boende som riktar sig till ungdomar med ASD. Boendet är en dygnet runt verksamhet för pojkar och flickor i åldrarna 13-18 år eller så länge skolgången pågår. Förutom den diagnosspecifika problematiken har de flesta självskadebeteende, är utagerande, lider av förvirring, tvång och ångest. "Ett LSS-boendes främsta uppgifter är boende och omvårdnad. Med omvårdnad menas att ungdomen ska känna sig trygg och utvecklas fysiskt, psykiskt och socialt. Omvårdnaden ska bidra till att barnets eller ungdomens självkänsla och tilltro till den egna förmågan stärks". Räcker detta för att skapa en fungerande vardag? Ett LSS-boende har inget behandlingsansvar.

Syfte: Att få till en fungerande vardag. Diskussionsinlägg

Metod: För att nå dit krävs tydliggörande pedagogik/pedagogiskt arbetssätt. Tydliga individuellt formulerade mål, val av insatser/ åtgärder och uppföljning av måluppfyllelse.

Resultat: Mäts i förhållande till individuellt uppsatta mål.

LSS-boendets nytta och värde för ungdomen: Vi ser att värdet av att bo på GV är stort genom de måluppfyllelse-mätningar som görs. Viktigaste framgångsfaktorerna; pedagogiken, tydligheten och uthålligheten. Hur går det för dem som bor hemma?

Slutsats: Vad krävs av familjen/ ett boende för att lyckas? Hur får man till uthålligheten? Vem ansvarar för när förväntad effekt uteblir? Vad menas med behandling? Hur tar vi reda på om den specialiserade habiliteringens insatser verkligen landar i en fungerande vardag för individen? Utgångsmålet för alla ungdomar - att bo hemma.

Kontaktperson - E-post: anna.kageson@telia.com

P6 - WEBBASERAD FÖRÄLDRAUTBILDNING OM INTELLEKTUELL FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Jessica Carlsson¹, Cecilia Borgkvist²

¹Barn och ungdomshabiliteringen, Kristianstad, ²Barn och ungdomshabiliteringen, Malmö

Webbaserad föräldrautbildning för föräldrar till barn och ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning
Föräldrar till barn och ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning har behov av lättillgänglig och kvalitetssäkrad information om diagnosen och dess konsekvenser. En webbaserad föräldrautbildning om intellektuell funktionsnedsättning har tagits fram för att möta detta behov.

Målgrupp: Utbildningen vänder sig till föräldrar till barn och ungdomar med intellektuell funktionsnedsättning i åldern 0 till och med 17 år.

Bakgrund: För att stötta barnet/ungdomen i vardagen är det av yttersta vikt att personer som finns i barnets vardag vet vad de ska göra, hur och varför. En viktig del i detta är att föräldrar och andra som finns runt barnet har kunskap om diagnosen och dess konsekvenser.

Med stöd från Arvsfonden och i samverkan med FUB och Svenska Down föreningen har Habilitering och Hjälpmedel i Region Skåne tagit fram en webbaserad föräldrautbildning om intellektuell funktionsnedsättning. Webbutbildningen omfattar fem delar: Förstå barnets diagnos, Förstå barnets beteende, Fungerande vardag, Familjeliv samt Livets olika skeden

Kapitlen innehåller fakta och praktiska råd samt berättelser från familjer samt unga vuxna med egen diagnos som delar med sig utifrån egna erfarenheter. Innehållet presenteras i form av texter och filmer.

Utbildningen är tillgänglig via Habilitering och Hjälpmedels websida, Region Skåne.

Utbildningen ska användas tillsammans med och som ett komplement till den läroplanen på barn- och ungdomshabiliteringen. Föräldrar har där även har möjlighet att träffa andra föräldrar, diskutera aktuella frågeställningar och utbyta erfarenheter.

Utbildningen kommer kontinuerligt att utvärderas och revideras.

Kontaktperson - E-post: jessica.carlsson@skane.se

Lars Mullback

Mullback Assistans AB, Fristad

Hur rörelsehinder påverkar barns inlärningsförmåga, är inte utrett på akademisk nivå, men:

För:

- Autism/nps
- Utvecklingsstörning
- Synskadade
- Hörselskadade

Finns kunskap inom etablerad specialpedagogik, för:

- funktionsbister i undervisningssituationen,
- att stötta inläring av alla ämnen, därför att all utveckling indirekt påverkas av skadan.
- utveckling av svårigheter orsakade direkt av skadan

Konduktiv Pedagogik (KP) är den enda specialpedagogiska kompetens som tar hänsyn till hur RÖRELSEHINDER påverkar utvecklings- och inlärningsprocesser. KP är dock inte en allmän akademisk disciplin, utan finns endast vid ett fåtal högskolor utanför Sverige.

Mål för habiliteringen (HAB) vore därför att undersöka:

- hur ett rörelsehinder, påverkar ett barns inlärningsförmåga
- vilka specialpedagogiska insatser som skulle kunna stötta dessa barn ur ett helhetsperspektiv

Metod: Från sitt perspektiv som patient eller anhörig har ett 80-tal personer med egen erfarenhet av rörelsehinder fått beskriva det specialpedagogiska konceptet KP i bokserien; CP-upproret av Lars Mullback.

Resultat: Alla upplever KP som ett viktigt komplement till habiliteringens insatser som båda behövs. Ett stort problem är att HAB inte uppmärksammar efterfrågan av specialpedagogiska insatser. En orsak tycks vara språket.

Exempelvis ordet holistiskt.

- För HAB betyder det biopsykosocial enligt ICF definition,
- Medan det inom specialpedagogiken har en bredare och diffusare definition.

När HAB pratar om Empowermet samt Family Centred Medicine betyder det att familjen ska kunna välja och delta i insatserna.

Målgruppen blir dock ofta besviken när valen endast är möjliga mellan de insatser som HAB erbjuder, där specialpedagogik inte ingår.

Slutsats: Frågor väx om CP-skadade kunde få ett lättare liv om habiliteringens insatser kompletterades även med specialpedagogik enligt Konduktiv Pedagogik.

Kontaktperson - E-post: lars@mullback.se

P8 - DELAKTIGHET INOM HABILITERING OCH HJÄLPMEDEL I REGION SKÅNE

Stine Thorsted¹, Åsa Waldo²

¹Forsknings- och utvecklingsenheten, Rehabilitering och hjälpmedel, Region Skåne, Malmö, ²FoU, Rehabilitering och hjälpmedel, Region Skåne, Malmö

Bakgrund: Begreppet delaktighet är centralt för rehabiliteringspraktik och forskning om funktionsnedsättning, men kan kritiserats för att vara otydligt och svårt att operationalisera. Det finns anledning att definiera vad delaktighet innebär i olika sammanhang och vilka arbetsätt som gör det möjligt att stärka och följa upp patienters delaktighet på ett systematiskt sätt.

Syfte: Syftet är att utifrån en teoretisk genomgång av begreppet delaktighet belysa de arbetsätt som används inom Rehabilitering och Hjälpmedel i Region Skåne.

Metod: Metoden är deskriptiv och bygger dels på studier av aktuell forskning och interna dokument och dels på en genomgång av de formella verktyg som används i praktiken.

Resultat: Begreppsanalysen visar att förutsättningarna för delaktighet ligger både hos individen i form av vilja, förmåga, genomförande och upplevelse av delaktighet och i omgivningen som fysisk respektive social tillgänglighet och tillfälle. Analysen visar även att det är viktigt att skilja mellan delaktighet i olika kontexter, i rollen som medborgare, patient och privatperson. Delaktighet kan stärkas genom att individen får mer kunskap om sin funktionsnedsättning, sina styrkor och begränsningar, möjlighet att utveckla sin delaktighetskompetens och genom faktisk färdighetsträning.

Slutsats: Förvaltningen arbetar på olika sätt för att stärka patienters delaktighet. För att det ska vara framgångsrikt kan fyra viktiga förutsättningar preciseras:

1. De formella verktyg och arbetsätt som finns används i hela förvaltningen.
2. Medarbetarnas informella verktyg, som bottnar i beprövad erfarenhet, tas till vara.
3. Patientens upplevelse av delaktighet följs upp och utvärderas kontinuerligt.
4. Förvaltningen arbetar långsiktigt för att stärka och utveckla patientens delaktighetskompetens.

Kontaktperson - E-post: kirstine.thorsted@skane.se

P9 - HÄLSA OCH RÖRELSEGRUPP

Malin Frohm, Niklas Näverlo

Västerbottens läns landsting, Rehabiliteringscentrum, Södra Lappland, Lycksele

Bakgrund: Både forskning och klinisk erfarenhet visar att personer med en funktionsnedsättning generellt lider av onödig ohälsa.

Rehabiliteringscentrum arbetar med att förebygga ohälsan hos dessa personer. Verksamheten har utvecklat ett Hälsformulär som idag används som kartlägningsinstrument för att kartlägga brukarnas hälsa.

Syfte/Mål: Våren 2014 utvecklade vi i Södra Lappland en gruppverksamhet med syfte att förebygga ohälsa hos de brukare vi träffar.

Syftet var att väcka och skapa intresse för:

- god hälsa.
- goda matvanor.
- minskning av stillasittande.
- öka brukarnas intresse för vardagsmotion.

Metod: Träffarna innehöll både enklare teori och fysisk aktivitet, med fokus på aktiviteten.

Teoretiskt innehåll:

- hälsa
fysisk aktivitet
kost
- sömn
alkohol & tobak

Stress

Fysiska aktiviteter:

- kondition
- styrka
intervall

Resultat: Mycket positiv respons från gruppdeltagarna. Socialt stärkande, bra diskussioner utifrån teorin och personliga utmaningar. Brukarna har fått ökad insikt och nyfikenhet avseende fysisk aktivitet.

Vår projektidé och den positiva responsen från deltagarna har medfört att det idag erbjuds Hälso- och rörelsegrupper kontinuerligt inom Habiliteringscentrum i länet.

Slutsats: Det har fungerat bra med en grupp personer med olika funktionsnedsättning. Det är viktigt med god planering och anpassning av både det teoretiska innehållet och de fysiska aktiviteterna utifrån brukarnas olika förutsättningar.

Kontaktperson - E-post malin.frohman@vll.se

P10 - INFOTEKET OM FUNKTIONSHINDER - ETT VÄRDESKAPANDE KOMPLEMENT PÅ BASNIVÅ TILL HABILITERING PÅ SPECIALISTNIVÅ

Lars Österberg

Infoteket om funktionshinder, Region Uppsala, Uppsala

Bakgrund och syfte: Att i ett tidigt skede få egen kunskap om den egna eller närståendes funktionsnedsättning är en förutsättning för delaktighet och engagemang. Det ger stöd till att efterfråga de insatser man behöver och göra egna val.

Metod: Infoteket om funktionshinder är ett kunskapscenter som erbjuder personlig vägledning, litteratur, föreläsningar och kurser med inriktning på olika funktionsnedsättningar. Därutöver finns ett visningstorg som ger exempel på kognitivt stöd som underlättar i vardagen. Infoteket är öppet för alla men riktar sig framför allt till personer med funktionsnedsättning, anhöriga och till personal som i sitt yrke möter personer med funktionsnedsättning

Genom enkät och djupintervjuer har vi undersökt hur besökarna värdesätter infoteket, dess utformning, service och innehåll.

Resultat: Både enskilda och professionella är mycket positiva till infoteket och upplever stor nytta. Man beskriver en öppen och välkomnande plats där det finns mycket bra information på ett lättillgängligt sätt och där personalen är hjälpsam, kunnig, vänlig och professionell.

Slutsats: Genom att erbjuda kunskap inspiration och vägledning på en generell nivå utgör infoteket ett värdeskapande komplement till habiliteringens specialistverksamhet.

Kontaktperson - E-post: lars.osterberg@regionuppsala.se

P11 - FÖR TIDIGT FÖDD- MED EXTRA BAGAGE GENOM LIVET

Anna Thorell

Barn- och ungdomshabiliteringen, Alingsås

Bakgrund: Prematurfödda barn har en ökad risk att drabbas av hjärnskador vilket kan leda till CP, intellektuell funktionsnedsättning, autism eller blindhet. Dessa klassiska funktionsnedsättningar ses hos <10% av barnen. En betydligt större andel har mindre uttalade funktionsnedsättningar med bristande koordination och motorisk klumpighet, inlärningssvårigheter, svårigheter att tolka synintryck samt beteendeproblematik. Tillsammans utgör dessa svårigheter i många fall ett betydande och livslångt funktionshinder.

Syfte: Att undersöka hur miljön i livmodern och den för tidiga födseln påverkar barns utveckling. Vi letar efter tidiga markörer för att identifiera barn med behov av tidig utredning och intervention.

Metod: 83 prematurfödda barn (<34 graviditetsveckor), vars mammor haft för tidiga värkar/ för tidig vattenavgång, identifierades och barnen har följts upp till skolåldern. Miljön i livmodern har undersökts avseende infektion/ inflammation och de har genomgått omfattande testningar av motorisk- och intellektuell funktion,

synfunktion och beteende. För att hitta markörer för barn med risk för senare funktionspåverkan har vi även analyserat navelsträngsprover från ytterligare 90 prematurfödda barn.

Resultat: Vi har tidigare visat att nedsatt motorisk och intellektuell funktion var kopplat till bakterieförekomst i livmodern. Nu pågår analys av data avseende beteendeproblem och synfunktion.

Slutsats: för tidig födsel leder i många fall till komplexa funktionsnedsättningar som tillsammans utgör ett betydande funktionshinder. Trots livslånga konsekvenser lämnas många utan hjälp då de inte passar i dagens diagnosbaserade stödformer. Vår forskning bidrar till en ökad kunskap om dessa långsiktiga konsekvenser, men undersöker också bakomliggande riskfaktorer för att tidigt identifiera riskbarn. Det kan i sin tur leda till tidiga interventioner och möjligheter till ett gott liv för denna växande barngrupp.

Kontaktperson - E-post: anna.thorell@vgregion.se

P12 - SAMORDNAD BEHANDLING I GRUPP INOM HABILITERINGEN I VÄSTRA GÖTALAND

Carina Rudström¹, Kerstin Persson², Helena Mattiasson³, Emma Smedman⁴, Anna Lena Dolk⁵, Vailet Lindström⁶
¹Habiliteringen, Vänersborg, ²Habiliteringen barn och ungdom och vuxen, Vänersborg, ³Habiliteringen vuxen, Göteborg, ⁴Habiliteringen barn och ungdom och vuxen, Skövde, ⁵Habiliteringen barn och ungdom och vuxen, Borås, ⁶Habiliteringen barn och ungdom, Göteborg

Bakgrund: Under 2014 fick en arbetsgrupp inom Habiliteringen i Västra Götaland uppdraget att kartlägga och synliggöra nuläget för behandling i grupp inom Habiliteringen. Arbetsgruppen tog fram förslag till organisation som blev ett underlag för projektet BIG-behandling i grupp som startade i mars 2015.

Syfte: Syftet var att skapa en gruppverksamhet som stämmer överens med patientbehov och patientflöde, är kostnadseffektiv gällande resurser, att den är organiserad så att inte patientens geografiska tillhörighet avgör vad patienten kan erbjudas och att den har en logistik som är enhetlig, effektiv och patientsäker.

Metod: Två projektledare tillsammans med sju gruppsamordnare, med representation från alla huvudutbudspunkter, bildade ett nav för att hålla ihop projektet. Dessutom har alla behandlare, administrativ personal och chefer varit delaktiga.

Resultat: Habiliteringen i Västra Götaland har idag en samordnad behandling i grupp med gemensamma grupper, rutiner och flöden som är patientsäkra med en tillgänglighet för alla inom regionen.

Slutsats (nytta och värde för patienten): Patienter och deras närstående kan välja annan ort för att till exempel få snabbare insats eller en grupp som inte finns på "hemorten".

Patienter och deras närstående erbjuds grupper med god kvalitet då vi samlat hela regionens kunskap för att utveckla och skapa grupperna. Dessa utvärderas av såväl deltagare som personal och resultaten används i revideringar som görs regelbundet.

Kontaktperson - E-post: carina.rudstrom@vgregion.se

P13 - SMÄRTA HOS BARN OCH UNGA MED CEREBRAL PARES

Amanda Burman Rimstedt¹, Lena Westbom², Eva Nordmark³

¹Barn- och ungdomshabiliteringen, Malmö, ²Lunds Universitet, MMCUP, CPUP, Lund, ³Health and science center (HSC), Lund

Bakgrund: Barn med cerebral pares (CP) upplever mer smärta än barn utan CP. Smärtan blir vanligare ju högre GMFCS-nivå barnet har. Vanliga orsaker till smärta är höftluxation, dystoni och förstoppning. Smärta har negativa effekter på dagliga aktiviteter, delaktighet och mental hälsa. Föräldrar till barn med CP har beskrivit att deras barn inte får tillfredställande behandling varken vid akut eller kronisk smärta. Genom kvalitetsregistret och uppföljningsprogrammet CPUP har t.ex. smärtsamma höftluxationer kraftigt reducerats och svåra kontrakturer och skolioser har minskat.

Syfte: Att beskriva smärtprevalens relaterat till CP subtyp, grovmotorisk nivå, ålder och kön. Vidare studerades överensstämmelsen mellan rapporterad smärta i CPUP och medicinska journaler.

Metod: Registerstudie (totalpopulation) av barn och unga med CP i Skåne födda 1993-2008. Deskriptiva analyser utfördes. För att studera överensstämmelsen av smärtregistrering mellan CPUP-registret och övriga journaler genomfördes en kappa-analys.

Resultat: Smärta rapporterades av 37% av barnen (40% av flickorna och 35% av pojkarna) vid deras senaste CPUP-mätning. GMFCS-nivå V rapporterade högst smärtprevalens (50%); GMFCS-nivå I lägst (30%). Smärta var vanligast vid dyskintetisk CP (46%); fötter/knän var de vanligaste lokaliseringarna. Överensstämmelse mellan smärtregistrering i CPUP och övriga journaler var kappa 0.37.

Slutsats: Distributionen av smärta mellan CP subtyper, grovmotorisk nivå, kön och ålder stämde överens med tidigare studier. Tydliga rutiner och ett strukturerat arbetssätt kring smärta inom barn- och ungdomshabiliteringen är nödvändigt för att minska smärtan i denna population.

Kontaktperson - E-post: amanda.rimstedt@gmail.com eller amanda.rimstedt@skane.se

P14 - ERBJUDANDE OM HABILITERINGSPLANERING

Mia Karlsson, Anna Larsson, Helen Lindqvist

Habiliteringscentrum, Jönköping

Bakgrund: Teamet uppmärksammar att habiliteringsplaneringarna inte är tillräckligt effektiva och att ungdomarna ofta uteblir eller inte riktigt vet varför de ska komma på besöket. Det hände ofta att de hade behov av en annan yrkeskategori än de som var bokade till besöket. Ungdomsteamet bestämde sig för att utveckla ett nytt sätt att erbjuda habiliteringsplanering så att behoven tillgodosågs på ett bättre sätt.

Syfte: Att öka delaktighet och medskapande hos våra ungdomar/familjer, så att habiliteringens insatser erbjuds på det sätt som ger mest nytta för den enskilde ungdomen och dess familj.

Att effektivisera flöde och arbetsfördelning så att befintlig kompetens används på bästa sätt.

Metod: En ny inbjudan togs fram. På inbjudan kryssar de själva i vilka områden de vill prata om, vilken personal de önskar träffa och när de önskar habiliteringsplanering.

Resultat: Ungdom/familj upplever mötena som mycket mer givande då de själva väljer vem som ska vara med. Vi kan erbjuda olika typer av habiliteringsplansmöten, anpassade efter målgruppens behov.

Medarbetarna är bättre förberedda inför habiliteringsplansmöten genom att de vet vilka ämnen som ungdomen önskar diskutera och få stöd i. Resurseffektivt då vi har fasta, återkommande tider för habiliteringsplansmöten. Av- och ombokningarna har minskat.

Det nya arbetssättet sparar tid och resurser och skapar arbetsglädje för personalen.

Slutsats: Erbjudande om habiliteringsplanering ger delaktiga och förberedda ungdomar. Avbokningarna har minskat och personalen använder sin tid mer effektivt.

Kontaktperson - E-post: mia.karlsson@rjl.se

P15 - FÖRÄLDRARS UPPLEVELSER AV ANDNINGSGYMNASTIK FÖR BARN MED FLERFUNKTIONSNEDSÄTTNING

Cecilia Mårtenson

Habiliteringscenter Haninge, Stockholm

Bakgrund: Barn med flerfunktionsnedsättningar har ofta nedsatt möjlighet till fysisk aktivitet och kan därmed ha svårigheter att ventilera lungorna effektivt. De kan också ha nedsatt muskelkraft och svårt att hosta och behöver få hjälp av omgivningen med detta. Kunskapen om hur föräldrar till barn med flerfunktionsnedsättningar upplever att det är att hjälpa sina barn med detta är begränsad.

Metod: Semistrukturerade intervjuer med föräldrar till åtta barn 8-16 år gamla med svåra flerfunktionsnedsättningar genomfördes. Som analysmetod av intervjuerna användes kvalitativ innehållsanalys med induktiv ansats.

Syfte: Syftet med studien var att beskriva föräldrars upplevelser gällande konsekvenserna av deras barns andningsproblematik samt om de upplever att de har fått den information och det stöd de behöver för att kunna hantera problematiken.

Resultat: Resultaten grupperades i fyra manifesta kategorier med ett latent tema. Kategorierna var "Att ha andningsproblematik", "Att barnet kommunicerar andningsproblematik", "Att skapa trygghet när något är obehagligt" och "Att få stöd som förälder". Temat "Att hitta ett fungerande vardagsliv trots att barnet har stora andningsbesvär" gick som en röd tråd genom intervjuerna.

Slutsats: Barn med flerfunktionsnedsättning har ofta mer eller mindre problem med andningen. Det är föräldrarna som hjälper sitt barn med konsekvenserna av andningsproblematiken och det är de som känner sitt barn bäst. Barnen kan uppleva andningsgymnastiken som något obehagligt så föräldrarna behöver kunna trygga dem. Föräldrar efterfrågar mycket information och stöd.

Nyckelord: andningsproblematik, fysioterapi, föräldrars upplevelser, kvalitativ innehållsanalys, lungfunktion.

Nytan för habiliteringen med detta arbete är att sprida kunskap om flerfunktionshindrade barn och deras andningsproblematik. Om vi kan agera som ett stöd för föräldrarna och förmedla kunskap till dem kan vi hjälpa

dem att hjälpa sina barn. Det kan också vara viktigt att belysa att det är viktigt med förebyggande vård och att vara ihärdig då det kan upplevas som svårt för föräldrar att "tvinga" sina barn till något de inte vill göra.

Kontaktperson - E-post: cecilia.martensson@sll.se

P16 - CIRKELTRÄNING

*Emma Nylén, Anneli Skarpenhed
Habiliteringscenter Haninge, Stockholm*

Bakgrund: På habiliteringscenter Haninge erbjuds våra äldre barn med rörelsenedsättning bassängträning varannan vecka. Rörelsenedsättningarna gör att barnen har begränsad möjlighet att tillgodogöra sig "vanlig" fritidsträning. De flesta uttrycker också att det inte är så roligt då aktiviteterna inte är anpassade för att passa alla. Ansvariga för gruppen har funderat mycket kring hur barnen som kommer ska få bästa träningseffekt av träningen som erbjuds. Höstterminen 2017 beslutades att erbjuda träning på land varannan vecka och i bassäng varannan.

Syfte: erbjuda barn med rörelsenedsättning individanpassad träning i grupp. Där alla barn efter egen förmåga får chansen att träna sig trött.

Metod: Både på land och i bassängen.

Gemensam uppvärmning till musik sen får alla deltagare ett individuellt träningsprogram. Vilken övning som utförs på varje station varierar mellan träningstillfällena, det finns 3-4 olika övningar per station. Deltagarna tränar tillsammans med en vuxen både i bassängen och på landträningen.

Resultat: Deltagarna uppger att de är trötta när de går från träningen vilket inte alltid är fallet på t.ex. skolgymnastiken. Den vuxne/ medtränaren får en tydlig uppgift, som hjälpare men också som på hejare och utmanare. Ansvariga sjukgymnaster kan lägga mer tid på individuella instruktioner.

Slutsats: Att träna i grupp i stations/ cirkelform är bra för alla. Då träningen blir individanpassad så känner alla att de kan träna hårt efter sina förutsättningar.

Denna typ av träning finns även på andra anläggningar i samhället. När deltagarna blir större kanske steget blir mindre att våga prova på egen hand eftersom de känner igen upplägget.

Kontaktperson - E-post: emma.nylen@sll.se

P17 - ATT ÅSTADKOMMA DELAKTIGHET I HABILITERINGSPROCESSEN FÖR NYANLÄNDA PATIENTER INOM HABILITERINGSCENTER JÄRVA

*Anna Vedin, Carina Bessner
Habiliteringscenter Järva, Stockholm*

Bakgrund: Habiliteringscenter Järva (HC Järva) har en hög andel patienter som är födda utomlands eller har föräldrar som båda är födda utomlands. Majoriteten av dem har utomeuropeisk bakgrund och saknar förkunskap om rehabilitering och förstår inte nyttan med de insatser som erbjuds.

Syfte: Vi har gjort en intern studie som är tänkt att resultera i ökad medvetenhet om vad och hur vi gör för att skapa en aktiv medverkan och delaktighet hos patienter som inte har förkunskap eller motivation för habiliteringsinsatser. Att sätta ord på och dokumentera dessa erfarenheter är också tänkt som ett sätt att introducera nya behandlare i arbetet.

Metod: Studien utgår ifrån tre huvudsakliga metoder:

- Skriftlig enkät till alla behandlare på Habiliteringscenter Järva som arbetat minst sex månader på enheten
- Systematisk litteratursökning i litteratur och Google inom specifikt område
- Jämförelser mellan enkätsvaren och litteraturstudien (diskussion)

Resultat och slutsats:

Målsättningen har varit att ta reda på vad behandlare gör för att nå fram med habiliteringsinsatser till de patienter vi möter i vårt upptagningsområde. Vi vill öka medvetenheten om vårt arbetssätt för att skapa mer aktiv delaktighet hos våra patienter och för att bättre kunna introducera nya medarbetare på HC Järva. När vi sökt efter interkulturella perspektiv i andra verksamheter upplevs att vi har fått vårt arbetssätt bekräftat och att vi har fått bra begrepp som vi kan känna igen oss i. Begreppen handlar om kunskap, kultursensitivitet, god situationsförståelse, god kommunikation, flexibilitet, okonventionell samverkan och medvetenhet om rollförväntningar.

Kontaktperson - E-post: anna.vedin@sll.se

P18 - SYN OCH HÖRSELNEDSÄTTNING/DÖVBLINDHET BLAND BARN INOM HABILITERINGEN

AnnKatrin Moldenius Hermansson¹, Lena Göransson²

¹Habiliteringen Landstinget Kalmar Län, Västervik, ²Nationellt kunskapscenter för dövblinda (NKADB), Lund

Bakgrund: Barn inom habiliteringen har hittills inte kunnat diagnostiseras på grund av svårigheter att testas. När både syn och hörsel är nedsatta är risken stor att inte utvecklas normalt.

För att tidigt kunna göra insatser för att främja utvecklingen är det viktigt att hitta barnen tidigt.

Ett gemensamt projekt mellan Nkadb(Nationellt kunskapscenter för dövblinda) och Habiliteringen i Kalmar län.

Implementering: Information har getts på RMPG Barn samt i Centrumrådet i sydöstra sjukvårdsregionen. Nu planerar vi att starta en gemensam analysgrupp under hösten 2017.

Metod: Alla samordnare på habiliteringen fick heldagsintroduktion till dövblindhet arrangerad av Nkadb.

Därefter påbörjades en identifieringsprocess:

1. Journalgenomgång för att hitta anteckningar om genomförd syn-resp. hörselbedömning och misstanke om syn och/eller hörselproblematik.
2. Samordnarna och vårdnadshavare fokuserade på egna misstankar.
3. Samordnarna sammanställde antalet barn där det fanns misstanke om kombinerad syn-och hörselnedsättning/dövblindhet.
4. 24 barn gick vidare för bedömning av analysgruppen bestående av: ögonläkare, audiolog, synpedagog, hörselpedagog, specialpedagog och sjukgymnast från habiliteringen, specialpedagog och kurator från Nkadb.

Slutsats: 6 av 1 000 barn inom habiliteringen i Kalmar län är identifierade med dövblindhet. De kan nu få insatser främst inom kommunikation och samspel. Hur många finns i resten av Sverige?

Kontaktperson - E-post: annkatrinmh@ltkalmar.se

P19 - PSYKOMETRISKA EGENSKAPER HOS THE YORK MEASURE OF QUALITY OF BEHAVIOURAL INTENSIVE INTERVENTION (YMQI)

Ulrika Lång¹, Elodie Cauvet², Martin Hammar², Sven Bölte²

¹Stödenheten, Rehabilitering och Hälsa, Stockholm, ²Karolinska Institutet, Stockholm

Bakgrund och Syfte: The York Measure of Quality of Behavioural Intensive Intervention (YMQI) är en skala för att mäta kvalitet på mångsidiga intensiva program. Syftet med studien är att utvärdera reliabilitet och validitet när instrumentets används i klinisk miljö i Sverige.

Metod: YMQI är konstruerat att mäta kvalitet på utförd träning via insamlade videofilmer. Minst 20 minuter filmas varav 2x5 minuter slumpas ut som sedan kodas på 31 kvalitetsvariabler. Sammanlagt samlades 97 videofilmer på 34 barn och personal in. Samtliga filmer kodades av två personer för att mäta interbedömarreliabilitet och 15 filmer kodades om efter 6 månader för att undersöka intrabedömarreliabilitet. YMQI-skattningen på 30 filmer korrelerades med en expertbedömning för att mäta konvergent validitet.

Resultat: Interbedömarreliabiliteten var mätt med intra klass korrelation (IKK) var 0.71 och procentuell överenskommelse 76%. Intrabedömarreliabilitet var 0.87 (IKK) och 89%. Konvergent validiteten uppmättes till 0.49.

Slutsats: YMQI bedömdes att ha måttliga till utmärkta psykometriska egenskaper och är ett instrument som är möjligt att använda i habiliteringen för att mäta kvalitet på mångsidiga intensiva program.

Kontaktperson - E-post: ulrika.langh@sll.se

P20 - SCREENING AV MOTORIK FÖR AKK (SMAKK)

Kersti Sköld¹, Carola Klint Edlund²

¹Habilitering & Hälsa/Stockholm Center för Kommunikativt och Kognitivt stöd, Stockholm, ²StoCKK, Stockholm Center för Kommunikativt och Kognitivt stöd, Stockholm

Alla kan kommunicera men kommunikationen kan se väldigt olika ut. För många måste man anpassa sättet dvs använda någon form av Alternativ och Kompletterande Kommunikation (AKK). All kommunikation kräver någon form av motorik.

Under hösten 2017 gjorde arbetsterapeuterna på StoCKK aktivitetsanalyser av vanligt förekommande AKK-sätt för att beskriva vilken motorik som behövs för vart och ett av dem.

Syftet med arbetet var:

- att kartlägga motorik som behövs för olika AKK-sätt
- att sammanställa och ta fram verktyg för att observera och beskriva vilken motorik som finns hos patienten

- att prova och implementera modellen för att underlätta insatser rörande AKK för arbetsterapeuter i verksamheten

Resultatet: Resultatet blev en screeningmodell, Screening av motorik för AKK (SMAKK). Modellen består av en guide, redskap för observation i aktivitet och räckviddsplatta, Within or Beyond Reach (WoB Reach). I guiden beskrivs olika AKK-sätt och den motorik som krävs för dessa. AKK-sätt som beskrivs är TaSSeLs, TAKK (Tecken för AKK), PECS (Picture Exchange Communication System), Pekprat (situations karta och generell karta) och PODD (Pragmatiskt Organiserade Dynamiska Displayer), samt bekräftande signal. I guiden beskrivs även olika strategier för inläring. Föremålen som valts är tänkta att användas för att kartlägga av bl a rörelseomfång, gripförmåga, målinriktad rörelse samt koordination i aktivitet. Räckviddsplattan används för att registrera rörelseomfång i horisontalplanet.

Modellen är tänkt att användas av arbetsterapeuter i habiliteringen när man skall ta ställning till vilket/vilka AKK-sätt som skall väljas. Ett pilotprojekt är planerat till hösten 2018. Projektet inleds med utbildning/workshop rörande motorik vid AKK.

Kontaktperson - E-post: kersti.skold@sl.se

P21 - TILLSAMMANS MOT DELAD KUNSKAP OCH FÖRSTÅELSE – PEGASUS INTRODUKTIONSKURS FÖR VUXNA MED ADHD OCH DERAS NÄRSTÅENDE

Tatja Hirvikoski¹, Therese Lindström¹, Johan Carlsson, Else Waaler, Jussi Jokinen, Sven Bölte²
¹Habilitering & Hjälpmedel, FoUU, Stockholm, ²KIND, Karolinska Institutet, Stockholm

Bakgrund: Både vuxna med ADHD och deras närstående efterfrågar kunskap om funktionsnedsättningen, dess konsekvenser i vardagen och möjliga insatser. En psykoedukativ insats tillsammans med närstående har dock inte tidigare utvärderats i randomiserad kontrollerad studiedesign.

Syfte: Syftet med studien var att utvärdera PEGASUS kurs för vuxna med ADHD och deras närstående. Utvärderingen avsåg genomförbarhet i klinisk kontext, deltagarnöjdhet samt effekter på ADHD-kunskap, livskvalitet, psykisk hälsa och relationskvalitet.

Metod: 197 deltagare lottades till att gå PEGASUS kurs direkt eller vänta till terminen därpå (en randomiserad kontrollerad studie i klinisk kontext inom SLSO Stockholm). Varje kursgrupp bestod av 20-30 deltagare. Självskattningsskalor användes före och efter kursen, samt vid 3 månaders uppföljning.

Resultat: Över 90% av deltagarna gick genom kursen. Deltagare med ADHD och närstående var lika nöjda med de 8 kurstillfällena. Jämfört med s.k. treatment-as-usual gruppen/väntelistan, ökade ADHD-kunskap hos PEGASUS deltagarna, som dessutom rapporterade ökning i livskvalitet efter kursdeltagande. Vidare rapporterade närstående (efter genomgången kurs), upplevelse av bättre psykisk hälsa och upplevelse av att vara mindre kritiska mot individen med ADHD som de varit på kursen med.

Slutsats: PEGASUS RCT har publicerats i European Psychiatry under 2017 och postern presenterar huvudresultaten från den nya studien. PEGASUS introduktionskurs visar möjligheter med storgruppsformat för vuxna deltagare tillsammans med närstående, för att öka både kunskap och livskvalité. I denna studie var

målgruppen vuxna med ADHD men samma koncept provas nu även för andra målgrupper. Diskussion om andra målgrupper välkomnas vid postern!

Kontaktperson - E-post: tatja.hirvikoski@sll.se

P22 - UNGDOMAR MED CEREBRAL PARES UPPLEVELSER AV SMÄRTHANtering INOM HABILITERINGEN

Camilla Melin¹, Ann Alriksson-Schmidt², Eva Nordmark³

¹Barn- och ungdomshabiliteringen Skåne, Malmö, ²Skånes universitetssjukhus, Institutionen för Kliniska vetenskaper, Ortopedi, Lund, ³Lunds universitet, Medicinska fakulteten, Institutionen för Hälsovetenskaper, Lund

Bakgrund: Cerebral pares (CP) är den vanligaste orsaken till fysisk funktionsnedsättning i tidig barndom och förekommer vid 2-3/1000 levande födselar. På grund av bl.a. spasticitet, obalans i muskulatur och felställningar i leder är smärta vanligare hos barn och ungdomar med CP än i normalpopulationen. I en svensk populationsbaserad registerstudie rapporterades en smärtförekomst på 33%, andra Europeiska och Nordamerikanska studier har rapporterat smärtförekomst på 54-75% hos barn/unga med CP. Ungdomar med CP beskriver att smärta upptar mycket tankar, tid och energi. Trots detta finns inte evidens för hur hantering av smärta bör struktureras för patientgruppen. Flertalet studier påtalar behovet av mer forskning kring hantering av smärta vid CP.

Syfte: Att få kunskap om hur ungdomar med CP upplever att smärta hanteras inom barn- och ungdomshabiliteringen.

Metod: 7-10 ungdomar i åldrarna 10-19 år med CP och smärta inskrivna på habiliteringen i Skåne intervjuades. Inklusionskriterier var smärta minst 3 månader och förmåga att uttrycka sig själv. Ungdomar med måttlig till svår intellektuell funktionsnedsättning exkluderades. Resultatet analyserades med kvalitativ innehållsanalys.

Resultat och slutsats: Hittills har 7 intervjuer gjorts vilka kommer att analyseras och sammanställas våren 2018. Hittills visar deltagarnas uttalanden på vikten av ett bra bemötande men också på betydelsen av hur insatser presenteras och hur delaktig patienten får vara i val av insats.

Projektets värde och nytta för habiliteringen: Smärta är en subjektiv upplevelse och beskrivs bäst av individen som upplever den. Kunskap om hur ungdomar med CP upplever smärthanteringsprocessen inom habiliteringen är betydelsefullt vid utformning av insatser och förändringar av smärthantering framöver.

Kontaktperson - E-post: camilla.melin@skane.se

P23 - LEK- OCH PRATLÅDOR

*Josefine Holstensson, Ann-Cathrin Sandvall-Lindh, Tensie Andersson, Sanna Björk, Marcus Lawrence
Barnhabiliteringen, Halmstad*

Bakgrund: Sedan tidigare finns ett samarbete mellan logopedmottagningar och biblioteken i Halland där man tagit fram språkväskor för språkstimulans. På habiliteringen finns dessa väskor för utlåning av logoped och specialpedagog. För den gruppen av barn vi träffar på habiliteringen upplevs dock dessa väskor som för svåra.

Syfte: Att ge föräldrar enkla och bra redskap och tips för att stimulera sitt barns lek och kommunikation.

Metod: Att ta fram anpassat material för lek- och språkutveckling för barn med språkliga och kognitiva svårigheter på fyra nivåer utifrån ungefärlig utvecklingsålder. Lådorna innehåller lekmaterial, böcker, finmotoriska övningar, språklekar m.m. Övningarna har tillhörande kommunikationskortor och lekkartor samt förslag på användbara tecken till övningarna. Lådorna innehåller även korta råd kring kommunikativt stimulerande miljö.

Resultat: Lådor på fyra olika nivåer är framtagna. Hittills har 9 barn lånat lådorna (sedan de färdigställdes nov-17) och har fått positiv respons från föräldrar. Lådorna är mycket eftertraktade.

Slutsats: Lek- och pratlådorna upplevs av föräldrarna som ett enkelt och bra sätt att stimulera barnets utveckling. Mer strukturerad utvärdering till föräldrar kommer att utvecklas.

Kontaktperson - E-post: josefine.holstensson@regionhalland.se

P24 - LEK- OCH PRATGRUPP - GRUPPVERKSAMHET FÖR BARN MED SEN UTVECKLING PÅ HABILITERINGEN I HALMSTAD

*Ann-Cathrin Sandvall-Lindh, Josefine Holstensson, Tensie Andersson, Sanna Björk, Marcus Lawrence
Barnhabiliteringen, Halmstad*

Bakgrund: Det är ofta svårt att konkret förklara för familjer och förskolepersonal hur man kan anpassa miljön för att stimulera lek- och kommunikationsutveckling. I gruppen ges därför tillfälle att vara modell och praktiskt visa på ett pedagogiskt stimulerande arbetssätt för utveckling av lek, kommunikation och AKK-användning.

Syfte: Att ge föräldrar och personal idéer och verktyg för hur man kan använda föremål, bilder, foton, tecken och pratapparater för att stimulera lek- och kommunikationsutveckling. Genom att praktiskt visa och vara modeller kan idéer ges till hem och förskola. Övningarna kan modifieras och ändras så det passar i miljön som barnet vanligtvis vistas i. Barnen får även prova olika kommunikationssätt samt träffa andra barn som kommunicerar på samma sätt som dem.

Metod: 8 barn och deras föräldrar och förskola bjuds in vid 5 tillfällen för att vara med i fem uppstyrd och anpassade leksituationer under en förmiddag/tillfälle. Under träffarna jobbar specialpedagoger och logopeder med barnen tillsammans med föräldrar och personal. Materialet som används, såsom kommunikationskortor, delas sedan ut för användning i hemmet/på förskolan. Vuxna ges skriftlig och muntlig information kring språkutveckling och AKK.

Resultat: Gruppen ges en gång per termin sedan flera år tillbaka. Föräldrar och personal uttrycker ofta önskemål om att få komma fler tillfällen. Utvärderingarna är så gott som alltid positiva, med undantag för att man önskar få komma fler tillfällen.

Slutsats: Lek- och pratgruppen är ett bra tillfälle för habiliteringspersonal att ge konkreta, handfasta råd. Det är också ett bra tillfälle för föräldrar och personal att lära sig mer om anpassade leksituationer, kommunikation, AKK samt att utbyta erfarenheter med varandra.

Kontaktperson - E-post: ann-cathrin.sandvall-lindh@regionhalland.se

P25 - FÖRÄLDRASTRESS OCH PSYKISKT VÄLMÅENDE HOS FÖRÄLDRAR TILL BARN I TIDIG SKOLÅLDER MED OCH UTAN FUNKTIONSNEDSÄTTNINGAR

Erik Domellöf¹, Bertil Falck², Malin Ternert³

¹Institutionen för psykologi, Umeå universitet; Habiliteringscentrum, Västerbottens Läns Landsting, Umeå,

²Barnhälsovården, Västerbottens Läns Landsting, Skellefteå, ³Enheten för ångestsjukdomar och personlighetssyndrom, Stockholms Läns Landsting, Stockholm

Bakgrund: Föräldrar till barn med funktionsnedsättningar i förskoleåldern rapporterar generellt högre föräldrastress och lägre psykiskt välmående jämfört med föräldrar till barn utan funktionsnedsättningar i samma ålder. Få studier har dock undersökt om denna skillnad är noterbar även gällande föräldrar till barn i tidig skolålder.

Syfte: Att undersöka upplevelse av stress kopplat till föräldrarollen och samband med psykiskt välmående hos föräldrar till barn i åldern 7-12 år med funktionsnedsättningar jämfört med föräldrar till barn utan funktionsnedsättningar.

Metod: Totalt deltog 128 föräldrar till barn med funktionsnedsättningar (autismspektrumtillstånd, intellektuell funktionsnedsättning eller rörelsehinder) och 213 kontrollföräldrar. Alla deltagare besvarade två självskattningsformulär: Stress och Styrkor i Föräldraskapet (SSF) och den svenska versionen av Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS).

Resultat: Föräldrar till barn med funktionsnedsättningar, särskilt autismspektrumtillstånd, rapporterade signifikant högre stress, ökad risk för psykisk sjukdom, och lägre psykiskt välmående än föräldrar till barn utan funktionsnedsättningar. Mått på stress och välmående var starkt, negativt kopplade i bägge grupper, och särskilt starkt hos föräldrar till barn med funktionsnedsättningar.

Slutsats: Resultaten indikerar att faktorer som socialt liv, ekonomi och partnerrelation är negativt påverkade hos familjer med barn med funktionsnedsättningar, vilket kan leda till ökad stress och nedsatt psykiskt välmående. En ökad vaksamhet för ångest- och depressionssymtom hos föräldrar till barn med funktionsnedsättningar i tidig skolålder är påkallad, liksom en översyn av relevanta stödåtgärder inom habiliteringen för att motverka föräldrastress och nedsatt psykiskt välmående.

Kontaktperson - E-post: erik.domellof@umu.se

P26 - YOGATRÄNING FÖR BARN MED CEREBRAL PARES-LEDRÖRLIGHET OCH MUSKELELASTICITET I NEDRE EXTREMITETERNA

Erika Isakson

Habiliteringscenter Järva, Stockholm

Bakgrund: Inskränkt ledrörlighet är vanligt hos barn med CP och det saknas evidens för sjukgymnastiska behandlingsmetoder för att förebygga, bibehålla och öka ledrörlighet

Syfte: Att undersöka om det fanns skillnad i ledrörlighet/muskelelasticitet och symmetri i nedre extremiteter hos barn med CP före och efter yogaträning.

Metod: Tjugo barn, 6-12 år tränade yoga en gång/vecka vid 5-10 tillfällen. Passiv rörlighet mättes i höftledens abduktorer, rotatorer och extensorer, knäledens flexorer, fotledens flexorer samt muskelelasticiteten i quadriceps- och hamstringsmuskeln före och efter yogaträningsperioden.

Resultat: Korrelationen mellan ledrörligheten i höger och vänster ben var högre i höftledens korta abduktorer och i höftledens utåtrotatorer efter yogaträningen. Analys av skillnader i passiv ledrörlighet och muskelelasticitet visade på få signifikanta skillnader med de som tränade mer än sju gånger hade en signifikant ökad muskelelasticitet i quadriceps. Konklusion: Studien visade att yogaträning kan bidra till ökad symmetri i höftleden hos barn med CP.

Sen 2010 har 63 barn (25 grupper) tränat yoga. Många barn/föräldrar har upplevt positiva effekter såsom att barnet kunnat; ta djupare andetag, kunnat slappna av bättre vid medicinska undersökningar, ökat sin förmåga att sitta självständigt på golvet (i skraddare), börjat initiera och eller fått lättare att själva utföra aktiva rörelser, kunnat koordinera armar och ben bättre vid yogautförandet, ökat förmågan till att slappna av vid avspänningsövningar under yogan. Mot bakgrund av barn och föräldrars positiva upplevelse av yoga och de samlade erfarenheter som studien bidragit till så skulle yogaträning kunna användas som ett komplement till sjukgymnastik och/eller fysisk aktivitet för barn med CP inom habiliteringen.

Kontaktperson - E-post: erika.isakson@sll.se

P27 - KOGNITIVA FUNKTIONER HOS VUXNA MED RYGGMÄRGSBRÅCK

Marianne de Blanck Wirén

Vuxenhabiliteringen i Sydvästra Skåne, Malmö

Bakgrund: På Vuxenhabiliteringen har vi sett att personer med ryggmärgsbråck ofta har stora kognitiva svårigheter trots normalbegåvning.

Syfte: att undersöka hur kognitionen och den kognitiva profilen hos vuxna personer med ryggmärgsbråck ser ut och vilken utvecklingen blir med stigande ålder.

Metod: 13 vetenskapliga artiklar har granskats. Den studerade gruppen är personer med ryggmärgsbråck, hydrocephalus och shunt.

Resultat: Målgruppen har flera kognitiva svårigheter. De återfinns inom allmän begåvning/intelligens, exekutiva funktioner, minne, visuospatial förmåga, verbal förmåga och uppmärksamhet. De exekutiva funktionerna är nedsatta. Svårigheterna är större när det gäller metakognitiva förmågor än beteenderegleringsförmågor. Att passa tider, initiera och följa upp överenskommelser vållar problem. Olika minnesfunktioner som mäts visar en ojämnhet. Nedsättningarna finns vid lösning av mer komplexa uppgifter. Inlärningsförmågan ligger inom den statistiska normalvariationen men framplockningsförmågan (att hitta i sitt minne) och att agera därefter är försvagad. Det prospektiva minnet är nedsatt och försämras snabbt även i tidig vuxenålder. De verbala förmågorna är ojämna jämfört med fördelningen i en genomsnittlig population. Ordförråd, grammatik och meningsbyggnad ligger inom den statistiska normalvariationen, medan däremot ordförståelsen vållar problem. Räkneförmågan är nedsatt. Svagheter iaktas i förmågan att integrera kunskap, medan det finns en styrka i att kategorisera och associera kunskap. Gruppen har förhållandevis lätt att lära men svårare att använda och bearbeta kunskapen.

Slutsats: Eftersom skillnaderna är stora mellan individer är det viktigt med en neuropsykologisk bedömning för att utforma stödet på bästa möjliga sätt.

Nytan är att få en bättre förståelse för personer med Ryggmärgsbråck så att vi på bästa sätt kan hjälpa dem.

Kontaktperson - E-post: marianne.wiren@skane.se

P28 - ATT LEVA MED DUCHENNES MUSKELDYSTROFI

Lisa Wahlgren¹, Anna-Karin Kroksmark², Mar Tulinius³

¹Regionhabiliteringen Drottning Silvias Barn- och Ungdomssjukhus, Göteborg,² Regionhabiliteringen Drottning Silvias Barn- och Ungdomssjukhus, Göteborg,³ Göteborgs Universitet Inst för kliniska vetenskaper Avd Pediatrik, Göteborg

Duchennes muskeldystrofi (DMD) är en X-bunden svår progressiv muskelsjukdom som orsakar en gradvis förlust av muskelstyrka och som tidigare innebar att de flesta inte överlevde till vuxen ålder.

Patientgruppen har dock medicinska behov med sig från uppväxten men även nytillkomna ännu ej beskrivna problem. Litteraturen tar upp vikten av att regelbundet följa upp medicinering, hjärtfunktion, lungfunktion, nutrition, benhälsa, uro-tarmproblem, orofaciella funktioner, kognitiva och neuropsykiatriska svårigheter. Studier visar också att smärta och fatigue är vanligt förekommande. Att bli vuxen innebär även andra förväntningar på livet. Där frågor som anställning, boende och sociala relationer blir viktiga. Det finns till vår kännedom inga studier gjorda på vuxna män med DMD i Sverige.

Syfte: Syftet med studien är att få kunskap om hur många män över 18 år med DMD som lever i Sverige idag. Vidare att få kunskap om hälsostatus, såväl fysiskt som psykosocialt, samt hur vården kring män med DMD fungerar.

Urval: Vuxna män med DMD i Sverige sannolikt ca 100 individer.

En tvärsnittsstudie kommer att genomföras bestående av enkätundersökningar, men också fysisk undersökning, intervju samt medicinsk journalgenomgång.

Betydelse: Att få en helhetsbild av hälsostatus och hur vården fungerar är av betydelse för det fortsatta arbetet för ett gott liv för män med DMD. Genom ökad kunskap om sjukdomsförloppet och effekter av åtgärder som sätts in kan studien ge vägledning i arbetet med barn och ungdomar med DMD. Vidare kan arbetet öka täckningsgraden av det nationella kvalitetsregistret för neuromuskulära sjukdomar (NMIS) för att i framtiden lättare kunna fortsätta följa såväl hälsostatus som livslängd.

Kontaktperson - E-post: lisa.wahlgren@vgregion.se

P29 - SKELETHÄLSA, NUTRITION OCH MOTORISK FUNKTION HOS BARN OCH UNGDOMAR MED SPINAL MUSKELATROFI TYP II OCH III

*Anna-Karin Kroksmark¹, Anette Ekelund¹, Johanna Weichbrodt¹, Anne-Berit Ekström¹, Ann-Charlott Söderpalm²
¹Regionhabiliteringen Drottning Silvias Barn- och Ungdomssjukhus, Göteborg, ²Drottning Silvias Barn- och Ungdomssjukhus Avd för ortopedi, Göteborg*

Spinal muskelatrofi (SMA) är den näst vanligaste neuromuskulära sjukdomen hos barn med en incidens på 1:11 800 levande födda barn. Sjukdomen är ärftlig och beror på en degeneration av framhornscellerna i ryggmärgen som leder till omfattandemuskelsvaghet. De svagare barnen lär sig aldrig att stå eller gå men barn med bättre muskelstyrka uppnår självständig gångförmåga. Ryggdeformiteter och ledfelställningar är vanliga. I en nationell studie kartläggs skeletthälsa, nutrition och motorisk funktion hos patienter med SMA i åldrarna 2-18 år. Skelettkvalitet beror av flera faktorer, där kost, rörelseförmåga och fysisk aktivitet är några som har stor betydelse. I detta samarbetsprojekt mellan ortoped, barnläkare, arbetsterapeut, fysioterapeut och dietist studeras kosthållningen genom en webbaserad enkät, nutrition genom blodprovsanalyser av D-vitamin, kalcium, järn, albumin samt en fördjupad kostregistrering. Skelettkvalitén bedöms genom bentäthetsmätningar med speciella röntgenundersökningar och genom blodprovsanalyser av skelettmärkörer för uppbyggnad och ned- brytning. Klinisk bedömning av tillväxt, muskelstyrka, ledrörlighet och motorisk funktion och fysisk aktivitet utförs, liksom en bedömning av rygg och lungfunktion. Livskvalitet bedöms med ett för patientgruppen anpassat formulär. En matchad kontrollgrupp skall inkluderas och undersökas på samma vis som patientgruppen. Projektet omfattas av två undersökningstillfällen med två års mellanrum. Projektet påbörjades hösten 2015. Projektet förväntas ge värdefull kunskap om skeletthälsa, nutritionstatus och motorisk funktion samt hur dessa relaterar till varandra. Kunskap som kan ligga till grund för utveckling av evidensbaserade rekommendationer för behandling och omhändertagande av denna patientgrupp.

Kontaktperson - E-post: anna-karin.kroksmark@vgregion.se

P30 - FÖRÄLDRAUTBILDNING I LÅGAFFEKTIVT BEMÖTANDE

*Christina Holm, Petronella Pettersson
Habiliteringen, Halmstad*

Bakgrund: Lågaaffektivt bemötande är en metod för att bemöta barn med problemskapande beteenden. Metoden bygger på att förstå barns bristande förmågor, kravanpassa och hjälpa barnet att behålla självkontrollen för att kunna samarbeta. Inom habilitering finns det många barn med bristande förmågor som leder till problemskapande beteenden. Grupputbildning i lågaaffektivt bemötande är ännu inte en väletablerad behandling inom habilitering. Projektet uppstod som ett försök att möta familjernas behov.

Syfte: Syftet med projektet är att hjälpa föräldrar att förstå sitt barns problemskapande beteende och hitta verktyg för att förebygga dessa beteenden.

Metod: Metoden innefattade sex utbildningstillfällen bestående av föreläsningar, gruppdiskussioner, hemuppgifter och erfarenhetsutbyte. Inför utbildningen utformades och anpassades kursmaterialet efter habiliteringens målgrupp av projektledarna.

Deltagarnas kunskaper om lågaaffektivt bemötande, upplevelser av hur barnets problemskapande beteende påverkar relationen till barnet samt potentiella verktyg för att bemöta och förebygga problemskapande beteende mättes före och efter utbildningen.

Deltagare i projektet var föräldrar och närstående till barn som är inskrivna på habiliteringen i Halmstad. Urvalet var behovsbaserat.

Resultat: Majoriteten av deltagarna i förmätningen ansåg att det uppstår många konflikter i hemmet men att de saknar verktyg för att bemöta sitt barn eller för att förhindra att konflikter återkommer. Majoriteten av deltagarna i förmätningen saknade kunskap om teorin bakom lågaaffektivt bemötande och lågaaffektiva strategier.

Eftermätningen visade på en generell ökning gällande både kunskap om teorin och av upplevelsen att ha verktyg för att bemöta och förebygga barnets problemskapande beteende.

Slutsats: Slutsatsen är att föräldrautbildning i lågaaffektivt bemötande är en effektiv metod för att hjälpa föräldrar att förstå sitt barns problemskapande beteende samt att hitta verktyg för att förebygga dessa beteenden.

Kontaktperson - E-post: christina.holm@regionhalland.se

P31 - FUNKAR.SKANE.SE, EN SAJT FÖR UNGDOMAR AV UNGDOMAR

Gregory Jakobsson¹, Malin Höjman²

¹Barn och ungdomshabiliteringen, Utvecklingsenheten, Malmö, ²Barn- och ungdomshabilitering, Malmö

Bakgrund: En vision om att få ta del av hur ungdomar med olika funktionsnedsättningar ser på vardagen väckte ett behov att skapa en sajt för ungdomar av ungdomar.

Syfte: Var att skapa tillgänglighet på vår webbplats så att barn och ungdomar på ett enkelt sätt kan hämta information om olika funktionsnedsättningar. Funkar.skane.se erbjuder möjlighet att dela erfarenheter med andra unga i liknande situation. Här finns tips av olika slag som kan inspirera till nya utmaningar.

Metod: Vi startade sajten med ett tiotal timanställda ungdomar i ålder 18-25 år, skribenter, i redaktionen. Så här presenterar de sig på webbplatsen funkar.skane.se

Vi är barn och ungdomar och vi har samma känslor och tankar som alla andra. Men vi lever också med någon funktionsnedsättning. Vi är kanske annorlunda i mångas ögon, men mest av allt är vi vanliga ungdomar. Vi som skriver här är ungdomar med samma tankar och behov som alla andra ungdomar och vi vill dela med oss av våra liv och vad vi kan.

Resultat: <http://funkar.skane.se/>

Skribenterna har enats om att belysa följande teman att våga, bemötande, fritid och aktiviteter, relationer, stöd och hjälpmedel, vardag och vuxenliv.

Vi har som mål att publicera minst två artiklar per vecka (i snitt) som passar in i våra teman.

Skribenterna är anställda och har därmed ett definierat uppdrag och ansvar för webbplatsen.

Vi har ca 1000 aktiva användare i månaden.

Slutsats: Texterna inspirerar inte bara andra ungdomar utan även medarbetare, föräldrar och andra aktörer som arbetar med ungdomar.

Kontaktperson - E-post: gregory.jakobsson@skane.se

P32 - VUXEN MED CEREBRAL PARES PREVALENS AV OLIKA TYPER AV CEREBRAL PARES, RULLSTOLSANVÄNDNING, EPILEPSI OCH UTVECKLINGSSTÖRNING, EN POPULATIONSBASERAD STUDIE

Ulrica Jonsson¹, Meta Nyström Eek², Katharina Stibrant Sunnerghagen³, Kate Himmelman⁴

¹Habiliteringen Göteborg – vuxen, Göteborg, ²Regionhabiliteringen, Göteborg, ³Sahlgrenska akademien, institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborg, ⁴Sahlgrenska akademien, kliniska vetenskaper avd pediatrik, Regionhabiliteringen, Drottning Silvias Barn och Ungdomssjukhus, Göteborg

Bakgrund: Cerebral pares (CP), ett rörelsehinder orsakat av en tidig hjärnskada, drabbar ca 240 barn/år i Sverige. Svårighetsgraden varierar, vissa har bara lite hälta, medan andra saknar aktiv rörelseförmåga, har svår utvecklingsstörning och saknar kommunikationsförmåga.

Mer än 90 % överlever idag till vuxen ålder, men kunskap om funktionsförmåga och habiliteringsbehov hos vuxna med CP saknas. Studier har ofta gjort bekvämlighetsurval och exkluderat personer med utvecklingsstörning. Sannolikt ser prevalensen av olika CP-typer och funktionsnedsättningar annorlunda ut hos vuxna, eftersom förändrade behandlingsmetoder har påverkat hjärnskadebilden hos barnen, och överlevnaden är lägst bland de med störst funktionsnedsättningar.

Västsvenska CP-registret utgör en unik möjlighet att göra en populationsbaserad studie av vuxna med CP.

Syfte:

Att undersöka förekomsten av olika CP-typer, rörelsehinder, utvecklingsstörning och epilepsi hos vuxna med CP och jämföra med när de var barn, och med barn med CP idag.

Metod: Data hämtas ur Västsvenska CP-registret. Alla personer i de äldsta kohorterna, födda 1959-1978 inkluderas. Gruppen överlevande jämförs med de ursprungligen registrerade, och med den senast registrerade kohorten, födda 2007-2010.

Preliminära resultat: 581 vuxna av de 723 ursprungligen registrerade, är i livet. Fördelningen av CP-typ bland de överlevande skiljer sig signifikant från ursprungsgruppen, och från dagens barn. Andelen rullstolsanvändare och personer med utvecklingsstörning är signifikant lägre bland de överlevande gentemot ursprungsgruppen. Rullstolsanvändning är korrelerat till utvecklingsstörning och epilepsi.

Slutsats: Gruppen vuxna med CP skiljer sig från barn, förr och nu. Med ökad kunskap om funktionsnedsättningar hos vuxna med CP förbättras förutsättningarna att utforma habiliteringsinsatser som underlättar liv och delaktighet för vuxna med CP.

Kontaktperson - E-post: ulrica.jonsson@vgregion.se

P33 - NAVIGATOR ACT- GRUPPER FÖR FÖRÄLDRAR TILL BARN MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Tiina Holmberg Bergman¹, Bella Berg², Elina Rehnhorn³, Tatja Hirvikoski⁴

¹Stödenheten, Rehabilitering och Hälsa, Stockholm, ²Stödenheten, Rehabilitering, Stockholm, ³Karolinska Institutet, Stockholm, ⁴Habilitering och Hjälpmedel, Stockholm

Bakgrund: Omfattande forskning påvisar att föräldrar till barn med funktionsnedsättning har sämre psykisk hälsa vilken bidrar till mer undvikande, rigida beteenden i föräldraskap och minskad livskvalité. Insatser saknas som tar hänsyn till föräldrarnas nedstämdhet, oro och stress.

Syfte: Att presentera en studie kring Navigator ACT, en manual –baserad gruppintervention grundad i Acceptance and Commitment Therapy med syfte att öka beteendemässig flexibilitet och psykologiskt välmående hos föräldrar till barn med funktionsnedsättning.

Metod: Studien genomfördes i samarbete mellan Rehabilitering och Hälsa och KIND, Karolinska Institutet, vid 7 habiliteringsenheter i Stockholm och Uppsala (n=94). Via självskattningsskalor mättes genomförbarhet och nöjdhet hos föräldrar och gruppledare. Preliminära behandlingseffekter, dvs. medveten närvaro och stress i föräldraskap, depression, ångest och mått på barnets beteende mättes vid tre tillfällen. Statistiska analyser gjordes med repeated measures ANOVA within group.

Resultat: Navigator ACT är en genomförbar insats i habiliteringskontext med hög nöjdhet. 80% av föräldrarna deltog vid minst 4/5 sessioner. Preliminära resultat visar att depression, ångest och upplevelsemässig undvikande minskar samtidigt som förmåga till medveten närvaro, acceptans och beteendemässig flexibilitet ökar.

Slutsats: Det finns indikationer att Navigator ACT ökar föräldrarnas psykiska hälsa i flera avseenden och ger verktyg till medvetet närvarande och accepterande föräldraskap. Navigator Forskningsstudien kommer att bidra till ökat fokus på evidensbaserad rehabilitering.

Kontaktperson - E-post: tiina.holmberg-bergman@sll.se

P34 - MOT NYA MÅL. MÅLFOKUSERAD FUNKTIONELL TRÄNING I VARDAGEN (MTV) FÖR S MÅ BARN MED RÖRELSEHINDER

Heidi Hoppe¹, Anette Karlberg², Frida Andersson³

¹Barn- och ungdomshabiliteringen, Vimmerby, ²Barn- och ungdomshabiliteringen, Kalmar, ³Barn- och ungdomshabiliteringen, Oskarshamn

Med avstamp i förbättringsprogram 11, "mot nya mål", genomfördes första kursen av MTV, Målfokuserad funktionell Träning i Vardagen, under hösten 2016. MTV är en glesbygdsanpassad variant av ett väl beforskat koncept som ger intensiv träning för barn med rörelsehinder, i grupp och individuellt med handledning. Större delen av träningen sker i barnens naturliga miljö.

Syftet var att förbättra funktionen och delaktigheten hos barn med rörelsehinder i Kalmar län utifrån individuella förutsättningar och mål samt att öka tillgängligheten till evidensbaserad intensivträning för barn med rörelsehinder i Kalmar län.

Trettio barn bjöds in till kursen och 10 valde till slut att delta. Av dessa 10 hade 7 diagnos cerebral pares och övriga 3 andra diagnoser inom rörelsehinder. 8 behandlare deltog 4 från habilitering norr och 4 från habilitering söder. En av dessa var projektledare och samordnare. Behandlarna hade professionerna arbetsterapeut, logoped, sjukgymnast och specialpedagog.

Inför kursen genomfördes en kartläggning av barnens funktionsnivå och därefter sattes mål tillsammans med familjerna. En utbildningsdag till föräldrar och nätverk erbjöds. Under 8 veckor tränade barnen sedan med handledning av behandlarna i MTV-teamet. 6 gruppträffar erbjöds i Oskarshamn under dessa veckor. Därefter utvärderades målen och kursen i sin helhet.

Av de 10 barn som deltog uppnådde samtliga minst 1 av sina mål. Av 37 mål uppfylldes totalt 23 och 9 mål nåddes delvis. Samtliga mål utvärderades. 9 av 10 familjer var nöjda med MTV och skulle vilja delta igen om kursen kommer igen. 9 av 10 familjer skulle rekommendera kursen till andra.

Efter 6 månader gjordes en ny utvärdering. Av 37 mål var 26 kvar på samma nivå som direkt efter MTV, 8 mål hade utvecklats vidare ett till tre steg på målskalan och 3 hade gått tillbaka. Av dessa tre hade alla på ett eller annat sätt fått ändringar i sin omgivning eller i sina medicinska förutsättningar som orsakade tillbakagången.

Kontaktperson - E-post: heidi.hoppe@ltkalmar.se

Författarregister

* presenterande författare

Aaro Jonsson, Catherine	WS16*	de Blanck Wirén, Marianne	P3, P27
Abrahamsson, Kate	O35	Dejler, Anna	O13*
Alenbratt, Eva	O32*	Derbring, Sandra	WS20
Almqvist, Lena	O31	Dolk, Anna Lena	P12
Alriksson-Schmidt, Ann	WS22*, P22	Domellöf, Erik	P25
Aminder Bitte	WS1*	Ekelund, Anette	O55*, P29
Andersson Rosén, Sara	O12*, O42*	Ekstrand, Camilla	O45
Andersson, Frida	P34	Ekström, Anne-Berit	O65, P29
Andersson, Tensie	P23, P24	Eliasson, Ann-Christina	WS7*
Arnell, Susann	O9*	Enander, Christina	O60*
Arph-Hammargren, Kerstin	WS19*	Eriksson, Britt-Marie	WS9*, O65*
Askjung, Berit	O33	Eriksson, Sara	O27*
Attfors Östlind, Maria	O14*, O55*	Eskilson Falck, Lena	O3*
Backman, Anna	WS17, O45	Falck, Bertil	P25
Backman, Ellen	O57*, O58	Falk, Lena	WS11*
Bartolotta, Theresa	O67	Ferm, Ulrika	O25
Berg, Bella	WS13*, P33	Folkesson, Carina	O1*, P2
Berglund, Carola	O41*	Forsberg, Anette	O61
Berqvist, Lena	O15, O16, O33, O49*, O64*	Frécon, Lotta	WS23*
Bertilsson, Ingrid	O10*	Frohman, Malin	P9
Bessner, Carina	P17	Fyrberg, Åsa	WS11*
Bjarnegård Carlsson, Lina	O28*	Gard, Gunvor	O10
Björk, Sanna	P23, P24	Gotthardsson, Emma	O34*
Björnhage, Johanna	O28*	Granlund, Mats	O57
Blom Johansson, Monica	O26	Grände, Malin	O44
Blomkvist, Annika	WS9*	Gustafsson, Peik	O22
Boman, Marcus	WS6	Gustafsson, Per	O19
Bonnier, Elin	O44	Göransson, Lena	P18
Borgkvist, Cecilia	P6	Haglund, Nils	O20*, O22*, P2
Broberg, Malin	O40	Hammar, Irma	O74*
Bromark, Gunilla	O29*	Hammar, Kristina	O46*
Buchholz, Margret	O25*	Hammar, Martin	P19
Buch-Jepsen, Lina	O34*	Hansson Torgeby, Susanne	WS11*
Burman Rimstedt, Amanda	WS2, P13	Henley, David	O24
Bäckström, Susanne	WS1*	Henningsson, Caroline	O66*
Bölte, Sven	WS6, P19, P21	Himmelman, Kate	WS11*, O33, O49, O54, O64, P32
Carlsson, Jessica	P6	Hirvikoski, Tatja	WS6*, WS13, WS17, O45*, P21, P33
Carlsson, Johan	P21	Hofgren, Caisa	O15, O16*
Cauvet, Elodie	P19	Holm, Christina	P30
Chan, Oj	WS6	Holmberg Bergman, Tiina	WS13, P33
Curfs, Leopold	O67	Holmgren, Kristina	O25
Dahlgren, SvenOlof	O22		

Holmqvist, Eva	WS20*, O33*	Luoto, Anne-Kristina	O17*
Holstensson, Josefine	P23, P24	Lyckberg, Julia	O30*
Hoppe, Heidi	P34	Långh, Ulrika	O21*, O43, P19
Häglund, Lina	O50	Löfqvist, Helena	O42*
Höjman, Malin	P31	Lönnå, Channa	O70*
Isakson, Erika	P26	Mannberg, Josefin	O24*
Ivarsson, Magnus	O38*, O70*	Mattelin, Eva	O20
Jakobsson, Gregory	P31	Mattiasson, Helena	P12
Janeslätt, Gunnel	O19, O36	Mattson Müller, Ingrid	WS3*
Jerlinder, Kajsa	O9	McAllister, Anita	O52
Johansson, Caroline	O51*	Melin, Camilla	WS2*, O50*, P22
Johansson, Maria	WS18*	Melin, Jeanette	O60
Johansson, Mette	O66	Mellblom, Are	WS17*
Jokinen, Jussi	P21	Milesson, Anna	O8*
Jonsson, Ulrica	WS19*, O33 P32	Mittendorfer Rutz, Ellenor	WS6
Juran, Stephanie	O44*	Moldenius Hermansson, AnnKatrin	P18
Karlberg, Anette	P34	Mullback, Lars	P7
Karlsson, Ann-Kristin	O57	Munkholm, Michaela	WS24*
Karlsson, Barry	WS8*, O69 P4	Mårtenson, Cecilia	P15
Karlsson, Caroline	O11*	Mårtensson Lanner, Cecilia	O6*
Karlsson, Mia	P14	Nantin, Helena	WS14*
Kjellberg, Anette	O19	Nicklasson, Susanne	O59*
Kjellman, Susanne	WS19*	Nilsson Karlberg, Eila	O29*
Klint Edlund, Carola	P20	Nilsson, Lena	O24 O27*, P1
Korsfeldt, Åsa	WS22*, O63*	Nilsson, Åsa	O43*
Kristoffersson, Emma	O53*	Nolemo, Maria	WS1*
Kroksmark, Anna-Karin	O60, P28, P29	Nordmark, Eva	P13, P22
Krussenberg, Corinna	WS15*	Norén, Anna-Maria	WS18*
Kågeson, Anna	O73*, P5	Norman Claesson, Elisabet	WS17*
Källén, Karin	O22	Nyberg, Amanda	WS3*
Lagerkvist, Anna-Lena	WS10*	Nylén, Emma	P16
Larsson, Anna	P14	Nyström Eek, Meta	WS9*, O33 O60 O62 P32
Larsson, Henrik	WS6	Nytell, Karl	O45
Lauruschkus, Katarina	O7*, O8*	Näverlo, Niklas	P9
Lawrence, Marcus	P23, P24	Ohlsson, Hanna	WS11*
Lidman, Git	O5*	Olsson, Anna Lena	O23
Lidström, Helene	WS16*, WS24*	Olsson, Karl	O69*
Lilja, Karin	O58*	Opheim, Arve	O10, O50
Lindh, Karin	WS9*, O55*	Oskarsson, Jonas	P3
Lindquist, Barbro	WS22*	Palmqvist, Andreas	O47
Lindqvist, Helen	P14	Pella, Anna	WS23*
Lindström, Elisabet	O72	Pelling, Henrik	O24
Lindström, Therese	P21	Peny Dahlstrand, Marie	WS24*, O14, O15, O16, O36*, O49, O64, O65
Lindström, Vaillet	P12		
Lorin, Karin	O61*	Persdotter, Maria	WS4*
Lundqvist, Lars-Olov	O9	Persson, Kerstin	P12
Lundström, Samuel	P5	Persson, Marika	O5, O36
Lundvik Gyllensten, Amanda	O10	Petersson, Charlotte	O20*

Pettersson, Petronella	P30	Thylefors, Ingela	WS21*
Pilups, Annika	O13*	Tomason, Petra	O55*
Pless, Mia	O26	Townend, Gill	O67
Påhlman, Magnus	O54*	Tranberg, Roy	O62
Påhlstorp, Johanna	O4*	Tulinus, Mar	P28
Renhorn, Elina	WS13, O45, P33	Törngren, Camilla	WS11*
Rensfeldt Flink, Anna	O40*	Urbanowicz, Anna	O67
Rodby-Bousquett, Elisabet	WS5	Waler, Else	P21
Rosengren, Maria	WS14*	Wahlgren, Lisa	P28
Roslund, Jessica	O66	Wahlgren, Tomas	O62*
Rubensson, Agneta	WS15*, O14, O55*	Waldo, Åsa	P8
Rudström, Carina	P12	Wallander, Eva	O14, O55*
Rydberg, Gunilla	O23*, P2	Wallenius, Elisabeth	O44
Rydén, Maria	O66*	Wallin Ahlström, Sara	O31*
Råstam, Maria	O22	Janeslätt, Gunnel	O31
Rönnbäck, Lars	O49	Wallin, Sofia	WS20
Sahlsten, Lijana	P5	Wandin, Helena	O39*, O67*
Sandberg, Erica	O30	Warming, Katarina	O56*
Sandvall-Lindh, Ann-Cathrin	P23, P24	Vedin, Anna	P17
Schiessling, Mirjam	O68*	Weichbrodt, Johanna	WS9*, P29
Sellin, Susanne	O18*	Wennberg, Birgitta	O19*, O72*
Sernheim, Åsa-Sara	O39	Werner, Linda	O47*
Settergren, Karin	O41*	Westbom, Lena	WS19, P13
Sjödahl Hammarlund, Catharina	O10	Wettborn, Åsa	O72*
Sjölund, Emma	O56	Winald Karlström, Marie	WS18*
Sjöstrand, Eva	WS5*, O52*	Vinblad, Elin	O11*
Skarpenhed, Anneli	P16	von Heijne, Monica	WS19
Sköld, Kersti	P20	Vroland-Nordstrand, Kristina	WS24
Smedman, Emma	O71*, P12	Vu Minh Arnell, Magdalena	O35*
Sommerdahl, Nann	O43*	Wångmar Lindhagen, Linda	O32*
Sonnander, Karin	O26	Zügner, Roland	O62
Spjut Janson, Birgitta	WS12*	Åberg, Marie	P1
Stenqvist Norén, Ingela	P1	Åsberg Johnels, Jakob	O40
Stibrant Sunnerghagen, Katharina	P32	Ödman, Pia	O52, P2
Stocks, Cecilia	O2*	Öhrvall, Ann-Marie	WS24*, O15*, O16, O64
Sundelin, Heléne	WS7	Österberg, Lars	P10
Svedberg, Lena	O39*		
Svensson, Eva	O48*, O51*		
Svensson, Katarina	WS7		
Szmidt, Malgorzata	O69		
Söderlund, Hedvig	O69		
Söderpalm, Ann-Charlott	P29		
Tegler, Helena	O26*		
Ternert, Malin	P25		
Thorell, Anna	P11		
Thorsted, Stine	O7, P8		
Thunberg, Gunilla	O40		